CONSILIUL SECURITĂȚII STATULUI
DIRECȚIA PERSONAL ȘI ÎNVĂȚĂMÎNT

DESPRE RĂZBOIUL DE PARTIZANI

CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI

DIRECŢIA PERSONAL ŞI ÎNVĂŢĂMÎNT

Pentru uz intern

Despre războiul de partizani

Nr.1510

Seria ....

1 9 7 0

Traducere de locotenent-colonel GHEORGHE SABLICI
Coperta executată de ALEXANDRU TUDOR

DIN PARTEA REDACŢIEI

Lucrarea „Despre războiul de partizani" prezintă, în traducere din limba sîrbo-croată, o serie de probleme referitoare la războiul de partizani. În cadrul ei se reliefează experienţa care a fost dobîndită în timpul războiului popular de eliberare, purtat de popoarele iugoslave împotriva cotropitorilor nazişti în perioada celui de-al doilea război mondial, cît şi o serie de puncte de vedere în legătură cu organizarea şi desfăşurarea războiului de partizani în condiţii contemporane.

Astfel, în primul capitol sînt tratate problemele privind determinarea noţiunii de război de partizani, raportul între mişcarea de rezistenţă şi războiul de partizani, natura şi trăsăturile lui generale, forţele armate ale partizanilor ş.a. În capitolul următor, autorul se ocupă de factorii care influenţează asupra modului de [illegible]icare a războiului de partizani, oprindu-se îndeosebi asupra unora, cum sînt : situaţia politică internă şi internaţională ; felurile şi scopurile ocupaţiei ; influenţa factorului geografic şi demografic ; importanţa pregătirii unei ţări în vederea ducerii unui astfel de război.

Lucrarea abordează în continuare problemele organizării generale a mişcării de partizani în timpul celui de-al doilea război mondial în ţările cotropite de nazişti, cu referiri mai ample la modul cum s-a desfăşurat această acţiune în Iugoslavia.

Sînt tratate apoi aspecte privind metodele luptei împotriva partizanilor pe care le-au aplicat sau este posibil să le aplice în viitor diferite armate invadatoare.

Un loc important îl ocupă problemele privitoare la tactica partizanilor. Sînt elucidate pe larg aspecte ca dezvoltarea tacticii partizanilor, conținutul acesteia și caracteristicile de bază ale acțiunilor de luptă pe care le întreprind partizanii.

Această problematică este dezvoltată în capitolele referitoare la atacurile partizanilor, cît și la tactica utilizată de ei în apărare.

Lucrarea se încheie prin redarea unor aspecte referitoare la șiretenia partizanilor, ca una din însușirile pe care aceștia trebuie să le aibă pentru a putea lupta cu succes împotriva unui dușman crud și nemilos.

Multitudinea și varietatea problemelor pe care le prezintă lucrarea cu privire la războiul de partizani fac din ea un material documentar deosebit de util.

NOȚIUNI GENERALE DESPRE RĂZBOIUL DE PARTIZANI

1. Determinarea noțiunii de război de partizani.

Războiul este un fenomen social deosebit de complex, ce însoțește, de-a lungul secolelor, societatea umană. El a fost studiat de către numeroși sociologi, oameni de stat și militari, care au încercat să-l definească, să-l explice în mod științific și să-l clasifice pe genuri și subgenuri. Întrucît războiul este o categorie istorică, orice definiție sau clasificare a lui întrunește, în mod necesar, caracteristicile timpului în care au fost date. În funcție de poziția de pe care au fost privite, războaiele au fost împărțite în războaie drepte și nedrepte, agresive și de apărare, locale, de coaliție și mondiale, de cucerire și de eliberare, progresiste și reacționare, de partizani, civile etc. Fiecare război poartă caracteristici determinate, în funcție de forțele sociale care-l încep și îl poartă, de scopurile ce se urmăresc a fi realizate și de modul în care este dus.

Războiul pe care l-au purtat popoarele iugoslave din anul 1941 pînă în anul 1945 poate fi caracterizat, în linii generale, ca un război de eliberare național, revoluționar, de partizani. El a fost o parte a marelui război al coaliției antifasciste, care, în ansamblu, a avut un caracter progresist. Scopul războiului dus de popoarele iugoslave a fost just, deoarece a fost purtat pentru eliberare de sub dominația străină. Lupta a fost dusă de către forțele sociale

populare revoluționare și progresiste, sub conducerea clasei muncitoare. Acestei lupte i se opuneau, în afara ocupanților, și vîrfurile reacționare ale claselor privilegiate autohtone, așa încît, în cursul ei, a fost înfăptuită și revoluția socialistă. Lupta armată a fost dusă pe teritoriul ocupat, cu precădere prin metode de partizani și, de aceea, în ansamblu, acest război poate fi considerat ca un război de partizani.

În cursul celui de-al doilea război mondial, pe numeroase cîmpuri de bătălie au fost aplicate metode de luptă specifice partizanilor. Acesta a fost un fenomen determinat istoricește și nu întîmplător. Dacă se examinează istoria războaielor, nu este greu de sesizat faptul că războaiele de partizani au fost utilizate mai des, mai organizat și cu mai mult succes începînd cu perioada formării armatelor naționale. Astăzi, știința militară acordă acestei forme de luptă o atenție tot mai mare, deși ea este abordată într-un mod foarte diferit. Majoritatea autorilor militari consideră că lupta de partizani va fi folosită cu succes și în viitoarele războaie. Există, însă, și dintre aceia care afirmă că această formă de război este primitivă și depășită, ea fiind aplicată numai de către popoarele înapoiate din punct de vedere cultural. Printre adversarii războiului de partizani există și încercări de a pune la îndoială chiar caracterul legal al acestuia, deși, conform dreptului internațional, o astfel de luptă, atunci cînd întrunește anumite condiții, este recunoscută. În rîndul autorilor militari din diferite țări nu există nici măcar un acord asemănător în ceea ce privește conținutul noțiunii de război de partizani. În timp ce pentru unii este o noțiune foarte largă, similară oricărei forme de rezistență organizată sau chiar unei diversiuni de amploare organizate într-o țară străină, pentru alții, existența unui astfel de război ar trebui să îndeplinească anumite condiții de ordin formal, în sensul existenței unei asemănări între unitățile de partizani și acțiunile lor, pe de o parte, și formațiunile militare regulate și modul lor de acțiune, pe de altă parte.

Dezacordurile privind formularea noțiunii de război de partizani și aprecierea valorii și justeții lui sînt determinate în principal de cauze subiective. Abordarea subiectivă a acestor probleme o întîlnim la acei teoreticieni militari care sînt conștienți că războiul

de partizani este un mijloc de care viitorii adversari se vor folosi cu mult succes împotriva armatei lor atacatoare. De aceea, ei insistă în a crea o imagine greşită referitoare la mişcările de partizani în războaiele trecute, cît şi convingerea că într-o eventuală conflagraţie mondială soarta războiului va fi hotărîtă rapid prin lovituri nucleare şi prin folosirea masivă a tehnicii de luptă. Ei subapreciază în mod conştient rolul omului şi al moralului acestuia în război şi, de aceea, se îndepărtează şi de războiul de partizani, în care valoarea morală a luptătorilor reprezintă factorul hotărîtor al succesului.

La autorii care încearcă să abordeze aceste probleme obiectiv şi ştiinţific, neconcordanţele în definirea noţiunii de război de partizani apar din cauza deosebirilor în metodele de studiere a acestui fenomen.

Un exemplu de abordare metodologică diferită a acestei probleme îl pot constitui deosebirile în ceea ce priveşte concepţia dacă este cazul să se pună semnul egalităţii între noţiunea de război de partizani şi fenomenele asemănătoare întîlnite încă într-un trecut foarte îndepărtat sau este mai oportun ca fundamentul istoric de studiere a unui astfel de război să fie limitat la ultimele două secole, luîndu-se în consideraţie acele aspecte care întrunesc, într-adevăr, toate elementele de bază ale războiului de partizani contemporan. Istoria războaielor oferă spre alegere o gamă largă de exemple de ducere a războiului care, prin trăsăturile lor sociologice generale, sînt asemănătoare cu războiul contemporan de partizani, în primul rînd prin faptul că acestea au fost mişcări populare, iar scopul urmărit a fost cel eliberator. Cu toate acestea, din punct de vedere metodologic n-ar fi just ca în accepţiunea noţiunii de război de partizani să fie cuprinse, de exemplu, răscoalele ţărăneşti din secolul trecut, mişcarea puşcaşilor francezi liberi din anii 1870 şi 1871 etc. Desigur că în aceste cazuri, ca şi în mişcările de eliberare mult mai îndepărtate, se întîlnesc elemente comune, specifice războaielor populare de eliberare. Totuşi, dat fiind faptul că noţiunea de război de partizani presupune existenţa unui anumit conţinut militar şi a unor metode aparte de ducere a luptei, este bine ca ea să nu fie extinsă asupra războaielor dintr-un trecut prea în-

depărtat. În secolele XIX și XX sînt însă suficiente exemple ce conțin toate elementele esențiale pe care le cuprinde noțiunea de război de partizani: faptul că teritoriul național a fost ocupat și subjugat, că a existat o mișcare de rezistență armată de masă, că aceasta a dispus de o organizare caracteristică și de o tactică de luptă adecvată unor astfel de împrejurări. Considerăm că războiul de partizani spaniol dus împotriva regimului de ocupație impus de francezi din 1808 pînă în 1814 poate servi ca punct de plecare în studierea războiului contemporan de partizani, deoarece, la timpul respectiv, el a întrunit în bună măsură elementele la care ne-am referit. De asemenea, războiul popular de eliberare din Iugoslavia poate servi ca exemplu de reușită a aplicării unei astfel de forme de luptă.

Prin denumirea de război de partizani se are, deci, în vedere războiul popular de apărare, de eliberare. Privit în ansamblu, el se poate aplica numai în țara în care se află forțele de ocupație, administrația colonială sau un aparat al puterii de opresiune antipopular. Mijlocul de ducere a războiului de partizani este armata populară, care, datorită modului cum s-a format și cum este aprovizionată, are, deseori, un caracter neregulat. Această armată se bucură de sprijinul larg al populației, întrucît este o parte inseparabilă a acesteia, este coloana ei principală.

În acele războaie în care lupta de partizani ocupă un loc secundar, fiind utilizată ca mijloc suplimentar, nu se poate vorbi de existența unui război de partizani, ci de acțiuni cu un astfel de caracter în spatele frontului inamic. Asemenea acțiuni au particularitățile lor specifice, despre care se va vorbi în continuare. La majoritatea autorilor militari din răsărit și din apus întîlnim fie denumirea de război „de partizani", fie pe cea de război „de guerilă". Putem considera că denumirile menționate sînt sinonime și, de aceea, apreciem că folosirea expresiei de „guerilă" pentru a se marca o formă inferioară a războiului de partizani nu este întemeiată. Noi, încă de la începutul războiului popular de eliberare, am însușit denumirea de război de partizani.

În secolul al XIX-lea și la începutul secolului XX, războaiele de partizani, fiind utilizate, de regulă, de către mișcările populare

şi naţionale de eliberare, au avut drept adversar armata regulată a clasei dominante sau pe cea a unei puteri coloniale imperialiste. Teoreticienii de profesie ai războiului, care, de obicei, au fost reprezentanţii acestor mari armate regulate, au negat valoarea militară şi juridică a metodelor luptei de partizani, iar din punct de vedere teoretic nu le-au acordat atenţia cuvenită. Studierea mai detaliată şi obiectivă a războiului de partizani a început abia după victoria forţelor progresiste socialiste într-o mare parte a lumii. Cu toate acestea, în zilele noastre, lucrările teoretice fundamentale şi obiective despre războiul contemporan de partizani sînt destul de rare. În schimb, lucrări superficiale şi lipsite de obiectivitate sînt mai multe, mai ales în ţările apusene. Unele dintre cele din urmă au deseori drept scop evidenţierea necesităţii luptei împotriva partizanilor.

2. Mişcarea de rezistenţă şi războiul de partizani.

Într-un război, o ţară este învinsă atunci cînd armata şi poporul ei pierd voinţa pentru continuarea luptei şi recunosc înfrîngerea. Atîta timp cît există voinţă pentru a se continua lupta, înfrîngerea nu poate fi deplină şi definitivă. Insuccesul forţelor armate regulate de a stăvili invazia cuceritorului şi ocuparea ţării poate fi doar o etapă (iniţială) în cadrul războiului popular de apărare. După invazie rămîn încă posibilităţi mari pentru continuarea luptei de apărare, sub forma unei mişcări de rezistenţă organizată a întregului popor. Scopul primordial al acestei mişcări este acela de a face imposibilă realizarea, de către invadatori, a scopurilor lor de ocupaţie, de a-i alunga şi nimici, eliberînd, astfel, ţara în întregime.

Mişcarea populară împotriva ocupanţilor poate îmbrăca forme diverse, iar intensitatea ei este diferită. Este firesc ca aceste forme sau cele mai multe dintre ele să fie folosite paralel, încă de la începuturile mişcării de rezistenţă, iar în timpul luptei să crească în intensitate. Atunci cînd mişcarea se dezvoltă lent, la început se

utilizează forme inferioare de rezistență, urmînd ca, progresiv, să se treacă la cele superioare.

Forma cea mai simplă de rezistență o constituie refuzul de colaborare cu organele puterii ale ocupanților, care poate fi și de natură politică și economică. Aceasta este o rezistență pasivă, utilizată deseori în stadiul inițial al mișcărilor naționale de eliberare.

Pe plan politic, se manifestă prin neparticiparea la activitatea de constituire a organelor puterii ocupanților și prin demascarea acelora care încearcă să colaboreze cu ei. Pe plan economic, refuzul de colaborare se realizează prin încetarea oricărui comerț cu dușmanul și prin refuzul de a lucra în industrie, minerit, transporturi și în alte sectoare de activitate. Un astfel de refuz are o mare importanță, deoarece stînjenește în mod considerabil exploatarea economică a teritoriului ocupat. În cadrul luptei populare de eliberare, acest refuz a fost utilizat cu succes sub forma blocadei economice asupra garnizoanelor dușmanului și sub alte forme. Asupra moralului dușmanului poate influența chiar și o boicotare socială obișnuită, evitarea întîlnirilor și discuțiilor cu ocupanții, părăsirea locurilor publice în care aceștia își fac apariția, alte acțiuni prin care se poate manifesta ura față de ei etc. Refuzul de colaborare politică și economică constituie nu numai o îndatorire patriotică, ci și o obligație legală a fiecărui cetățean. Legea noastră penală prevede pedepse severe pentru aceia care, în timpul războiului, colaborează politic sau economic cu dușmanul.

Necolaborarea, rezistența pasivă și nesupunerea față de ocupanți, în cazul în care se desfășoară perseverent și îndelungat, pot provoca daune însemnate dușmanului. Pentru a le spori eficiența, ele trebuie aplicate în paralel cu forme superioare de rezistență. Alarmați de consecințele pe care le produc, ocupanții trec la măsuri de represiune tot mai aspre, la constrîngeri fizice și abuzuri. Acestora li se răspunde prin acte de sabotaj, diversiune și atentate asupra celor care colaborează cu ocupanții. Sabotajul și diversiunea sînt forme inițiale de rezistență deosebit de eficace.

Sabotajul se poate realiza prin degradarea instalațiilor diferitelor întreprinderi industriale, prin stînjenirea procesului de pro-

ducție, a transporturilor etc. El se execută în așa fel încît, sub forma unei activități productive aparent normale, se efectuează operațiuni prin care se strică instalațiile, se încetinește producția și se distrug produsele. În timpul războiului, deosebit de eficient este sabotajul efectuat în industria de armament și în transporturi. Sabotajul cuprinde și erorile intenționate, care au drept urmare obținerea de produse necorespunzătoare, precum și producerea de pagube materiale sau accidente de circulație. Greva, care în condiții normale de pace face parte din acțiunile legale de luptă ale clasei muncitoare din țările capitaliste, în timpul ocupației poate reprezenta, într-o măsură mai mare sau mai mică, o formă publică de sabotaj.

Diversiunea se deosebește de sabotaj mai mult prin modul de acțiune decît prin scopuri. Ea nu se face în mod mascat, ci deschis, prin distrugerea obiectivelor și mijloacelor de transport, a depozitelor de materiale, mijloacelor de legătură, a forței vii a ocupanților etc.

Prin proporția și însemnătatea lor, actele de diversiune sînt foarte diferite. În cadrul lor intră acțiuni, începînd cu cele al căror scop este de a-i dezorienta pe ocupanți (de pildă, îndepărtarea sau înlocuirea indicatoarelor de drumuri), și pînă la aruncarea în aer a unor mari obiective de transport, centrale de legătură etc.

Pentru a se răzbuna împotriva populației față de actele de rezistență întreprinse și pentru a o intimida, puterea ocupanților poate recurge la măsuri de presiune, cum sînt : mobilizarea forței de muncă, internările, oprimările, luare de ostatici ș.a. La o populație pătrunsă de sentimente patriotice și cu un nivel politic ridicat asemenea măsuri vor provoca, în loc de teamă și supunere, noi acțiuni de apărare. De pildă, anumite persoane amenințate intră în ilegalitate, se organizează trecerea unor colective de oameni pe un teritoriu necontrolat de ocupanți etc. În acest fel, se creează condiții pentru continuarea luptei cu metode noi, inclusiv prin acțiuni armate deschise.

Lupta armată organizată — războiul de partizani — reprezintă o activitate superioară de rezistență, care include și formele la care ne-am referit anterior. Această luptă poate fi rezultatul dezvoltării formelor inițiale de rezistență, dar poate apare și brusc, după ce a avut loc ocupația sau după un timp oarecare, sub forma răscoalei populare. Războiul de partizani se poate desfășura în mod organizat și după un plan dinainte stabilit. Acolo unde nu se fac însă suficiente pregătiri, nu este exclusă o dezvoltare spontană a luptei. Se înțelege că, în cel de-al doilea caz, succesul este mult mai mic, iar jertfele sînt mai mari. De aceea, pentru ducerea războiului de partizani, este necesar să se efectueze pregătiri multilaterale și cu grijă încă în timp de pace.

Războiul de partizani poate lua naștere nemijlocit din cel clasic, unele unități tactice ale armatei părăsind într-o anumită situație lupta și începînd acțiuni de partizani. Important este, însă, ca lupta unităților de partizani să fie susținută, lărgită și completată, prin participarea maselor largi populare la mișcarea de rezistență.

3. Natura și trăsăturile generale ale războiului de partizani și ale forțelor armate ale partizanilor.

Războiul de partizani cere mari sacrificii și nu oferă perspectivele unei victorii rapide și ușoare. În cadrul său, este pusă la mare încercare forța morală a poporului. Dar prin această formă de luptă, victoria dușmanului este încetinită, chiar dacă el a pătruns în toate părțile țării sau în majoritatea lor, fapt care duce la continuarea războiului pe o perioadă mai îndelungată, ceea ce agresorul nu dorește în nici un fel. Astfel, dușmanul, în loc să beneficieze de victorie, este silit să continuie un război epuizant și de lungă durată, în condițiile nefavorabile pentru el din toate punctele de vedere.

Prin natura sa, războiul de partizani este un război de apărare și de eliberare. Aceasta este caracteristica lui esențială, indiferent de împrejurările care au dus la începerea războiului și la ocupație.

Războiul de partizani nu poate fi dus cu succes, dacă nu este just, de apărare. Atunci cînd ocupația nu a fost săvîrșită în scopuri agresive, ci ca măsură vremelnică în cadrul operațiunilor unui război de apărare, baza morală necesară ducerii luptei de partizani pe un astfel de teritoriu ocupat lipsește. Drept urmare, nu se va putea ajunge la desfășurarea războiului de partizani.

Statul socialist, pe lîngă faptul că menține în mod temporar organizarea statală și armata regulată este gata, în funcție de nevoi, să încredințeze apărarea comunității sale întregului popor, tuturor cetățenilor apți pentru luptă. În condiții de război, de ocupație, masele populare, care s-au ridicat la luptă pentru apărarea propriei țări, nu mai pot fi menținute într-un cadru strict limitat, al unor reguli din trecut. Ele se grupează, se aprovizionează și acționează așa cum cer mai bine nevoile luptei. Ulterior, paralel cu dezvoltarea războiului, aceste probleme se reglementează, așa încît unitățile de partizani devin forțe „regulate".

Caracterul regulat presupune, printre altele, existența unui sistem unic de completare a efectivelor, a unei formațiuni unitare, precis determinate, de a cărei întreținere se ocupă în întregime statul, a unei înarmări, instruiri și echipări uniforme și a unor cadre alcătuite cu precădere din militari de carieră. Viața, activitatea și educarea în armata regulată sînt reglementate prin legi și regulamente militare.

Unitățile se completează din rîndurile populației autohtone, fără a se ține prea mult seama de profesie, obiceiuri, sex și vîrstă. Potențialul de luptă al unităților este diferit, deși formarea lor se face pe baza anumitor principii organizatorice. În majoritatea cazurilor, comandanții sînt fie ofițeri în rezervă, fie cetățeni cu mai multă prestanță. În faza inițială, ei pot fi aleși, uneori, de către luptători sau de către populație. Înarmarea este diferită, începînd cu armamentul primitiv și de vînătoare, pînă la cel mai modern. Echipamentul este, de asemenea, diferit, dar cu un anumit însemn stabilit, care se poartă pe coifură sau pe mînecă. Aprovizionarea se face de la populație, din eventuale rezerve pregătite anterior sau din capturi. În acțiunile lor, unitățile sînt obligate, la fel ca și cele regulate, să respecte anumite principii de ducere a războiului.

Din considerentele amintite referitoare la faptul că armatei neregulate să nu i se acorde statut de parte beligerantă, precum şi la insistenţa ca regularitatea să constituie o condiţie a legalităţii, în teoria militară burgheză s-a creat o oarecare aversiune faţă de noţiunea de „armată neregulată". Această aversiune este cu totul nejustificată, întrucît neregularitatea nu mai constituie o condiţie pentru legalitate şi nici nu are influenţă asupra metodelor şi eficacităţii acţiunilor vreunei armate sau ale vreunei unităţi militare.

În cazul în care este bine organizată şi se dezvoltă pînă la nivelul unui război de partizani intensiv, mişcarea populară de rezistenţă dispune de o armată proprie, din care o parte, cea mai mică, se află sub arme, iar cealaltă lucrează în mod organizat pentru asigurarea materială şi sanitară a formaţiunilor militare ale partizanilor, desfăşoară activitate informativă, de curierat şi de pază, efectuează acte de sabotaj şi acţiuni diversioniste de proporţii mai mici etc. O armată populară astfel orînduită este, de obicei, de cîteva ori mai puternică decît ocupanţii şi decît aparatul lor administrativ de pe teritoriul ocupat. În prima fază a războiului, partea înarmată a armatei populare este, din punctul de vedere numeric, al înarmării şi al tehnicii, mai slabă decît ocupanţii, însă, datorită avantajelor pe care i le oferă situaţia sa generală şi a posibilităţilor de a aplica tactica de luptă a partizanilor, ea este în stare să cucerească supremaţia operativă şi tactică în faţa ocupanţilor, mai ales în anumite sectoare delimitate.

Pe lîngă aceste principii generale de apreciere a raportului de forţe trebuie avute în vedere şi altele, cum sînt cele referitoare la condiţiile concrete de luptă, la măsura în care ţara ocupantă este în stare să trimită întăriri unităţilor care realizează ocupaţia, la poziţia teritoriului ocupat în ansamblul unui cîmp de război mai mare (continental sau mondial) etc.

Războiul de partizani se desfăşoară pe o suprafaţă vastă, pe întregul teritoriu al statului, în mod concomitent şi nu succesiv. Datorită acestei fărămiţări şi împărţiri pe mai multe cîmpuri de bătălie separate, cît şi datorită împrăştierii unităţilor pe întregul teritoriu al statului, despre războiul de partizani se spune că este un război „teritorial". În funcţie de nevoile de conducere a luptei de

partizani, întregul teritoriu al statului este împărțit pe sectoare, raioane, zone, regiuni etc. O parte a unităților de partizani au un raion (teritoriu) permanent și limitat pe care se află sau acționează și, de aceea, sînt denumite unități teritoriale (detașamentele de partizani, gărzile sătești etc.). Există însă și unități mobile, care nu sînt legate de un anumit teritoriu, ci se mută după nevoi, aprovizionîndu-se de la unitățile teritoriale. Formarea unităților mobile reprezintă procesul de dezvoltare și întărire a forțelor armate ale partizanilor.

4. Scopurile și posibilitățile războiului de partizani.

Fiecare război, indiferent de forma sub care este dus, urmărește realizarea pe calea forței a unui scop politic, a cărui înfăptuire este încetinită sau împiedicată de acțiunea armată a adversarului. În cazul ocupației este vorba de libertatea națională și dreptul poporului de a guverna singur pe propriul său teritoriu. De aceea, scopul războiului de partizani dus împotriva ocupanților este acela de a se obține libertatea și dreptul la independență națională. În zilele noastre, acesta este unul din scopurile urmărite, dar nu și unicul, deoarece, concomitent, pot fi realizate și altele, cum ar fi, de pildă, construirea unei orînduiri sociale mai progresiste, rezolvarea justă a problemei frontierelor naționale etc. Prin războiul de partizani se poate realiza, de pildă, revoluția socialistă.

Scopurile războiului, pentru a putea fi atinse, trebuie să fie puse în concordanță cu posibilitățile, avîndu-se în vedere forțele adversarului și alte împrejurări.

Scopul general al războiului de partizani se realizează treptat, prin distrugerea mijloacelor de transport și a forței vii a inamicului, prin apărarea populației de exterminare și jaf și zădărnicirea exploatării economice a țării, prin alungarea definitivă a dușmanului din țară ș.a. În faza sa finală, războiul de partizani ia forma războiului clasic.

În cazul războaielor mondiale, problema coaliției, a stabilirii scopului comun și a coordonării eforturilor este una dintre cele mai

importante. Dacă vreuna din țările ce fac parte din coaliție se află în situația de a fi ocupată și de a duce război de partizani, atunci scopurile războiului respectiv se pun de acord cu cele urmărite de toate statele aliate. În astfel de cazuri, puterea conducătoare poate emite pretenția ca scopurile strategice și operative ale războiului de partizani să fie subordonate în întregime celor ale frontului, ca acesta, în numele unor necesități reale sau imaginare de menținere și întărire a coaliției, să sacrifice anumite țeluri ale sale, mai ales de natură politică. În asemenea situații, influența hotărîtoare asupra deciziei care să nu priveze interesele naționale și să păstreze colaborarea în cadrul coaliției pe bază de egalitate depinde de maturitatea politică a conducerii războiului de partizani.

5. Cauzele care determină utilizarea tot mai largă a războiului de partizani.

Majoritatea autorilor militari consideră că într-un eventual război acțiunile de partizani vor abunda. La aceleași concluzii au ajuns și sociologii și oamenii politici de frunte. Tovarășul Kocea Popovici a exprimat acest gînd prin următoarele cuvinte : „Condițiile istorice și politice contemporane fac posibilă o desfășurare incomparabil mai mare a războiului de partizani, cu scopuri și urmări mult mai cuprinzătoare decît a cunoscut vreodată istoria". La această concluzie se ajunge pe căi diferite.

Creșterea considerabilă a armatelor și introducerea în dotarea lor a unei tehnici tot mai avansate influențează în mod hotărîtor asupra modului de ducere a războiului. Frontul este neîntrerupt, prelungit, în faza inițială a războiului confundîndu-se cu linia de frontieră a părților beligerante, și se desfășoară pe o adîncime foarte mare. Mașinile au facilitat o activitate dinamică cu operațiuni de mare adîncime. Armatele cuceritoare lasă însă în spatele lor teritorii foarte vaste acoperite cu o rețea de garnizoane. Dacă ar încerca să asigure un control asupra tuturor acestor teritorii, să realizeze o ocupație totală, ar trebui să împrăștie armate foarte mari. Deci, în mod real, agresorul nu are posibilitatea să cuce-

rească întregul teritoriu şi se mulţumeşte cu ocuparea localităţilor mai mari şi a obiectivelor mai importante, precum şi cu controlul asupra principalelor căi de comunicaţie. Astfel, pe cea mai mare parte a teritoriului ocupat, populaţia nu este supusă unei supravegheri directe, oferindu-i-se posibilitatea să desfăşoare o luptă organizată nu numai împotriva aparatului administrativ al agresorului, ci şi a tot ceea ce îi serveşte acestuia pentru aprovizionarea unităţilor sale de pe front.

În publicistica militară contemporană au loc dezbateri destul de numeroase despre modul în care folosirea armelor nucleare ar putea influenţa asupra posibilităţilor şi eficacităţii războiului de partizani. Dacă se porneşte de la faptul că utilizarea armelor nucleare şi a aviaţiei presupune spargerea fronturilor fixe, descompunerea în părţi mici, despărţite prin spaţii a elementelor maşinii de război, realizarea unor pătrunderi rapide, în adîncimea teritoriului inamic, prin folosirea desantului şi a unor grupări mai mici, atunci, în mod logic, se desprinde concluzia că un asemenea mod de ducere a războiului creează condiţii favorabile pentru acţiunile partizanilor. Ocupantul nu va fi în stare să realizeze încă de la început un control eficace asupra unor zone întinse ale teritoriului, pe care le va cuceri prin pătrunderi în adîncime şi prin desant. În acest fel, este uşurată intrarea cu succes şi în mod rapid în acţiune a forţelor de partizani. De asemenea, din motive de securitate, ocupantul nu-şi va ţine unităţile, depozitele şi instalaţiile militare de pe teritoriul ocupat grupate pe spaţii mici, mărind astfel numărul obiectivelor, care pot deveni ţinte ale acţiunilor de partizani.

Dintre numeroasele mijloace tehnice noi de luptă pe care le pot folosi partizanii, o mare importanţă au cele de legătură prin radio şi aviaţie. Unităţile de partizani care menţin legătura radio cu statul lor major, cu alte unităţi şi chiar cu frontul beneficiază de un imens folos moral şi material. Este înlăturat sentimentul chinuitor al singurătăţii, care ar putea fi nefast pentru o unitate în situaţii mai dificile.

Un ajutor rapid poate fi acordat prin utilizarea aviaţiei. Un astfel de ajutor este hotărîtor, mai ales în situaţii atît de delicate cum sînt ieşirea din încercuire, aprovizionarea cu muniţie, trans-

portul răniților în locuri sigure ș.a. Eficacitatea acțiunilor partizanilor este, de asemenea, mărită prin dotarea lor cu explozivi cu mare forță de distrugere, cu armament ușor, printre care cel automat și antitanc etc.

Motive pentru o luptă armată împotriva ocupanților au existat întotdeauna și au fost suficient de puternice. De la începutul secolului trecut au existat posibilități obiective din ce în ce mai mari pentru aplicarea modalităților de ducere a războiului de partizani. Deseori însă, ele nu au fost folosite din motive subiective, din cauza necunoașterii metodelor acestei lupte și din lipsa unei pregătiri în acest sens.

Timpurile noastre se caracterizează prin descoperirea unor noi și puternice izvoare de energie, prin perfecționarea rapidă a tehnicii, în general, și a tehnicii militare, în special. Dezvoltarea tehnicii este deosebit de rapidă și masivă, mai ales în țările dezvoltate, făcînd să se mărească și mai mult decalajul dintre acestea și statele nedezvoltate. În cazul unei ciocniri armate cu statele mari, dezvoltate din punct de vedere tehnic, țările nedezvoltate sau mai slab dezvoltate, precum și cele mici nu pot sconta prea mult pe tehnică ca pe un factor al puterii lor de apărare. De aceea, trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe conștiința patriotică și politică înaintată a populației lor, pe acțiunile acesteia într-un război de eliberare al întregului popor.

În societatea contemporană, spre deosebire de trecut, există condiții politice favorabile pentru dezvoltarea unui război de eliberare purtat de partizani. După cum se știe, atitudinea poporului față de război se schimbă în funcție de dezvoltarea societății, de relațiile social-economice, de situația pe care o are într-o anumită comunitate socială și de modul cum este cointeresat în apărarea acesteia. În condițiile actuale, cînd ideile și programul socialismului sînt însușite de majoritatea omenirii, tendințele eliberatoare și revoluționare ale popoarelor găsesc un cîmp tot mai larg de manifestare. Popoarele eliberate sînt gata să lupte hotărît împotriva oricărei agresiuni și a tot ceea ce le pune în pericol construirea unei societăți mai înaintate și a unei vieți mai bune. Aceste împrejurări, alături de condițiile militare favorabile amintite, oferă

largi posibilități de aplicare a războiului de partizani în cazul unei agresiuni. Unele țări care se pregătesc pentru ducerea războiului popular de eliberare resping, în același timp, orice posibilitate de recunoaștere a ocupației și aceasta nu numai ca o situație de fapt, ci nici juridică. Ele consideră că starea de război pe teritoriile lor durează din clipa pătrunderii agresorului și pînă la izgonirea lui definitivă din țară. Articolul 254 al Constituției iugoslave prevede : „Nimeni nu are dreptul ca, în numele R.S.F. Iugoslavia, să semneze sau să recunoască capitularea sau ocuparea țării. Un asemenea act este anticonstituțional și se pedepsește în conformitate cu legile. Trădarea țării este o crimă față de popor și se pedepsește ca o gravă infracțiune". Prevederi asemănătoare conțin Constituția Suediei și cele ale altor cîtorva țări.

Din punct de vedere teoretic, în timpul unei conflagrații mondiale sau locale, fiecare teritoriu poate să devină ocupat și, de aceea, și locul pe care se poate declanșa războiul de partizani. Totuși, țările mici pot fi mai degrabă ocupate în mod temporar decît cele mari și, în consecință, să devină teritorii pentru desfășurarea războiului de partizani. În colonii și teritoriile dependente există și în prezent condiții obiective permanente pentru declanșarea lor mișcări de eliberare ale partizanilor, pe lîngă cele care sînt în curs, și, de aceea, se poate considera cu siguranță că, în cazul unui război mondial, ele vor lua un avînt deosebit.

=

p
P
fe

ți
ve

o
p
în
pe
pe
ga
as
tr

FACTORII CARE INFLUENŢEAZĂ ASUPRA MODULUI DE APLICARE A RĂZBOIULUI DE PARTIZANI

Asupra modului de declanşare şi desfăşurare a războiului de partizani influenţează mulţi factori, atît obiectivi, cît şi subiectivi. Printre cei mai importanţi sînt : situaţia politică din ţara ocupată ; felurile şi scopurile ocupaţiei ; factorii geografici şi demografici ; modul de pregătire a ţării pentru războiul de partizani.

1. Influenţa situaţiei politice din ţara ocupată.

Situaţia politică internă are un rol hotărîtor asupra posibilităţilor şi a modului de ducere a războiului de partizani. Se are în vedere faptul că, pentru oricare mişcare de rezistenţă, existenţa unor premise politice interne minimale de ducere a luptei împotriva ocupanţilor este una din condiţiile cele mai importante. Astfel de premise, absolut necesare, ar putea fi : unitatea poporului, cel puţin în problemele vitale ; conştiinţa politică a poporului ; înţelegerea pericolului pe care îl reprezintă dominaţia străină asupra maselor populare ; existenţa unui partid sau a unei organizaţii care este gata şi, în acelaşi timp, capabilă să iniţieze rezistenţa populară ; asigurarea unor pregătiri organizatorice şi materiale minimale pentru lupta de partizani.

Un partid sau o organizație puternică și de monolit, gata pentru sacrificii (așa cum a fost, în 1941, P.C. din Iugoslavia și cum este, astăzi, Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia), poate ca, printr-o muncă politică și prin strădanii susținute, să înlăture, în mare măsură, neajunsurile inițiale de natură politică și organizatorică. Din contră, lipsa unei conduceri unite și hotărîte, care să influențeze asupra maselor, poate avea urmări nefaste și ireparabile pentru cauza rezistenței populare, fapt confirmat și de experiența celui de-al doilea război mondial. De asemenea, o situație politică internă extrem de nefavorabilă, existența unei încordări puternice a relațiilor, în baza unor interese de clasă sau naționale, precum și demoralizarea survenită ca urmare a eșecului politicii de pînă atunci pot paraliza orice voință pentru rezistență, făcînd ca ocupația temporară să fie primită ca o ușurare sau ca o fatalitate și, în acest fel, neopunîndu-i-se patriotismul popular și tendința spre independență națională.

Cele mai favorabile condiții pentru organizarea mișcării de rezistență și ducerea războiului de partizani împotriva ocupanților sînt în acea țară în care există o situație internă stabilă, iar problemele sociale și naționale importante sînt rezolvate în mod corespunzător, populația manifestînd tendințe politice unitare. În rîndurile unui astfel de popor, ocupanții nu vor găsi colaboraționiști, iar dacă totuși va apare vreun trădător, acesta va fi înfierat și exclus din comunitatea populară și, la prima ocazie, poate fi chiar lichidat.

Formarea comunității populare trebuie să fie situată pe primul plan al activităților de pregătire a țării pentru apărare. Unitatea trebuie să fie puternică și capabilă să reziste încercărilor grele ale războiului. Importanța coeziunii poporului din punctul de vedere ideologic, politic, național și cultural trebuie subliniată cu orice prilej. De aceea, nici într-o comunitate atît de monolită cum o constituie țara noastră nu trebuie să pierdem din vedere sarcina adîncirii unității dintre popoarele iugoslave, dintre diferitele pături sociale, dintre sat și oraș și nici pe cea a cultivării tradițiilor de libertate și de luptă.

Totodată, în cazul unei societăți populare unite, pentru a se preveni influențarea ei spre pasivitate, ca urmare a unei propagande dușmănoase abile, este necesar ca munca politică și culturală să fie continuată pe toată perioada de desfășurare a războiului.

Deseori, mișcările de partizani din epoca noastră se caracterizează nu numai prin trăsături pure de eliberare națională. Acestea sînt trăsături fundamentale, dar ele pot fi însoțite și de fenomene ce vizează scopuri, cum ar fi : schimbarea orînduirii sociale ; obținerea unor modificări constituționale sau politice în cadrul orînduirii existente ș.a. Astfel de împrejurări complică mișcarea, iar manevra, care ar putea fi eventual întreprinsă la un moment dat, stabilindu-se o ordine de prioritate, poate duce la noi dificultăți pe plan intern sau chiar extern. Există, ca atare, pericolul apariției disensiunilor în interiorul mișcării care, dacă se ascut, pot duce la crize interne ascuțite și la slăbirea ei. Ocupanții, prin intrigi și corupere, caută să dea amploare contradicțiilor, instigînd la divizare și ciocniri armate interne. Situațiile de genul celor menționate pot fi depășite numai de mișcările care se bucură de un larg sprijin în popor și care au o conducere progresistă, matură și elastică, capabilă să contracareze atît influențele politice externe, cît și pe cele ale curentelor extremiste interne.

Atunci cînd agresorul este înfrînt și teritoriul său ocupat, de regulă, nu există premise politice pentru dezvoltarea războiului de partizani pe teritoriul respectiv. Populația acceptă ocupația ca pe o pedeapsă meritată pentru faptul că a permis să fie angrenată într-un război nedrept. De obicei, ocupațiile de acest gen sînt temporare și durează pînă cînd se obțin garanții că prevederile armistițiului sau ale tratatului de pace vor fi îndeplinite. Într-o astfel de situație se poate întîmpla ca cele mai înaintate forțe ale poporului respectiv să-l ajute pe cel care le eliberează.

Situația politică externă se răsfrînge în două direcții asupra posibilităților de ducere a războiului de partizani. Pe de o parte, ea determină potențialul militar al ocupanților, iar pe de altă parte, oferă sau lipsește mișcarea de rezistență de perspectiva de a se putea aștepta la un ajutor din afară. Ocuparea unui teritoriu străin nu se poate efectua aproape niciodată fără urmări pe plan extern, pen-

tru puterea care recurge la un asemenea act. Această putere se află în război şi pe alte fronturi sau este ameninţată de un astfel de război, fiind, de aceea, nevoită ca o parte din forţe să le ţină în rezervă, slăbind, în consecinţă, forţele care realizează ocupaţia. Concomitent, poate exista şi o presiune pe plan diplomatic pentru încetarea invaziei. Influenţa situaţiei politice externe poate fi examinată şi din punctul de vedere al posibilităţilor de a se oferi mişcării de rezistenţă un ajutor material şi moral din afară. Se înţelege că această influenţă nu trebuie supraapreciată şi nici să ne aşteptăm ca ea să existe încă de la începutul mişcării de rezistenţă. Mai degrabă se poate sconta pe faptul ca ea să fie o urmare a dezvoltării cu succes a războiului de partizani.

2. Felurile şi scopurile ocupaţiei.

Ocupaţia reprezintă o formă de ducere a ostilităţilor, al cărei scop constă în folosirea teritoriilor subjugate pentru nevoile războiului. Din punctul de vedere al urmărilor, ocupaţia de război este identică cu un alt gen de ocupaţie, la care se ajunge fie sub presiunea ameninţărilor, fără să i se opună rezistenţă armată (cazul Cehoslovaciei, în anul 1938), fie sub pretextul luării sub ocrotire „prietenească" (Danemarca, în 1940), sau al unor motive similare. Un gen deosebit de ocupaţie l-ar putea reprezenta cea care are loc în baza unui tratat de pace, precum şi ocupaţia pe care o efectuează forţele O.N.U., ca urmare a hotărîrilor acestei organizaţii. În prezenta lucrare vor fi analizate ocupaţiile agresive, care se săvîrşesc în timpul războiului şi pentru nevoile acestuia.

Scopul general al ocupaţiei, aşa cum s-a mai arătat, constă în folosirea teritoriului cucerit pentru nevoile de război (ca spaţiu, prin exploatarea forţei de muncă a populaţiei etc.). În unele cazuri, ponderea o ocupă exploatarea politică, alteori cea militar-strategică, iar uneori cea economică. Cînd într-o ţară există mai mulţi ocupanţi, atunci fiecare, în zona sa de acţiune, are scopuri delimitate. Sînt cazuri cînd acelaşi ocupant trece la împărţirea ţării ocupate în zone, în funcţie de ceea ce urmăreşte să realizeze în

fiecare din ele. De pildă, în țara noastră, nemții au urmărit scopuri de ocupație diferite în Slovenia, Croația și Serbia.

Armata are nevoie de spațiu, în special ca bază de pe care să acționeze. Lupta împotriva realizării acestui scop al ocupației se duce, în primul rînd, prin recucerirea, părticică cu părticică, a spațiului ocupat de agresor, împingîndu-l într-un teren tot mai îngust și distrugîndu-i căile de comunicație.

Bunurile materiale de pe teritoriul ocupat au fost dintotdeauna un obiect de captură și de jaf, indiferent cui aparțineau. În orînduirea capitalistă, prin normele de drept internațional, a fost întărită, oarecum, apărarea proprietății private în timpul războiului, fapt care și-a găsit reflectarea și în convențiile militare de la Haga. În timpurile cele mai recente, paralel cu eforturile pe care economiile naționale le fac pentru nevoile războiului total, are loc cu atît mai mult o exploatare economică mai deplină a teritoriilor ocupate. Exploatarea se face sub formă de capturi, rechiziții, sub masca comerțului, a schimbării monedei, a împrumuturilor etc. Deseori, de la metodele de luare organizată se trece la jafuri deschise și la pustiirea totală a unor zone întregi ; sub incidența capturii obișnuite intră întregul patrimoniu public, fie că aparține statului, unităților administrative sau obștești, fie că sînt de altă natură. De aceea, este necesar ca bunurile despre care se știe că, în momentul în care vor cădea în mîinile dușmanului, vor servi la întărirea potențialului său economic (minele, fabricile, depozitele, întreprinderile, diferitele ateliere, clădirile și inventarul etc.) să fie demontate și adăpostite în locuri sigure sau făcute inutilizabile.

Pe lîngă capturile pe care le face, ocupantul recurge și la mijloace „legale“ de jefuire a populației, mai ales pe calea impozitelor și a taxelor, a achizițiilor etc. Acest fel de jaf poate fi oprit, total sau în bună măsură, prin zădărnicirea activității aparatului administrativ al ocupantului, prin adăpostirea șeptelului, alimentelor și mijloacelor de transport în locuri sigure și, în ultimă instanță, prin respingerea armată a încercării de efectuare silită a achizițiilor, a stringerii impozitelor și contribuțiilor.

Prin convențiile de la Geneva din 1949 a fost legalizat un nou tribut greu : obligația tuturor cetățenilor majori, bărbați și femei,

să lucreze pentru nevoile armatei și ale administrației ocupantului, atunci cînd sînt chemați la muncă. Dacă nu răspund la chemare, pot fi internați și determinați la muncă forțată. Această formă odioasă de exploatare poate fi evitată de către cetățeni numai dacă se ascund la timp sau, și mai bine, dacă intră în detașamentele de partizani.

Atunci cînd ocupantul are și alte intenții față de teritoriul ocupat, atitudinea lui poate fi diferită. De pildă, dacă există intenția ca teritoriul respectiv să fie anexat, atunci, în locul unei crunte exploatări economice sau paralel cu ea, se va proceda la denaționalizare, nimicirea și expulzarea autohtonilor și la colonizarea lui cu o altă populație. Un asemenea mod ilegal de a se dispune asupra unor teritorii a existat în cel de-al II-lea război mondial. În 1941, forțele fasciste nu numai că au împărțit țara noastră în zone de ocupație, dar au stabilit și noi frontiere de stat, „definitive". De asemenea, pe lîngă tendința generală de a transforma popoarele noastre în robi, au existat și încercări de lichidare rapidă a populației din zone întregi (de pildă, din regiunile nordice ale Sloveniei). Lupta împotriva realizării acestor intenții ale ocupantului poate fi dusă cu succes numai sub forma unei rezistențe armate masive și necruțătoare.

Analizînd problemele din punctul de vedere al densității populației, reliefăm faptul că aceasta are o mare influență asupra eficacității, organizării și metodelor de acțiune ale mișcării de rezistență. Prezența efectivelor agresorului și eficacitatea lor sînt stabilite, în regulile de război de la Haga, drept condiții juridice în vederea recunoașterii stării de ocupație. Pentru ca o ocupație să fie considerată reală, ea trebuie să fie materializată prin prezența administrației și a forțelor armate ale ocupantului în toate acele locuri unde înainte au existat reprezentanți și instituții ale fostei puteri de stat. Pe lîngă aceasta, agresorul trebuie să fie în stare să-și manifeste puterea asupra tuturor localităților și a tuturor părților din teritoriul pe care-l ocupă. Pentru zonele care nu sînt controlate, ocupația nu este valabilă. Din aceste zone se poate opune rezistență față de ocupant, inclusiv prin folosirea formațiunilor înarmate ale partizanilor.

Densitatea ocupației poate fi exprimată prin cifre care arată cîți soldați ai agresorului revin în medie pe un km. pătrat de teritoriu cucerit sau la fiecare 100 de locuitori aflați sub ocupație. În astfel de situații, în cifra menționată se includ nu numai soldații unităților care au drept sarcină să realizeze ocupația, ci și militarii aflați pe teritoriul respectiv la odihnă, în rezervă sau în tranzit. În cel de-al II-lea război mondial, densitatea ocupației fasciste în Europa Occidentală era, în medie, de aproximativ 1 soldat pe km pătrat sau de un soldat la fiecare 100 de locuitori, iar în Norvegia de 5 soldați la fiecare 100 de locuitori ori 1 soldat pe 2 km pătrați. În țara noastră, această densitate a fost, în medie, de 3 soldați pe 1 km pătrat, respectiv de 5 soldați la 100 de locuitori. Pe de altă parte, și o ocupație relativ rară, în cazul în care îndeplinește condiția formală, în sensul că există în toate punctele în care înainte a fost puterea de stat, iar împotriva ei nu este îndreptată o mișcare de rezistență activă, se poate dovedi eficace.

Totodată, nici un fel de ocupație, nici chiar aceea care este socotită foarte densă (acolo unde ar reveni cîte un soldat al ocupantului la fiecare 10 locuitori), nu este în măsură să stăvilească mișcarea de partizani, dacă populația este ferm hotărîtă să opună o astfel de rezistență.

Totuși, densitatea ocupației influențează asupra modului de declanșare a luptei și a formelor în care ea se va dezvolta în continuare. Pe un teritoriu cu ocupație densă, lupta se declanșează, de obicei, încet, menținîndu-se mult timp la formele primare. Crearea unor teritorii libere mai mari se realizează cu mai multă greutate și în mod temporar, iar mișcarea de rezistență în cadrul acestora are, de regulă, un caracter conspirat. În asemenea condiții, se folosesc pe scară largă ascunzătorile subterane, buncărele etc.

În sistemul unei ocupații rarefiate, dispunerea forțelor ocupantului se face, cu precădere, după criterii operative sau strategice. Pentru o siguranță mai mare, diferite regiuni, localități și căi de comunicație, care, în situația dată, nu prezintă pentru ocupant un interes de ordin vital, pot rămîne neocupate. Un astfel de sistem de ocupație poate fi și produsul unei puternice mișcări de partizani, care dispune de întinse teritorii eliberate, așa cum a fost situația în

războiul nostru popular de eliberare. În condițiile unor ocupații rarefiate, la care, după toate probabilitățile, se va recurge mai frecvent, mișcarea de partizani are posibilitatea să se dezvolte rapid din punct de vedere organizatoric, deoarece teritoriile ocupate oferă posibilități de formare a unor mari unități de luptă și de trecere la acțiuni de mari proporții.

Trecerea mai rapidă la formarea unor mari unități de partizani în condițiile ocupației rarefiate nu numai că este posibilă, dar și necesară, avînd în vedere că împotriva unor forțe mai concentrate, partizanii trebuie să acționeze cu efective mai puternice.

Vechimea ocupației are, de asemenea, influență asupra metodelor de luptă ale partizanilor. În faza inițială, organele de putere ale ocupanților sînt încă neorientate și insuficient de informate cu privire la condițiile politice și de teren în care acționează și, de aceea, este posibil ca ele să fie atacate cu mai mult curaj, pe baza unor pregătiri organizatorice și militare de durată mai scurtă. Dimpotrivă, atacul împotriva unei puteri de ocupație sau coloniale mai vechi trebuie pregătit cu mai multă grijă.

Pentru aprecierea felului și eficacității ocupației, trebuie avute în vedere și valoarea combativă, moralul, experiența și antrenamentul forțelor agresorului.

Fiecare forță ocupantă are concepția sa, adică anumite puncte de vedere asupra metodelor luptei împotriva partizanilor. Aceste puncte de vedere sînt parte componentă a doctrinei ei de război. Ele pot rezulta din principiile teoretice și din directivele care au valabilitate pentru forțele armate respective, precum și din practica lor. În orice caz, toate acestea trebuie avute în vedere, pentru a se putea opune rezistență oricărei acțiuni a agresorului și a se găsi și exploata laturile cele mai slabe ale acțiunilor lui.

3. Influența factorilor geografici și demografici.

Factorii de ordin geografic și demografic influențează, de asemenea, asupra războiului de partizani.

Astfel, terenul influențează ca spațiu care se exprimă în unități de măsură (în lungime și la pătrat). Această influență poate fi

exprimată printr-o formulă foarte simplă : cu cît spațiul este mai mare, cu atît este mai greu să fie ocupat și controlat în mod eficace și cu atît partizanilor le este mai ușor să manevreze pe el și să evite loviturile concentrate ale forțelor ocupante. Pe de altă parte, terenul influențează asupra războiului și prin posibilitățile pe care le oferă pentru comunicare și trecere, prin modul cum este acoperit și prin structura sa geologică.

Gradul accesibilității terenului poate ușura sau îngreuna unele acțiuni tactice ale partizanilor. Terenul greu accesibil influențează nefavorabil asupra modului de ducere a războiului de partizani, deoarece, reprezentînd obstacole naturale, îngreunează manevra luptătorilor, care, de obicei, nu dispun de dotarea tehnică necesară pentru a le învinge. Analizînd condițiile luptei noastre în cadrul ofensivei a V-a, tovarășul Tito a subliniat că terenul greu accesibil pe care s-a desfășurat această ofensivă nu i-a favorizat pe partizani. Prin perfecționarea aviației, dar mai ales a elicopterelor, ocupantul va dispune de avantaje tot mai mari pe terenurile greu accesibile. O influență și mai nefavorabilă asupra războiului de partizani o are terenul cu o rețea densă de drumuri și cu aerodromuri. Un astfel de teren permite manevra și utilizarea tehnicii grele de luptă, în privința căreia ocupantul este mai puternic de cîteva ori sau în mod absolut. Celelalte terenuri, dar mai ales cele accesibile numai infanteriei, sînt favorabile modului de luptă al partizanilor. În asemenea cazuri, ocupantul este lipsit de avantajele pe care i le oferă superioritatea tehnică. De aceea, partizanii caută să transforme terenul accesibil pentru tehnica grea în teren inaccesibil, distrugînd sau barînd căile de comunicații.

Pe terenurile muntoase, stîncoase, împădurite și întretăiate, care în țara noastră abundă, trupele motorizate ale inamicului sînt obligate să se deplaseze pe drumuri, iar infanteria, dacă dorește să realizeze un ritm normal de mișcare, trebuie să înainteze în coloane și în grupe. Acest lucru permite partizanilor să organizeze ambuscade, să lanseze grupuri mici în spatele coloanelor ocupantului, pentru a le provoca pierderi etc. Cînd suprafețele greu accesibile au mărimea cîtorva zeci de kilometri pătrați, atunci ele, presupunînd că există și alte condiții favorabile (nu sînt izolate

geografic), reprezintă un spaţiu corespunzător pentru formarea unor baze ale partizanilor.

Zonele stîncoase sînt deosebit de favorabile pentru acţiunile de partizani, deoarece, pe lîngă accesibilitatea limitată, mai au şi avantajul că dispun de adăposturi, oferă posibilităţi pentru ducerea cu succes a luptei apropiate, permit organizarea de ambuscade ori atacuri prin surprindere. Aceste adăposturi naturale (peşteri, gropi etc.) pot servi, în situaţii grele, drept locuri pentru dislocarea răniţilor, păstrarea rezervelor de hrană şi a materialelor etc. Forţele ocupante se simt întotdeauna foarte nesigure pe spaţiile stîncoase, deoarece vizibilitatea este slabă şi pentru că întîmpină greutăţi de orientare în teren. Terenurile stîncoase acoperă circa o pătrime din ţara noastră. În timpul războiului popular de eliberare, ele au constituit locuri de unde partizanii au desfăşurat lupte susţinute.

Acoperirea terenului influenţează în mod favorabil lupta de partizani. Cu cît ea este mai mare, cu atît şi condiţiile pentru desfăşurarea acţiunilor de partizani sînt mai prielnice. Flora, începînd de la culturile de cereale şi pînă la pădurile bătrîne şi înalte, oferă partizanilor multe avantaje (adăpost împotriva observării de pe sol, precum şi pentru şedere şi odihnă — aşa cum sînt pădurile înalte din Munte Negru ; obstacol pentru trecerea tehnicii grele a inamicului etc.). În acelaşi timp, terenul acoperit facilitează utilizarea armamentului de care partizanii dispun.

Particularităţile favorabile şi nefavorabile ale terenului pot, în cadrul diferitelor combinaţii, să uşureze sau să îngreuneze în mod considerabil desfăşurarea războiului de partizani. Nici cel mai favorabil teren nu poate constitui însă singur o condiţie absolută pentru desfăşurarea războiului de partizani. „Fiecare popor poate desfăşura războiul de partizani în propria-i ţară, fie că este muntoasă sau cu şesuri, numai dacă dispune de o inimă capabilă pentru a se apăra", arăta cu o sută de ani în urmă scriitorul militar Matia Bann. Şi avea perfectă dreptate, atît în această privinţă, cît şi în celelalte opinii ale sale referitoare la războiul de partizani. Sînt greşite afirmaţiile ce s-au făcut după cel de-al doilea război mondial, potrivit cărora războaiele de partizani se pot desfăşura cu

succes numai dacă există cele mai favorabile condiţii de teren (muntos, împădurit şi fără căi de comunicaţie). În fond, desfăşurarea războiului de partizani trebuie adaptată, din punct de vedere organizatoric şi tactic, la condiţiile de teren, aşa încît, printr-o economisire judicioasă de forţe, să se obţină rezultatele cele mai bune.

Cu cît populaţia este mai densă şi mai uniformă, cu atît posibilităţile mişcării de rezistenţă sînt mai mari. Acest lucru se datoreşte faptului că populaţia este purtătorul rezistenţei. În schimb, concentrările mari de locuitori în oraşe permit ocupantului să le ţină sub control şi să le exploateze ca forţă de muncă. De aceea, trebuie să se acţioneze pentru dispersarea în timp util a populaţiei urbane şi aceasta nu numai pentru a se limita pericolul de acţiune a armelor de nimicire în masă, ci şi pentru a se mări posibilităţile de mobilizare în unităţile de partizani.

În fiecare regiune, purtătorul de bază al războiului de partizani este populaţia băştinaşă. Dacă mişcarea ar fi desfăşurată de unităţi din alte regiuni ale ţării, ea nu ar avea posibilităţi să se menţină fără populaţia autohtonă.

Compoziţia geologică a terenului influenţează, de asemenea, condiţiile de ducere a războiului de partizani. De duritatea stării lui la suprafaţă depind posibilităţile de fortificare, dar mai ales de construire a adăposturilor subterane, care, deseori, sînt necesare partizanilor pentru amenajarea spitalelor, depozitarea rezervelor şi pentru alte nevoi.

Cînd mişcarea de rezistenţă a întregului popor este deosebit de largă, unităţile de partizani sînt dispuse în localităţi. În acest scop, cele mai corespunzătoare sînt localităţile rurale mai mici, care nu sînt dense, dar nici prea împrăştiate. Asemenea localităţi permit luarea de măsuri pentru prevenirea atacului de pe sol şi, în acelaşi timp, nu pot fi nici ţinte prea căutate de inamic pentru acţiunile sale din aer, micşorîndu-se pierderile atît din rîndul luptătorilor, cît şi al populaţiei civile. În zonele montane nepopulate, deosebit de utile sînt pentru unităţile de partizani stînele, colibele ciobanilor, casele pădurarilor şi ale vînătorilor, cabanele etc. În aceste

locuri se pot amenaja adăposturi pentru bolnavi și statele majore, locuințe provizorii, depozite de armament ș.a.

Elementele de ordin economic trebuie, de asemenea, avute în vedere. Bogățiile teritoriului, cantitatea și felul hranei, existența apei potabile, a materialelor din care se confecționează îmbrăcămintea și încălțămintea, a unor ateliere etc. au o importanță considerabilă asupra posibilităților de aprovizionare a unităților de partizani. La elaborarea planurilor operative în cadrul războiului popular de eliberare s-a avut mereu în vedere situația economică a populației de pe spațiul pe care se desfășurau operațiunile.

Influența climei poate fi consemnată prin constatarea că anotimpurile călduroase sînt mai pretabile pentru desfășurarea războiului de partizani decît cele reci, mai ales în cazul unei ocupații dense. Totuși, clima aspră poate fi și un aliat bun al partizanilor, atunci cînd ei au de-a face cu un dușman care nu este rezistent sau este nepregătit pentru ducerea luptei în astfel de condiții.

O importanță deosebită are influența sezonului de iarnă. În trecut, în acest anotimp, activitatea partizanilor era, de obicei, mai puțin intensă, din cauză că posibilitățile de mascare erau mai reduse, iar frigul și stratul de zăpadă îngreuiau deplasarea. Pe latitudinea noastră geografică, reducerea considerabilă a posibilităților de mascare durează aproximativ 5—6 luni. În acest timp, așa cum a arătat experiența, desfășurarea unei intense activități de luptă este posibilă numai dacă în prealabil se fac pregătiri organizatorice corespunzătoare sezonului de iarnă. Tactica în acțiuni trebuie să fie adaptată unui astfel de sezon, deoarece, în asemenea cazuri, aviația ocupantului, de exemplu, poate deveni un dușman activ și periculos. Unitățile de partizani sînt obligate să se pregătească pentru sezonul rece, avînd în vedere și posibilitatea ca, uneori, să fie necesar să rămînă cîteva zile și nopți sub cerul liber. Cazurile destul de frecvente de degerare din timpul războiului nostru popular de eliberare reprezintă un avertisment serios în această privință, deși, conform directivei Marelui stat

major, au fost întreprinse măsuri pregătitoare pentru acțiunile în condiții de iarnă. În ce privește stratul de zăpadă se poate spune că el favorizează desfășurarea acțiunilor partizanilor, pe cînd pentru deplasarea trupelor motorizate este un obstacol. Pentru zăpadă este necesar însă să fie pregătite halate albe și schiuri.

Toamna și primăvara, prin faptul că nopțile sînt destul de lungi, iar zilele sînt deseori cețoase și cu înnourări, există condiții favorabile pregătirii și desfășurării acțiunilor de partizani.

4. Gradul de pregătire a țării pentru războiul de partizani.

În secolul al XIX-lea și, parțial, și în secolul XX, războaiele de partizani au izbucnit, deseori, în mod spontan, atunci cînd au devenit o necesitate, din inițiativa unor persoane sau a însuși poporului din regiunile ocupate. În concepțiile despre război și în regulamentele tactice ale unui număr însemnat de țări încep să fie incluse, treptat, capitole despre metodele luptelor de partizani, precum și cu privire la modalitățile de combatere a lor. Toate acestea au menirea să asigure o anumită pregătire tactică și organizatorică pentru cazul în care s-ar produce un eventual război de partizani. Dar, ele au rămas în limitele unui cadru tactic îngust. A început însă să se întrezărească posibilitatea ca anumite efective din cadrul forțelor armate desemnate pentru apărarea teritoriului să continue rezistența și după pătrunderea inamicului în adîncimea acestuia. Așa a încercat să procedeze organizația milițienească voluntară denumită „Apărarea populară belgiană", în timpul primului război mondial în lupta cu trupele germane care au ocupat Belgia. Mișcarea a fost înăbușită în sînge încă în fașă, deoarece, printre altele, n-a fost condusă într-un mod propriu acțiunilor de partizani.

După primul război mondial, unele țări au trecut la efectuarea unor pregătiri de natură organizatorică și materială pentru desfășurarea războiului de partizani. În armata vechii Iugoslavii

au fost organizate batalioane de cetnici voluntari (paraşutişti din rîndul militarilor în termen), care erau destinate pentru acţiuni în spatele inamicului, în caz de ocupaţie. Avînd în vedere că aceste unităţi erau, într-o măsură mai mare chiar decît armata în întregul ei, un instrument al politicii reacţionare şi şoviniste, ele n-au avut misiunea (pe care, de altfel, nici nu ar fi fost în stare s-o ducă la îndeplinire) de a deveni embrionul unei mişcări armate populare mai largi. Batalioanele menţionate aveau sarcina de a întreprinde acte de diversiune în spatele inamicului, ascunzîndu-se de popor. Ele intrau în localităţi numai în caz de mare nevoie, în vederea efectuării diferitelor achiziţii.

Uniunea Sovietică, care avea o experienţă preţioasă cu privire la acţiunile de partizani, căpătată în timpul războiului civil şi al intervenţiei, a întreprins în preajma celui de-al doilea război mondial o serie de măsuri în această direcţie. Un mare adept al pregătirii multilaterale în vederea ducerii războiului de partizani a fost teoreticianul şi organizatorul de seamă al Armatei Roşii, Mihail Frunze.

Comitetele de partid aveau drept sarcină ca, în cazul în care cîmpul lor de activitate era periclitat de ocupaţie, să formeze embrionul unui detaşament de partizani şi să declanşeze lupta în zona respectivă.

Concomitent, în preajma războiului, au fost efectuate şi unele pregătiri materiale pentru mişcarea de partizani. În adăposturi subterane ascunse au fost pregătite rezerve de hrană, pentru perioada de început, pînă cînd aprovizionarea se reglementa pe alte căi. Pentru a uşura munca cadrelor de conducere a unităţilor de partizani, au fost tipărite în această privinţă o serie de îndrumare practice.

În prezent, experienţele din cel de-al doilea război mondial privind pregătirea eficace a mişcărilor de partizani sînt luate în consideraţie de către statele iubitoare de pace în stabilirea măsurilor proprii de apărare. Felul şi volumul unor astfel de măsuri sînt diferite, în funcţie de varietatea războiului de partizani care se preconizează a fi desfăşurat, de faptul dacă se intenţionează

realizarea apărării cu ajutorul unor unități dinainte pregătite sau se are în vedere o mișcare largă a întregii populații.

Pregătirile pentru o mișcare populară de partizani, așa cum a fost cazul în țara noastră în cursul războiului trecut, ar trebui să cuprindă măsuri organizatorice, materiale, politice, psihologice și educative. Pregătirile organizatorice pot fi îndreptate nu atît spre formarea unui nucleu selecționat, de elită, ci spre folosirea elementelor de voluntariat, pe angajarea totală a populației. În cadrul pregătirilor materiale, pe lîngă crearea, conservarea și adăpostirea anumitor cantități de echipament, hrană, materiale sanitare și de luptă, ar fi, desigur, util ca, pe baza unui plan elaborat cu grijă, să se efectueze amenajarea genistică a întregului teritoriu pentru nevoile unui eventual război de partizani. Pentru fiecare formațiune geologică trebuie găsită forma cea mai adecvată a pregătirilor genistice. Pentru terenurile de șes și cele mai ușor accesibile, bunkerele subterane betonate pot constitui o soluție corespunzătoare, în timp ce pe terenurile stîncoase, ea nu ar fi economicoasă și eficientă. Pe terenul stîncos pot fi amenajate peșterile existente, iar în zonele lipsite de apă se impun a fi construite rezervoare și amenajate adăposturi alpine. Nici pregătirile psihologice și politice nu sînt de mică importanță, deoarece poporul trebuie să cunoască dinainte la ce se poate aștepta într-un eventual război și care îi sînt îndatoririle în cazul în care teritoriul său va fi ocupat. Pregătirile cu caracter militar ar trebui să fie îndreptate în direcția studierii și perfecționării tacticii partizanilor, a organizării aprovizionării și dotării, precum și a cunoașterii tacticii pe care eventualii agresori o folosesc împotriva luptătorilor, căreia aceștia vor trebui să-i opună rezistență.

Cu cît pămîntul natal este mai bine cunoscut, cu atît mai ușor avantajele pe care le oferă vor putea fi folosite împotriva agresorului. De aceea, este de mare importanță ca tineretul, și mai ales cel din orașe, să cunoască cît mai bine locul natal, să se obișnuiască, atît ziua, cît și noaptea, cu mișcări îndelungate pe terenuri nebătătorite, pe ceață, ploaie și zăpadă. Acest lucru

poate fi realizat nu numai în cadrul pregătirii premilitare, ci şi prin organizarea unor activităţi cultural-sportive. Dacă pregătirile menţionate se fac în timp util şi în proporţiile necesare, ele vor constitui unul din factorii de seamă, care, în cazul ocupării ţării, va avea o mare influenţă asupra declanşării şi desfăşurării cu succes a războiului de partizani.

ORGANIZAREA ŞI CONDUCEREA MIŞCĂRII DE PARTIZANI

Bazele pe care se va sprijini organizarea viitoarelor mişcări de partizani vor fi diferite de la o ţară la alta, deoarece se vor sprijini pe experienţe, condiţii şi planuri diferite. De modul în care este soluţionată problema strategică a organizării şi formării unităţilor armate ale partizanilor depinde în mare măsură succesul aplicării unei tactici corespunzătoare de partizani şi, în consecinţă, şi succesul războiului de partizani, în ansamblu.

1. **Organizarea unor mişcări de partizani în timpul celui de-al doilea război mondial.**

Din cele circa zece mişcări de partizani dezvoltate, care s-au desfăşurat în Europa, fiecare avînd anumite particularităţi, vom analiza bazele organizării a trei, pe care le considerăm tipice.

Aşa cum s-a arătat, înainte de război, în Iugoslavia n-au fost făcute nici un fel de pregătiri pentru o mişcare populară de rezistenţă organizată. Existau, însă, condiţiile de bază pentru o astfel de mişcare : poporul era pregătit să lupte şi, în acelaşi timp, avea o conducere capabilă să-l conducă în luptă. La început, s-a aplicat metoda dezvoltării line a mişcării, iar atunci cînd situaţia externă şi militară i-a devenit favorabilă, Partidul

Comunist din Iugoslavia a chemat poporul la o răscoală armată de amploare. Avînd în vedere condițiile foarte diverse din regiuni, răscoala a fost de intensități și forme diferite. De la bun început însă, ea a fost orientată nu spre formarea de fronturi, ci spre ducerea unui război de partizani de lungă durată.

În regiunile în care mișcarea a fost masivă, aproape fiecare punct populat avea compania sau detașamentul său.

În primele săptămîni ale răscoalei, companiile mai mari au fost împărțite pe plutoane, iar mai multe companii dintr-o unitate administrativă (comună, plasă) au fost reunite în batalioane și detașamente teritoriale. Aproape toți comandanții acestor prime unități erau aleși de către luptători sau de către popor. La început, primele state majore superioare erau, de cele mai multe ori, identice cu comitetele de partid. Foarte repede au fost însă formate state majore militare separate.

În colaborare cu conducerile de partid, statele majore, concomitent cu acțiunile de luptă, au trecut imediat la întărirea și perfecționarea structurii organizatorice a unităților de partizani. S-a întărit disciplina, au fost curmate fenomenele de abuz, s-a depus jurămîntul și s-a desfășurat o vie activitate politică în unități și pe teren. Fiecare companie și unitate mai mare avea un comisar politic ales sau numit. Încă de la început, statele majore ale detașamentelor aveau caracterul unei conduceri colective.

Din punct de vedere organizatoric, caracteristica mișcării noastre de partizani a constituit-o, de la început și pînă la sfîrșit, unitatea principiilor de conducere și tactice, existența unei linii politice largi, în care se puteau include toate forțele patriotice ce erau gata să lupte pentru libertate. Deși, în esență, mișcarea a fost unitară din punct de vedere organizatoric, ea a abundat, mai ales în faza inițială, de soluții organizatorice diferite în ce privește mărimea și componența unităților, în funcție de condițiile de luptă din unele regiuni. Treptat, unitățile de partizani au fost transformate, potrivit directivei Marelui stat major, în formațiuni militare bine închegate. În acest sens, a fost folosită experien-

ța detașamentelor de partizani din Serbia, care erau formate din trei pînă la patru batalioane. La rîndul lor, acestea erau compuse din companii și plutoane.

De la unitatea organizatorică de bază — detașamentul teritorial —, dezvoltarea se făcea în direcția formării unităților mobile de șoc : plutoane, companii, batalioane și brigăzi, iar ulterior (în cel de-al doilea an de război) în divizii și grupări mai mari, care puteau fi mai ușor manevrate, efectuîndu-se concentrările de forțe necesare și mutarea centrului de greutate al operațiunilor în zonele alese.

Avînd în vedere faptul că mișcarea populară de eliberare națională din țara noastră a trebuit să frîngă și rezistența internă, pe care i-o opunea vechiul aparat politic, și să creeze un nou sistem al puterii, sarcina ei a fost extraordinar de complicată. Această sarcină a fost dusă la bun sfîrșit pe plan politic și militar datorită orientării ferme și juste a forței conducătoare a mișcării, Partidul Comunist din Iugoslavia, care a folosit cu pricepere condițiile obiective favorabile pentru luptă și a lichidat acțiunea factorilor negativi (contradicțiile naționale, înapoierea politică la sate etc.), ce puteau paraliza mișcarea. Acesta a fost factorul hotărîtor pentru reușita mișcării și nu condițiile geografice sau disperarea, așa cum afirmau, în mod rău intenționat, aceia care doreau să subestimeze influența cadrului conștient al răscoalei noastre.

În Uniunea Sovietică, pregătirile organizatorice și materiale care au fost efectuate pentru războiul de partizani s-au răsfrînt pozitiv asupra dezvoltării sale ulterioare. Acest lucru era și de așteptat, avînd în vedere nu numai pregătirile efectuate, ci și condițiile politice, tradițiile și experiența care au existat în Uniunea Sovietică în ce privește lupta de partizani. Trăsătura de bază a mișcării de partizani din URSS a constat în aceea că ea a fost concepută ca parte integrantă a războiului de apărare, a cărui soartă era hotărîtă, în primul rînd, pe front. Lupta în spatele inamicului a avut drept scop să ușureze obținerea victoriei pe front. Un astfel de scop al mișcării a determinat și modul ei

de organizare. Pentru scopul respectiv, cel mai bine acţionează acele unităţi de partizani care pot fi conduse nemijlocit de pe front. Din punctul de vedere al organizării şi al felului în care sînt comandate, ele nu se deosebesc cu mult de unităţile de pe front, deşi, în funcţie de sarcinile pe care le au, dispun şi de trăsături specifice. Cea mai însemnată parte a unor mari unităţi de partizani îşi trăgeau originea direct de pe front şi îşi completau efectivele prin primirea unor voluntari din rîndul populaţiei sau a prizonierilor evadaţi.

Asemenea unităţi erau aprovizionate cu precădere de pe front cu ajutorul aviaţiei, care transporta în locuri sigure pe partizanii grav răniţi. Unităţile erau de tărie diferită, formate, de obicei, din detaşamente de la 100 pînă la cîteva sute de luptători. Au existat însă şi detaşamente mai mari, care, din punct de vedere numeric, atingeau efectivele unor brigăzi şi divizii. Acţiunile lor erau coordonate, de regulă, de către comitetele regionale şi republicane de partid. În acelaşi timp, unităţile mai importante erau conduse în mod centralizat, din Moscova, de către Statul Major al partizanilor. De asemenea, comandanţii unităţilor veneau periodic la Moscova pentru a participa la consfătuiri şi a da rapoarte.

În afara unităţilor de partizani, mişcarea de rezistenţă din URSS a avut şi alte forme organizatorice. Astfel, în oraşe, acţionau organizaţii clandestine, care executau acte de sabotaj, atentate şi culegeau informaţii pentru front.

În ansamblu, războiul de partizani a atins, în timpul războiului, proporţii mari, aducînd o contribuţie importantă la zdrobirea armatei hitleriste.

În Franţa, Belgia şi Olanda, mişcarea de rezistenţă împotriva naziştilor a avut trăsături aparte, datorită cărora se deosebeşte esenţial de cea din Europa răsăriteană. Din cauza divizării populaţiei care era gata să se opună ocupanţilor, s-au format mai multe organizaţii independente de rezistenţă. Nici una din ele n-a reuşit, însă, să se situeze în fruntea mişcării. Tratativele, la nivelul con-

ducerilor organizațiilor, se desfășurau lent, erau superficiale și nu erau îndreptate în sensul ca mișcarea să se integreze în mod real în rîndul maselor și să capete, astfel, forță și avînt. În felul acesta, întreaga mișcare a rămas la un stadiu oarecum inferior de dezvoltare. Ca și în răsărit, ea a acționat cu precădere pentru front, îndeosebi prin culegerea și transmiterea de informații și prin comiterea unor acte de sabotaj.

2. Principiile și metodele organizării militare a mișcării de partizani.

Trăsăturile de bază ale organizării războiului popular de partizani sînt teritorialitatea și elasticitatea. Înainte de toate, mișcarea se organizează pe principiul teritorialității, astfel încît, unitatea de bază a partizanilor (detașamentul) să aibă sectorul său, unde să-și instaleze baza și să acționeze.

Împărțirea teritorială a țării din acest punct de vedere poate să coincidă, și de obicei așa se întîmplă, cu împărțirea administrativ-politică. Acolo unde interesele unei mai bune organizări a mișcării cer, se poate stabili și o altă organizare. Unitățile mobile mai mari (brigăzi, divizii) își au bazele pe teritoriul unuia sau al mai multor detașamente. Ca forță de manevră, ele nu sînt însă legate permanent de nici o formațiune teritorială.

Cînd pregătirile organizatorice pentru mișcarea de partizani se fac în timp de pace, se pornește de la premisa că în război, fiecare parte a teritoriului poate fi ocupată, devenind, astfel, teren de luptă. În consecință, pregătirile organizatorice din timp de pace cuprind întregul teritoriu. Datorită desfășurării războiului și altor împrejurări, s-ar putea ca organizarea stabilită să fie perturbată și chiar paralizată. Acest lucru nu va influența însă în mod hotărîtor asupra eficacității activității întregii mișcări de partizani. De altfel, organizarea nu trebuie să fie în nici un caz imuabilă și rigidă.

Pot fi prevăzute persoane care vor alcătui primul schelet al unităților, dar trebuie avut în vedere că, deseori, în primele zile

după ocupație, numai o parte a acestora se vor putea afla în mod real la locul dinainte stabilit. Ca atare, ele vor fi înlocuite cu altele. Gruparea se va realiza fie după schema organizatorică prevăzută, fie, datorită unor condiții neprevăzute, după alta, întrucîtva modificată. Acolo unde apar condiții deosebit de favorabile, acțiunile de luptă nu trebuie să întîrzie. În vederea realizării unor acțiuni mai mari, va fi însă necesar să treacă, de regulă, o săptămînă sau două, pentru organizarea unităților, distribuirea armamentului, fixarea sistemelor de legătură, cunoașterea reciprocă a comandanților, elaborarea planului general de luptă pentru un anumit teritoriu etc. Dacă unitățile au fost constituite înainte de ocupație, ele vor putea intra în acțiune de îndată ce se vor afla în spatele inamicului. Atunci cînd frontul se află în apropiere, activitatea va fi îndreptată spre ajutorarea lui. Dacă nu se află în apropiere, acțiunile de luptă ale partizanilor vor fi desfășurate mai puțin intens, dar mai bine planificate.

Cu prilejul organizării unităților de partizani, de la cele mai mici pînă la cele mai mari, trebuie insistat asupra necesității respectării cît mai depline a unor cerințe, ca mobilitatea, puterea de foc și capacitatea de desfășurare independentă a acțiunilor.

Mobilitatea presupune constituirea de unități cu efective mai mici, dotate cu armament ușor, care să dispună de puncte de aprovizionare foarte mobile. În timpul războiului popular de eliberare națională, unitățile noastre erau, din punct de vedere numeric, de 3—4 ori mai slabe decît cele care se utilizau la vremea respectivă pe fronturi. De asemenea, erau înarmate aproape exclusiv numai cu armament de infanterie. Desigur că, atunci cînd unitățile regulate mai mari au preluat în mod ferm asigurarea unor teritorii libere întinse, a fost utilizată des și tehnica de luptă mai grea.

Puterea de foc asigură unității forța de șoc și capacitatea de a lupta împotriva unor formațiuni și genuri de arme tehnice diverse. Puterea de foc a unităților de partizani nu trebuie să fie măsurată însă numai prin cantitatea de metal pe care întregul lor armament o aruncă într-o unitate de timp, ci și prin efectul focului. De exemplu, în lupta apropiată, focul puternic și surprinzător din arme automate, care nu durează mult, hotărăște, de cele mai

multe ori, soarta acțiunii. Pe lîngă aceasta, armamentul antitanc, nou și ușor, avantajează lupta partizanilor împotriva tehnicii inamicului și a fortificațiilor lui.

Capacitatea de a desfășura independent acțiunile presupune ca fiecare unitate să dispună de elementele necesare proprii pentru ducerea luptei și pentru trai. Trebuie să aibă, de pildă, o grupă sau compartiment pentru acțiuni diversioniste, rezervă de muniții, intendență proprie etc. Unitatea de partizani trebuie astfel organizată, încît să nu fie periclitată de distrugere. Sub presiune sau chiar fără o presiune dinafară, ea se poate dezmembra în părți mai mari sau mai mici, dar aceasta să nu însemne împrăștiere sau dezorganizare, ci doar o despărțire temporară, după care, la timpul și locul prevăzut, se va aduna din nou.

Modul de alcătuire a unității de partizani poate fi prevăzut încă în timp de pace. În asemenea cazuri, unitatea de partizani poate fi formată imediat la începerea războiului, cu intenția de a fi folosită împotriva dușmanului atunci cînd frontul se va apropia de sectorul ei. În cazul în care dușmanul nu va fi oprit, ea nu se retrage, ci rămîne în spatele frontului, pentru a continua acțiunile împotriva lui. Dacă unitatea nu a fost constituită pînă cînd teritoriul devine ocupat, atunci formarea ei are loc imediat după trecerea, prin locul unde va acționa, a principalelor forțe ale inamicului. Dacă efectivele unității nu au fost stabilite în prealabil, inițial se fixează nucleul ei. Formarea nucleului se poate face încă în timp de pace, prin stabilirea nominală a persoanelor care vor intra în componența lui. În acest sens, i se pot fixa locul de mobilizare și planul inițial de acțiune. Partea slabă a formării nucleului în timp de pace constă în aceea că, la mobilizare și cu ocazia desfășurării luptelor determinate de ocupație, survin, de obicei, mari fluctuații de personal, așa încît o însemnată parte din cei prevăzuți inițial pentru a face parte din nucleu fie că sînt puși în situația de a nu putea ajunge la locurile lor, fie că sînt repartizați pentru îndeplinirea altor însărcinări neprevăzute. Un alt mod de formare a nucleului ar putea să constea în stabilirea prealabilă doar a conducerii lui restrînse care, în timpul mobilizării și apropierii frontului de zona unde va acționa, va proceda la constituirea

unității de partizani. În acest caz, planurile care se elaborează anticipat au un caracter general, cuprinzînd numai acele persoane care trebuie să treacă la formarea nucleului, precum și, în linii generale, modul de completare a efectivelor, raionul de acțiune, aprovizionarea și altele.

Lărgirea continuă a nucleului este bine să se facă, avînd în vedere două principii : să aibă loc treptat și să se bazeze pe voluntariat. Strîngerea dintr-o dată a unui număr mai mare de oameni face ca aceștia să se acomodeze mai greu, iar soluționarea problemelor de început devine mai dificilă în comparație cu situația cînd ei intră în detașament treptat, în raport cu posibilitățile de înarmare existente, împrejurările în care se duce lupta, condițiile de aprovizionare cu hrană etc. În prima perioadă, trebuie respectat, de asemenea, principiul intrării voluntare în detașament, chiar și atunci cînd cu unele persoane există o înțelegere prealabilă că vor lupta ca partizani. În cazul unor oameni este necesară o oarecare pregătire psihologică pentru a putea face față unei schimbări atît de importante. Totuși, dacă apare pericolul ca vreo persoană să fie luată de către ocupanți, iar aceasta nu intuiește pericolul respectiv și nu se hotărăște să intre în detașament, atunci este necesar ca ea să fie mobilizată.

În primele zile ale ocupației, nucleul unității de partizani va putea fi întărit cu acei militari care au fost mobilizați pentru lupta pe front, dar, din diferite motive, au rămas izolați. Dacă se întîmplă ca ei să nu fie originari de pe teritoriul pe care se află în momentul intrării în contact cu nucleul de partizani, este mai oportun, la început, să continue lupta acolo unde i-au surprins evenimentele și să nu caute, în această fază, modalități pentru a ajunge în locurile natale.

Vor fi, deseori, și situații cînd, din diferite motive, unii militari nu vor reuși să se integreze în unitățile lor în decursul mobilizării. La fel ca și primii, aceștia vor fi, de asemenea, incluși în detașamentul de partizani, în calitate de militari.

Pentru completarea efectivelor, în afara surselor amintite, se recurge la tineret, care, în prealabil, a efectuat pregătirea premili-

tară, şi la acei cetăţeni ce au fost scutiţi de serviciul militar. Vor fi primiţi în primul rînd bărbaţii, iar, după nevoi, şi femeile, care vor fi folosite pentru îndeplinirea anumitor însărcinări deosebite şi în mai mică măsură pe cîmpul de luptă. Atribuţiunile ce pot fi îndeplinite de femei sînt: transmiterea ştirilor, pregătirea hranei, serviciile auxiliare etc.

În timpul luptelor, mai ales în faza lor avansată, se va întîmpla, aşa cum s-au petrecut lucrurile şi în trecut, ca soldaţi din rîndul armatei ocupantului să treacă în unităţile de partizani. Din rîndul lor se pot constitui unităţi separate sau pot fi repartizaţi în detaşamentele de partizani existente.

Cu prilejul formării nucleului şi pe parcursul completării efectivelor trebuie avută în vedere necesitatea ca fiecare unitate să aibă în componenţa sa specialiştii absolut necesari. Trebuie pornit de la două din categoriile cele mai generale, şi anume: luptătorii care ştiu să mînuiască armamentul de infanterie şi cei care pot executa lucrări genistice de bază (minarea cu explozivi standardizaţi, plantarea unor cîmpuri de mine etc.). Fiecare unitate trebuie să aibă, de asemenea, măcar un singur specialist în probleme sanitare şi, după posibilităţi, pe cineva care cunoaşte limba armatei ocupantului.

Ulterior, completarea se face şi pe linia tuturor celorlalte specialităţi, în aşa fel încît specialiştii să fie repartizaţi uniform sau în locurile în care se resimte nevoia lor. În cazul în care lipseşte un specialist foarte important, acesta trebuie adus de la detaşamentul cel mai apropiat sau din alte locuri, inclusiv de pe front.

Statul major al detaşamentului va avea, deseori, în componenţa sa ofiţeri cu sarcini de mobilizare şi de completare a unităţilor.

Trecerea unităţilor militare de pe front la partizanat va fi un fenomen foarte des întîlnit în războiul modern. În anumite condiţiuni, unităţi tactice compacte care luptă pe front se pot transforma în detaşamente de partizani (în caz de încercuire, de pierdere a legăturii etc.).

Unităţile militare pot fi trimise în spatele inamicului şi în mod planificat, folosindu-se diverse procedee. Unul din acestea îl constituie infiltrarea prin linia frontului. Dacă unitatea în cauză

a primit o însărcinare cu totul specială, după a cărei ducere la bun sfîrşit trebuie să se reîntoarcă pe front, nu avem de a face cu trecerea la partizani, ci este vorba de o infiltrare. Dacă, în schimb, a fost trimisă pentru a lua legătura cu mişcarea de partizani din spatele frontului, ea devine parte integrantă a mişcării respective. Acelaşi lucru se întîmplă şi cu unităţile care sînt transportate peste linia frontului pe calea aerului sau pe căi de uscat ori maritime. Unele unităţi mai mici pot fi lăsate în anumite locuri acoperite din zonele unde are loc invazia, cu sarcina de a-şi continua activităţile, folosind metode de partizanat, după ce regiunea respectivă devine spatele frontului inamic.

În războiul modern, care se caracterizează prin mare mobilitate, se întîmplă des ca unele unităţi să se afle în încercuire, iar ieşirea spre front să se dovedească imposibilă sau legată de mari riscuri. Dacă o asemenea unitate nu primeşte ordin să se strecoare spre front, ea poate hotărî să se îndrepte spre spatele frontului inamic, unde să continue războiul împreună cu partizanii sau în mod independent. În astfel de împrejurări, unitatea în cauză îşi va adapta efectivul şi dotarea noilor condiţii de luptă. Dacă dispune de tehnică şi armament pe care nu le va putea lua şi folosi în noile condiţii, le va îngropa sau distruge.

3. Unităţile de partizani şi comandamentele teritoriale.

Detaşamentul de partizani constituie formaţiunea militar-teritorială de bază şi cea mai răspîndită unitate de partizani, cu un teritoriu limitat şi organizat, cu o largă independenţă din toate punctele de vedere şi cu numeroase funcţii.

Deşi detaşamentul este o formă iniţială de organizare a forţelor armate ale partizanilor, el este, în acelaşi timp, şi o formă permanentă, la care nu se renunţă atîta timp cît într-o regiune există garnizoane permanente ale ocupanţilor. Aşa dar, această formă nu poate fi considerată ca fiind inferioară şi nu trebuie înlocuită cu unităţi superioare mobile (neteritoriale), deşi, în decursul războiului de partizani, dezvoltarea celor din urmă devine tot mai rapidă şi mai însemnată. În războiul nostru de eliberare naţională,

au existat 79 de detaşamente de partizani în 1942, 123 în 1943 şi 130 în 1944. Aşa dar, numărul lor a sporit permanent, deşi, începînd din 1942 şi pînă la sfîrşitul războiului, a crescut într-un ritm mai rapid şi numărul brigăzilor (de la 36 la 89).

Pentru formarea unui detaşament de partizani nu există anumite norme fixe, deoarece acest lucru depinde de o serie de condiţii, cum sînt : puterea detaşamentului, mărimea şi forma teritoriului, dispunerea localităţilor, tăria forţelor inamice, căile de comunicaţie şi direcţia lor, condiţiile geografice etc. Un detaşament mic va avea, de obicei, 2—5 companii şi cîte un pluton independent. Detaşamentul obişnuit are 2—4 batalioane şi cîteva plutoane independente, iar unul mare poate ajunge pînă la 5 batalioane, o unitate de şoc, de tăria unei companii sau a unui batalion, şi cîteva companii şi plutoane independente.

Tăria detaşamentului de partizani variază, aşa dar, de la 100 pînă la 700—800 de luptători. Cazurile cînd detaşamentele au sub 100 de luptători sînt mai rare. Atunci cînd detaşamentul are peste 800 de luptători, el se va împărţi, de obicei, în două sau se va recurge la formarea unor unităţi mobile mai mari, care nu vor fi legate de un anumit teritoriu. În acest caz, detaşamentul îşi menţine forma organizatorică precedentă, deşi subunităţile sale rămîn cu efective micşorate pînă vor fi din nou completate.

Batalioanele din componenţa detaşamentului au de la 2—4 companii şi cîte un pluton independent, iar din punct de vedere numeric efectivul lor se ridică de la 100 la 300 de luptători. La rîndul lor, companiile au de la 2 la 5 plutoane, de tăria a 20—30 de luptători, sau 40—100 luptători pe întreaga companie.

Armamentul detaşamentului se compune, de obicei, din armament uşor de infanterie. Poate fi însă formată şi o unitate (pluton sau companie) cu piese de artilerie mobile, care se află sub comanda nemijlocită a statului major al detaşamentului şi se pune la dispoziţia batalioanelor, după necesităţi, pentru anumite acţiuni, ori se include permanent în componenţa unui batalion.

Mai multe detaşamente (de obicei 2—5) de pe un teritoriu care reprezintă o unitate geografică sau politico-administrativă pot fi unite într-un grup de detaşamente. Statul major al grupului de de-

tașamente poate avea sub comanda sa și unități de transmisiuni, de asigurare a securității proprii, cîte un batalion mobil independent și cîte o unitate de artilerie sau de tancuri. Asemenea batalioane sînt forțe mobile de șoc, pe care statul major al grupului le folosește împreună cu o parte a forțelor neangajate ale detașamentului pentru executarea unor acțiuni de mai mare amploare. Ele constituie, în același timp, nucleul pentru formarea unor unități mobile mai mari ale partizanilor (brigăzile de partizani). Grupul folosește unitățile sale de artilerie pentru întărirea detașamentelor în acțiuni ofensive deosebit de importante.

Pe lîngă detașamentele teritoriale ale partizanilor, uneori pot fi formate și detașamente mobile, care, la fel ca și batalioanele și brigăzile mobile de șoc, nu sînt legate de o anumită zonă. În acest caz, ele reprezintă o unitate care, din punct de vedere al tăriei și rolului său, se situează între batalionul de șoc și brigadă.

Cu problemele de mobilizare, aprovizionare și asigurare materială a unităților, precum și pentru securitatea interioară a teritoriului se însărcinează comenduirile teritoriale de partizani.

La început, în cadrul războiului nostru popular de eliberare, statele majore ale detașamentelor, pe lîngă conducerea acestora, rezolvau și problemele privind mobilizarea și aprovizionarea. Experiența de luptă de nouă luni a demonstrat însă că situația menționată stînjenește statele majore în executarea misiunii lor de bază și s-a ordonat formarea comenduirilor teritoriale. Sarcinile comenduirilor teritoriale erau următoarele: efectuarea mobilizării pentru unitățile de partizani (detașamente); grija pentru hrănirea, aprovizionarea și cazarea unităților; procurarea hranei de rezervă; organizarea serviciului sanitar; organizarea transportului unităților și al materialelor; asigurarea ordinii și securității pe teritoriul respectiv; dezvoltarea activității de culegere a informațiilor; menținerea unei strînse legături cu comisiile populare de eliberare și sprijinirea acestora; organizarea unor ateliere și depozite militare; numirea și controlarea comenduirilor locale și a gărzilor de partizani.

Comenduirile militare dispun de gărzi de partizani, de tăria unei companii. Ele execută sarcini de mobilizare, aprovizionare, de culegere a informațiilor, iar, uneori, chiar misiuni de luptă.

În același timp, în afara detașamentului de partizani rămîn și gărzile populare comunale (orășenești), unitățile diversioniste independente și grupările speciale de luptă.

Garda populară comunală (orășenească) sau miliția este un organ al consiliului popular. De obicei, este de tăria a zece oameni, la sate, și de forța unui pluton, în orașe. Efectivele pot fi compuse din persoane mai în vîrstă, invalizi, femei și tineret. Garda asigură securitatea localității, mai ales cînd este expusă pericolului apariției forțelor ocupantului pentru jaf sau răpirea populației. Prin intermediul gărzilor se transmit hotărîrile consiliilor referitoare la hrănirea și cazarea unităților de partizani, precum și modul de adăpostire a populației și a bunurilor în caz de pericol. Ele servesc și pentru asigurarea securității interioare, arestează iscoadele inamicului, previn încercările de subminare a blocadei economice etc. În cazul în care localitatea se află în apropierea părții ocupate a teritoriului, pe timp de noapte garda se dispune de așa manieră, încît să se asigure nu numai pe sine de un atac prin surprindere al inamicului, ci să poată asigura, pe un anumit sector, observarea oricărei mișcări a lui în direcția teritoriului liber. În această privință, ea cooperează din toate punctele de vedere cu cea mai apropiată unitate de partizani. În cadrul războiului popular de eliberare, organele militare teritoriale și gărzile de partizani au fost formate în cursul anului 1942, cînd, datorită existenței unor întinse teritorii libere, a apărut necesitatea lor.

Gărzile de partizani (companiile teritoriale independente) sînt organe ale comenduirilor militare teritoriale. Au, de obicei, tăria unei companii. Aceste gărzi execută, pentru comenduirile militare teritoriale, sarcini de mobilizare, aprovizionare, culegere de informații și altele, astfel încît detașamentele, ca unități luptătoare, să nu fie încărcate și cu asemenea sarcini. Pe lîngă aceasta, gărzile de partizani execută și diferite misiuni de luptă.

Pe teritoriul liber al detașamentului există și acționează, de pe el, diferite unități de diversiune și de cercetare independente, care sînt subordonate direct compartimentelor de specialitate ale comandamentelor superioare sau se află sub comanda detașamen-

tului propriu de diversiune (de cercetare). Toate aceste unități își planifică și execută acțiunile în deplină concordanță cu statul major al detașamentului, care, în funcție de nevoi, le acordă și ajutorul necesar în executarea misiunilor. În anumite sectoare și pentru o perioadă de timp oarecare, ele pot fi subordonate unei formațiuni mai mari de partizani, atunci cînd întreprinde o acțiune în care se resimte nevoia cooperării cu aceste unități.

Pe teritoriul ocupat se formează și grupe conspirative de luptă și de diversiune din locuitori care se bucură de un statut legal de ședere pe teritoriul respectiv sau se află acolo în mod ilegal. Grupele sînt constituite, de obicei, din 3 pînă la 5 membri, dar pot fi și mai mari. Cu aprobarea comandamentului teritorial sau cu știința consiliului popular, membrii acestor grupuri se pot angaja la anumite acțiuni care presupun colaborarea cu ocupantul, dacă, în acest mod, pot ajunge într-o situație favorabilă, pentru executarea unei anumite misiuni de luptă. Pentru a nu fi suspicionați că aparțin mișcării de rezistență, ei nu vor primi sarcini care să-i compromită. Grupul poate primi misiunea să execute o diversiune mai importantă (distrugerea unei centrale telefonice, a unei stații de transformatoare sau de radio, a unui punct vulnerabil dintr-o întreprindere industrială, incendierea unui depozit etc.), să lichideze pe un trădător mai periculos sau pe vreun criminal de război, să elibereze un conducător arestat sau făcut prizonier, să captureze documente importante etc.

Dacă prin executarea misiunii trebuie să se desconspire, atunci în planul de realizare a ei se include și modul în care se va face ieșirea pe teritoriul liber sau într-un loc sigur, de unde, ulterior, se va putea retrage. Executarea misiunii de către grup poate fi coordonată cu acțiunea unui grup infiltrat sau cu o acțiune de amploare, pe care o întreprind forțele partizanilor din afară.

4. Organizarea teritorială și raporturile între teritoriul liber și cel ocupat.

Întregul teritoriu de stat care este ocupat se împarte în subunități, în funcție de necesitățile conducerii mișcării populare de

rezistență. În principiu, împărțirea se face pe sectoare în care acționează detașamentele de partizani, pe raioane și zone (regiuni) subordonate nemijlocit Statului major general.

Din punctul de vedere al suprafeței, teritoriul detașamentului poate fi foarte diferit. În cadrul războiului popular de eliberare, el coincidea cel mai des cu suprafața plășii de atunci, căreia acum îi corespunde teritoriul unei comune. Uneori însă, în funcție de situația dată, era fie mai mic, fie mai mare.

Orientarea în raport cu împărțirea administrativă dinainte de război oferă anumite avantaje, în cazul în care pe această bază au fost întreprinse anumite pregătiri din timp de pace pentru războiul de partizani. Faptul menționat are importanță, mai ales atunci cînd o asemenea împărțire coincide, întrucîtva, cu direcțiile de dispunere a unor obstacole naturale.

În privința posibilităților și modalităților de securitate, ale controlului și ale puterii în teritoriul care aparține unui detașament se poate face următoarea împărțire convențională a lui : ocupat și liber.

Teritoriul ocupat este acel loc asupra căruia inamicul exercită un control militar neîntrerupt și ferm. De fapt, acesta este un teritoriu intrat în posesiune și, de cele mai multe ori, amenajat, total sau parțial, pentru apărare. Pe teritoriul respectiv acționează aparatul administrativ al ocupantului, care este apărat de forțele sale armate. Partizanii pătrund acolo în mod deschis numai în caz de luptă. Consiliile populare din localitățile aflate pe teritoriul ocupat lucrează conspirativ. Grupele de luptă organizate și rețeaua informativă acționează sub conducerea acestor consilii sau a unor centre informative independente.

Teritoriul liber este constituit din suprafața care se află în afara controlului nemijlocit și neîntrerupt al puterii și forțelor armate ale ocupantului. Este adevărat că ocupantul poate veni cu forțele sale pe această parte a teritoriului și, uneori, el trece pe acolo, dar se organizează în dispozitiv de luptă, scontînd pe eventualitatea sau chiar iminența unei ciocniri cu forțele partizanilor. Pe teritoriul liber trăiesc și se deplasează unitățile de partizani, iar

puterea este exercitată de consiliile populare, de cele mai multe ori în mod public.

Teritoriul liber poate fi împărțit în zone, ținînd seama de gradul de permanență și de siguranță a libertății lui în raport cu incursiunile ocupantului. O parte a teritoriului liber este apărată prin însuși modul de dispunere a unităților de partizani. O altă parte este apărată cu forțele locale ale consiliilor populare, sprijinite din cînd în cînd de unele unități de partizani.

Partea teritoriului liber (de obicei cea de mijloc) unde sînt dispuse unitățile detașamentului de partizani, atunci cînd nu se află în acțiune, spitalele, depozitele și atelierele lor, sediul consiliului popular și alte instituții asemănătoare, poate fi denumită bază. Forțele partizanilor trebuie să fie în măsură ca, printr-o apărare dinainte planificată, să stăvilească invazia inamicului pe acest teritoriu sau, prin luptă, să creeze timp și posibilități pentru a se efectua evacuarea instituțiilor și obiectivelor amintite. De obicei, detașamentul dispune de una sau două asemenea baze. Ele sînt pregătite pentru apărare și nu sînt cedate dușmanului fără luptă.

5. Unitățile superioare de partizani.

Dezvoltarea cu succes a războiului de partizani se reflectă nu numai în creșterea numărului de luptători, lărgirea teritoriilor libere și sporirea cantității și calității tehnicii de luptă, ci și în privința modului de organizare a unităților de partizani. Astfel, sînt unități mobile, nelegate de un anumit teritoriu, care pot executa misiuni de amploare (brigăzile, diviziile și corpurile de partizani). Există păreri că ele, datorită faptului că au trăsături ale unor unități regulate, nu sînt, în general, de partizani. Totuși, avînd în vedere faptul că aplică tactica luptei de partizani, se aprovizionează și își completează efectivele după metode folosite de aceștia, unitățile menționate trebuie considerate ca aparținînd mișcării de rezistență.

Dacă condițiile permit, la formarea brigăzilor se recurge încă în perioada mobilizării. Dacă nu, ele pot fi constituite ulterior. Este necesar să se țină seama de faptul că atunci cînd brigăzile sînt for-

mate prea de timpuriu, ele pot fi expuse unor lovituri grele. În războiul nostru popular de eliberare, s-a trecut la formarea brigăzilor după 6 luni de la începerea luptei, iar a diviziilor după 15.

Brigada este o unitate regulată de partizani deosebit de mobilă. Ea se formează în condițiile desfășurării unui larg război de partizani, cînd se poate sconta pe existența unor baze capabile să servească brigăzii drept punct de plecare la acțiune și să o asigure în mod corespunzător din punct de vedere material. Brigăzile pot avea un număr variabil de batalioane, două sau mai multe baterii de artilerie sau de aruncătoare, o companie de geniu, una de transmisiuni, una sanitară, una de cercetare, iar, uneori, și o companie cu arme automate. Statul major al brigăzii trebuie să fie capabil să asigure o conducere independentă deplină.

În cadrul războiului popular de eliberare din Iugoslavia, brigăzile aveau cîte 3—4 batalioane, un pluton sau o baterie de artilerie ori de aruncătoare de mine, un pluton sau o companie de geniu și de cercetare și o unitate sanitară. Efectivele lor totale variau între 500 și 1500 de luptători.

În cazul în care brigăzile nu sînt incluse în cadrul unor divizii, ele sînt conduse de către statele majore superioare ale partizanilor.

Sarcinile pe care le îndeplinește brigada sînt foarte diferite. În primele luni după formare, brigada se poate deplasa și poate acționa pe terenul acelor detașamente de unde provin luptătorii, care este mai bine cunoscut și contribuie, astfel, la sudarea și întărirea ei. Apoi, poate fi trimisă și în afara raionului său, pentru a sprijini lupta armată din zonele în care se dezvoltă mai încet sau să îndeplinească o misiune importantă în cooperare cu alte unități de partizani.

Unirea brigăzilor în divizii și a acestora în corpuri reprezintă trecerea la o fază superioară a războiului de partizani. Astfel de unități au nevoie de baze și teritorii libere mai mari.

În cadrul războiului popular de eliberare din Iugoslavia, diviziile au fost formate după 15 luni de luptă. Ele erau alcătuite, de obicei, din trei brigăzi, un divizion de artilerie, un batalion de geniu, o companie de cercetare, o companie sanitară și alte subunități ajutătoare și de aprovizionare. Efectivul total al diviziilor a

fost divers. De cele mai multe ori cuprindea 5000 de luptători. La început au fost însă și divizii compuse din 1500—2000 de luptători, în timp ce la sfîrșitul războiului ele numărau 6000—20.000 de luptători.

Corpul unește două sau patru divizii, brigăzile independente, toate detașamentele de partizani și unitățile speciale care se află în zona lui operativă.

6. Conducerea mișcării de partizani și modul de exercitare a comenzii.

Conducerea mișcării de partizani cuprinde o latură politică și una militară. Conducerea generală o exercită organul politic suprem al puterii populare (guvernul, consiliul, comitetul). În condiții revoluționare, ea este exercitată de cea mai înaintată și mai influentă organizație sau partid politic.

Conducerea politică a mișcării se poate afla pe teritoriul ocupat, în partea neocupată sau în străinătate. Statul major militar suprem se poate afla, de asemenea, în una din cele trei situații.

Cea mai puțin eficace este comanda pe care o exercită un stat major care se află în străinătate. Un asemenea stat major, din cauza distanței care-l desparte de țară, nu numai că nu poate avea o imagine fidelă asupra desfășurării evenimentelor, ci, deseori, din cauza diferitelor influențe politice pe care le suferă, poate să degenereze într-o unealtă politică a unei conduceri străine și să intre în conflict cu mișcarea ce se desfășoară în țara ocupată.

La început, Statul major suprem de pe teritoriul ocupat poate acționa în mod conspirat, aflîndu-se în unul din locurile de unde are asigurate legăturile necesare.

În faza inițială, sarcina de bază a Statului major suprem este aceea de a stabili formele de realizare a rezistenței, avînd în vedere particularitățile specifice ale diferitelor zone ale țării. O importanță deosebită are hotărîrea referitoare la completarea intensivă a nucleelor detașamentelor de partizani și, odată cu aceasta, trecerea la lupta intensivă, la răscoala populară armată, parțială sau

totală. Este important să fie delimitat și inamicul principal, în cazul în care există mai mulți dușmani.

Principiul de bază al comenzii în cadrul războiului de partizani îl constituie larga descentralizare. La baza lui stă faptul că, într-un astfel de război, centralizarea comenzii ar fi greu de realizat și chiar ineficace. Se are în vedere faptul că și cele mai moderne mijloace de legătură pot, în anumite situații, să devină ineficiente. La începutul războiului de partizani, cei care hotărăsc problemele din punct de vedere tactic și operativ (aleg momentul acțiunii, scopul acesteia, modul de luptă, forțele și mijloacele care vor fi utilizate, ora începerii și desfășurării etc.) sînt comandanții de companii, de batalioane și de detașamente.

Pînă la formarea marilor unități operative, Statul major suprem exercită comanda prin intermediul directivelor, în care se indică cele mai importante direcții ale luptei, se determină dușmanul principal, obiectivele asupra cărora trebuie acționat etc. Statele majore principale concretizează directivele Statului major suprem și le adaptează la condițiile existente din fiecare zonă.

Conducerea luptei armate constituie un proces foarte complex care cuprinde reglementarea unor activități diverse din domeniul organizării, aprovizionării, instruirii, lucrărilor pregătitoare pentru luptă și a luptei însăși. Unele din aceste activități sînt de așa natură, încît pot fi determinate cu precizie de Statul major suprem, altele însă cer orientarea la fața locului, în raport de timp și situație. Cel mai important cîmp de acțiune trebuie lăsat la latitudinea statelor majore inferioare, pentru a hotărî absolut singure. Comandanții, comandanții inferiori și statele majore sînt datoare să manifeste o deplină inițiativă și să acționeze în funcție de situație și în cadrul orientărilor generale pentru acțiune.

În fiecare război de partizani se va menține principiul formării cadrelor de comandă în decursul luptei, care constituie cel mai bun prilej pentru verificarea continuă a capacităților, curajului și spiritului de orientare al fiecărei persoane. Situațiile critice sînt destul de dese pentru a verifica temeinic valoarea fiecărui șef și luptător.

A fi un bun comandant într-o unitate de partizani nu este unul și același lucru cu a fi un bun comandant într-o unitate de pe front. În primele lucrări ale scriitorilor noștri militari de la mijlocul secolului al XIX-lea, calitățile unui bun comandant de partizani au fost descrise astfel :

„În toate situațiile, dar mai ales în cele grele, cum sînt, de pildă, cazurile de retragere sau de ieșire din încercuire, comandantul de partizani trebuie să fie curajos, descurcăreț, ponderat și calm. El trebuie să-și cunoască bine luptătorii și, prin exemplu personal, să le demonstreze hotărîre și atașament. Comandantul trebuie să fie rezistent din punct de vedere fizic și să posede cunoștințe militare (să știe să folosească harta, să cunoască tactica dușmanului etc.). El nu trebuie să fie vicios, pătimaș, șovăielnic sau incapabil."

În situația politică complexă din țara noastră, în care au existat și anumite contradicții de ordin național, provocate în mod artificial, un bun comandant de partizani a trebuit să aibă și o temeinică pregătire politică. Asemenea conducători s-au ridicat din rîndul muncitorilor, țăranilor și intelectualilor atașați de popor.

În vederea conducerii politice și pentru a ușura misiunea comandanților în soluționarea problemelor organizatorice și tactice, la companii și la statele majore a fost instituită funcția de comisar politic, iar la nivelul plutonului, cea de delegat politic. Comandantul și comisarul erau egali în drepturi și soluționau împreună toate problemele mai importante. Conducerea luptei se afla în sarcina comandantului, iar educarea oamenilor și grija față de ei în cea a comisarului.

Încă de la începutul războiului, ridicarea nivelului pregătirii profesionale a comandanților s-a făcut în mod sistematic. Pe lîngă Statul major suprem și statele majore principale au funcționat școli de ofițeri, unde, în cadrul unor cursuri de durată mai lungă, erau studiate tactica partizanilor și alte discipline importante în activitatea de comandă. De asemenea, ca metode specifice s-au folosit analiza acțiunilor de luptă și bilanțul pentru comandanți. La începutul războiului popular de eliberare, prin ordinul din 10 august 1941, Comandamentul suprem a atras atenția statelor majore inferioare să acorde o mare atenție selecționării și promovării cu grijă

a cadrelor. În Directiva trimisă Statului major principal al detașamentelor de partizani din Croația, în ianuarie 1942, se sublinia din nou: „În funcția de comandanți trebuie să fie numiți tovarăși curajoși, devotați și capabili". Și într-un eventual război de partizani, chipul moral al comandanților va trebui să fie la fel.

În unitățile de partizani, raporturile dintre comandanți și luptători se disting printr-o încredere și înțelegere deplină, bazate pe conștiința despre țelurile și interesele comune. Încercarea de a înlocui aceste raporturi cu o subordonare forțată duce la aceea că unitatea pierde rapid vitalitatea.

METODE DE LUPTĂ ÎMPOTRIVA PARTIZANILOR

În cadrul războiului de partizani, forțele ocupantului întreprind măsuri active împotriva partizanilor. Modul de acțiune și de reacție a ocupantului are o mare influență asupra evenimentelor, în ansamblu, cît și în desfășurarea fiecărei lupte. De aceea, pentru a conduce cu succes războiul de partizani, trebuie cunoscută și doctrina de luptă a inamicului. În cele ce urmează se face încercarea de a se prezenta o imagine generală a doctrinelor de luptă împotriva partizanilor, în forma în care ele apar în cadrul teoriei războiului. Acest lucru poate servi ca bază de la care să se pornească studierea doctrinei unui eventual inamic, așa cum ea este reflectată în regulamentele lui tactice.

1. Retrospectivă istorică.

Paralel cu dezvoltarea procedeelor de luptă ale partizanilor, se diversifică și metodele de acțiune împotriva lor. Napoleon a emis pentru trupele sale de ocupație din Spania și Europa centrală instrucțiuni scrise în vederea luptei împotriva partizanilor. Într-una din acestea (adresată comandantului Prusiei ocupate), el insistă în a-i convinge pe comandanții săi în privința daunelor pe care le provoacă lipsa de combatere a fenomenelor de panică și de demoralizare în rîndul trupelor ca urmare a apariției partizanilor. Ce-i drept, Napoleon cade pe panta nervozității și emite ordine negîn-

dite, în sensul de a se trece la represalii în masă împotriva populației care acordă ajutor partizanilor. Dar caută și soluții tactice, care ar duce la anihilarea tacticii partizanilor. Așa, de pildă, într-o directivă, Napoleon ordonă ca securitatea transporturilor pe principalele căi de comunicații să nu se mai realizeze cu ajutorul unui șir de posturi dispersate de-a lungul traseului, ci cu puternice unități mobile. El a ordonat, de asemenea, și modul în care trebuie să fie formată coloana pentru a fi în măsură să reacționeze la un atac al partizanilor prin surprindere.

Sistemul de luptă împotriva partizanilor s-a dezvoltat în toate războaiele ulterioare, în care mișcarea acestora a luat proporții mai mari. În războiul din 1870—1871, prusienii au încercat să suprime mișcarea de partizani din Franța ocupată, prin aplicarea unor drastice măsuri represive împotriva populației. În privința securității circulației, nu le-a mai fost suficientă rețeta lui Napoleon cu privire la unitățile mobile de siguranță, întrucît, liniile telegrafice și căile ferate erau prin ele însele vulnerabile și expuse unor acte de diversiune. De aceea, în scopul menționat, ei au îmbinat siguranța mobilă cu cea fixă.

În cel de-al doilea război mondial, ca urmare a proporțiilor pe care le-au luat mișcările de partizani, metodele de luptă împotriva lor au devenit o ramură a științei despre război. Pe baza experienței sumare cîștigate în încleștările cu partizanii încă de la începutul celui de-al doilea război mondial, nemții au trecut la studierea mișcării de partizani și la elaborarea de contramăsuri.

În legătură cu teoria războiului împotriva partizanilor, merită să fie studiate și experiențele franțuzești din cadrul războiului de șapte ani din Algeria (1954—1961). Fiind un război izolat și de lungă durată, Statul major general francez a avut posibilitatea să folosească împotriva partizanilor algerieni forțe foarte mari și incomparabil mai bine dotate din punct de vedere tehnic. Au fost experimentate diverse forme de control al teritoriului ocupat, au fost utilizate metodele tactice de apărare, de atac și de blocadă, s-a verificat eficacitatea celei mai moderne tehnici de luptă, s-a recurs la cele mai rafinate metode de pacificare a populației, începînd cu flatarea pînă la exterminarea unor localități întregi etc. Cauzele

pentru care Franța a pierdut acest război trebuie însă căutate în factorul moral-politic, incontestabil de partea algerienilor.

2. Pregătirile din timp de pace în vederea războiului împotriva partizanilor.

Printre problemele care se ridică pe această linie iese în evidență cea privind necesitatea studierii războiului de partizani și a descoperirii legităților lui pentru a putea fi contracarat. Contramăsurile reclamă pregătiri de mari proporții încă din timp de pace. În doctrinele militare cele mai noi se subliniază în mod deosebit importanța creării unor forțe de antiguerilă, cît și semnificația instruirii în acest sens a tuturor forțelor armate. În unele țări s-a trecut deja la producția planificată a echipamentului și armamentului special pentru lupta împotriva partizanilor. Războiul împotriva partizanilor are particularitățile sale, din care cauză el trebuie dus cu metode și mijloace aparte. Pentru un asemenea război sînt pregătite, într-o oarecare măsură, toate genurile forțelor armate, dar pe lîngă aceasta se creează și unități speciale, destinate în primul rînd luptei împotriva partizanilor. Formarea și înarmarea acestor unități (de poliție, de securitate, de vînători de munte, de parașutiști etc.) sînt concepute pentru cerințele luptei împotriva tacticii partizanilor. Se apreciază că lipsa unităților menționate nu poate fi compensată cu trupe obișnuite mult mai numeroase. În unitățile speciale sînt încorporați soldați și comandanți care prezintă încredere și au bune calități fizice.

În ce privește unitățile regulate, infanteria rămîne principala armă de luptă împotriva partizanilor. Celelalte genuri de arme participă, într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de situație. Se subliniază că vor fi deosebit de utile unitățile de parașutiști.

În asigurarea pregătirii din timp de pace se pornește de la anumite concepții despre războiul împotriva partizanilor, precum și de la condițiile geografice și de altă natură din țările despre care se presupune că vor adopta un asemenea sistem de luptă. În planurile de război sînt elaborate variante de aplicare a doctrinei respective pentru fiecare țară sau zonă care va trebui să devină teri-

toriu ocupat, sînt prevăzute unitățile de ocupație, modul de dislocare a lor etc. Pentru fiecare din aceste țări se culeg încă în timp de pace date amănunțite privind terenul, populația, economia, personalitățile mai importante care, în caz de ocupație, ar putea deveni conducători ai mișcării de rezistență ș.a.

3. Măsuri și acțiuni de război îndreptate împotriva partizanilor.

Întrucît experiența a demonstrat că partizanii pot fi cu greu înfrînți prin aplicarea unor măsuri cu caracter militar, se pornește de la concepția că este mai ușoară zădărnicirea apariției mișcării, decît înăbușirea ei. De asemenea, se consideră că este mai bine ca mișcarea să fie înăbușită imediat ce apare, decît atunci cînd este deja foarte dezvoltată.

Întrucît sprijinul populației este considerat ca o condiție vitală pentru existența unităților de partizani, în planurile de acțiune asupra lor sînt incluse, de regulă, și măsurile împotriva populației care îi va susține. În ansamblu, se preconizează descoperirea laturilor vulnerabile ale mișcării de partizani, pentru ca atacul să fie concentrat în primul rînd împotriva lor. Sînt considerate puncte vulnerabile unele aspecte privind sprijinul populației, aprovizionarea, conducerea și legăturile.

Regulile luptei împotriva partizanilor recomandă, totodată, să se acționeze în timp de noapte, apreciindu-se că astfel de acțiuni sînt mai puțin așteptate. Multă atenție se acordă păstrării secretului mișcărilor și realizării surprinderii, întrucît se afirmă că partizanii sînt slabi în apărare. Se apreciază că tactica care va avea cel mai mare succes împotriva partizanilor este însăși tactica de luptă a acestora. În vederea aplicării unei astfel de tactici, foarte importantă devine colaborarea cu acei locuitori care nutresc sentimente prietenești față de ocupanți. Înaintea celui de-al doilea război mondial, naziștii au căutat să pregătească invazia prin manevre politice, care să scadă moralul și rezistența poporului și armatei pe care le atacau. Parțial, ei au reușit să realizeze acest lucru, prin crearea coloanei a cincea și a unor guverne pronaziste trădătoare.

Asupra populației care colaborează cu partizanii se instituie un control militar sever, iar libertatea de mișcare îi este extrem de îngrădită. Se organizează evidența întregii populații ; se stabilește obligația ca toată lumea să poarte permanent legitimații speciale, pe care să le arate de fiecare dată cînd se cere acest lucru ; se efectuează controlul și înregistrarea oricărei deplasări în afara localității de domiciliu ; se confiscă toate armele și obiectele ce ar fi utilizate în luptă ; se instituie interdicție asupra folosirii aparatelor de radio și a televizoarelor ; se controlează toate mijloacele de transport ; se percheziționează locuințele ; se raționalizează hrana, îmbrăcămintea și medicamentele ; se evacuează toată populația din anumite zone ș.a.m.d.

4. Folosirea colaboratorilor din rîndul populației.

Avînd în vedere faptul că războiul împotriva partizanilor cere o mare dispersare de forțe și că, deseori, este greu ca acestea să fie luate de pe fronturi, inamicul va căuta posibilități pentru găsirea și a altor forțe prin care să realizeze sarcinile de ocupație. În primul rînd, se va strădui să creeze unități satelite din rîndul locuitorilor care sînt de acord să colaboreze cu el, al emigranților și al unor nemulțumiți. Ele sînt denumite forțe aliate și, treptat, li se încredințează răspunderi privind menținerea ordinei pe teritoriul ocupat. Dacă se dovedesc capabile pentru o astfel de sarcină, atunci, secondate de consilieri, li se poate încredința și dreptul de organizare și exercitare a puterii.

Atragerea cetățenilor din țara ocupată în slujba ocupantului se face după anumite principii. Există temerea că folosirea masivă și prematură a lor ar putea avea urmări nefaste de ordin politic și militar. Se consideră că, sub acoperirea unor colaboratori voluntari, ar putea să acționeze un mare număr de patrioți, care să ofere partizanilor informații prețioase din toate domeniile, iar la momentul oportun să treacă de partea lor.

Se are în vedere și posibilitatea ca, în anumite țări, să nu poată fi găsiți deloc colaboratori sau ei să fie atît de puțini și de neîn-

semnați, încît să nu poată constitui vreun ajutor în lupta împotriva partizanilor. Atunci se recurge la utilizarea așa-zișilor „colaboratori intermediari". Ei apar în situația cînd mișcarea de rezistență nu este unitară, cînd apar neînțelegeri în privința unor probleme politice și organizatorice. Printr-o diplomație abilă și secretă, prin propagandă și cu ajutorul banilor, ocupantul încearcă să adîncească aceste contradicții pînă la divizare și chiar pînă la o ciocnire armată reciprocă.

5. Unitățile cu destinație specială.

În literatură se emite tot mai des părerea că împotriva partizanilor poate fi utilizată cu succes propria lor tactică. În acest scop, sînt necesare unități speciale, care să fie organizate, instruite și dotate cu precădere pentru un astfel de gen de luptă. Pentru a nu fi descoperite, ele evită contactul cu populația locală, se deplasează noaptea, iar în timpul zilei se adăpostesc. Cel mai adesea, unitățile speciale intră în acțiune în timpul nopții. După luptă sau după ce sînt descoperite trec într-o altă zonă. Cu cît reușesc să cunoască mai bine terenul, cu atît mai mult este de așteptat ca ele să aibă succes.

În cel de-al doilea război mondial, nemții au utilizat asemenea unități sub denumirea de „trupe". Ele erau folosite pentru cercetare, atacuri prin surprindere, ambuscade și pentru distrugerea depozitelor partizanilor.

Uneori, „trupele" se travestesc în partizani, punîndu-și însemnele acestora și căutînd ca, în raporturile cu populația, să se comporte ca adevărați patrioți. În felul acesta, pot circula liber, pot descoperi organele puterii din rîndul populației, execută cercetări, acte de diversiune, atacuri prin surprindere, creează confuzie și nesiguranță în spatele partizanilor etc.

„Trupele" sînt formate, în primul rînd, din voluntari, puternici din punct de vedere fizic și descurcăreți. Mulți dintre ei sînt speculanți, tîlhari și aventurieri.

Organizarea unei „trupe" depinde de mulți factori, printre care amintim : topografia terenului, clima, raza de acțiune, condi-

țiile de locuit, felurile misiunilor, forțele partizanilor, atitudinea populației și activitatea generală a trupelor de ocupație. „Trupa" are de la 30 la 50 de oameni, printre care se află toți specialiștii necesari (geniști, radiști, sanitari etc.). Dispune de armament ușor automat. La fel sînt și mijloacele de distrugere. Membrii „trupei" dispun de echipament special și de ustensile necesare existenței în tabere. Legătura cu comandamentul și, eventual, cu aviația căreia îi indică ținta și de la care primesc ajutor o țin prin radio.

„Trupa" parcurge în prealabil o pregătire intensivă pe un teren asemănător cu cel unde va acționa. Se procedează la instruirea separată a fiecărui membru în specialitatea sa, precum și a unității în ansamblu. Încă în perioada instrucției se cere fiecărui individ să găsească soluții și ieșiri pentru situații deosebit de grele. Prin instruire se controlează capacitatea individuală a fiecăruia, pentru ca cei necorespunzători să fie înlocuiți cu alții.

6. Măsuri de apărare împotriva partizanilor.

În zonele în care există pericol din partea mișcării de partizani sau a unei răscoale se întreprind toate măsurile de siguranță, în vederea prevenirii atacurilor prin surprindere. Măsurile de siguranță vizează obiectivele de transport, instituțiile puterii de ocupație etc. Asigurarea obiectivelor care au importanță militară se face în cadrul apărării generale a garnizoanei.

Pentru a se economisi forțe umane, se întreprind o serie de măsuri, prin care se urmărește îngrădirea posibilității de apropiere față de obiectiv (se construiesc garduri de sîrmă ghimpată, se amenajează sisteme de alarmă și de iluminare etc.). Cetățenii din împrejurimile obiectivului sînt evacuați, iar locurile respective se declară zonă în care circulația este interzisă. În jurul obiectivului se sapă un sistem de tranșee pline cu apă.

Asigurarea obiectivului o realizează o gardă de tărie corespunzătoare, precum și întregul personal care lucrează acolo. Garda efectuează apărarea pe bază de observare. Dacă observarea este îngreunată sînt folosiți cîini special dresați. Localnicii care lucrează în obiectiv sînt supuși unei supravegheri severe pentru a se preveni

colaborarea lor cu partizanii. Relațiile de prietenie între personal și cei care realizează paza obiectivului sînt interzise.

Obiectivele importante de pe căile ferate, cum sînt gările, podurile, tunelurile, viaductele, pompele de apă, atelierele etc., sînt păzite de gărzi permanente, care sînt întărite. Calea ferată propriu-zisă se asigură doar în locurile cele mai amenințate. Trenurile au, de asemenea, o gardă însoțitoare înarmată, adăpostită în unul sau mai multe vehicule blindate.

Asigurarea convoaielor o fac unitățile care sînt dotate și instruite în mod special pentru asemenea scopuri. Deplasarea lor în raport de coloana pe care o apără și dispozitivul pe care îl vor avea depinde de mai multe împrejurări (starea terenului, mărimea coloanei, forțele partizanilor, condițiile climatice și altele).

În mod normal, în fruntea coloanei se deplasează siguranța de marș, întărită cu un vehicul blindat, și o subunitate de geniu.

La mijlocul coloanei se află o parte a siguranței, care apără statul major, mijloacele de legătură și punctul sanitar.

Cînd se trece prin zone în care pericolul de atac din partea partizanilor este mare, se poate recurge, în prealabil, și la scotocirea părților celor mai suspecte ale teritoriului respectiv.

7. Acțiuni ofensive împotriva partizanilor.

Atunci cînd măsurile inițiale pentru zădărnicirea și înăbușirea mișcării de rezistență a partizanilor nu duc la rezultatele scontate, lupta împotriva lor se desfășoară, ori de cîte ori este posibil, cu precădere prin metode ofensive. Acțiunile pot fi de proporții diferite, începînd cu atacarea unei mici unități de partizani, pînă la desfășurarea unor lupte masive pe spații întinse.

Comandamentele ocupanților, prin metode de cercetare terestre și aeriene, stabilesc cu aproximație sau cu exactitate locurile în care se află forțe ale partizanilor, după care întreprind măsuri rapide și energice de atac asupra lor, pentru a le lichida sau a le pricinui pierderi considerabile.

Dislocarea forțelor la locul de acțiune se va face foarte rapid (cu avioane, elicoptere, mijloace auto ș.a.).

Ofensiva ocupantului este un atac de mari proporții, îndreptat împotriva unei părți însemnate a teritoriului eliberat în care acționează unitățile de partizani, a instituțiilor acestora și chiar a populației. De obicei, nu este vorba numai de o operație de luptă, ci de o combinare de măsuri militare, politice și teroriste. Asemenea măsuri sînt înfăptuite în decurs de mai multe zile sau săptămîni. Uneori, ocupantul le denumește „acțiuni de curățire", de „pacificare a unor zone" etc.

În cel de-al doilea război mondial, ofensivele ocupanților împotriva partizanilor cuprindeau zone de cîteva sute de kilometri pătrați și chiar mai mult. În cadrul lor, au participat forțe de la una pînă la zeci de divizii, împreună cu diferite formațiuni ajutătoare, sprijinite intens de aviație. În cadrul ofensivei sînt cuprinse, de obicei, teritoriile cîtorva detașamente de partizani, unde sînt dispuse și forțe mobile ale acestora.

Scopul ofensivei determină și principalul fel de manevră. Cînd se impune o soluție radicală, de regulă, se aplică manevra de încercuire, care are un șir întreg de forme subordonate.

Dacă în cadrul zonei încercuite există vreun raion fortificat al partizanilor, atunci, pentru lichidarea acestuia, se prevede și următoarea metodă : după efectuarea încercuirii raionului fortificat, unitățile se opresc și își consolidează pozițiile ; pe direcția cea mai favorabilă de atac se introduce o unitate cu forțe proaspete ; după ce aceasta pătrunde în fortificațiile partizanilor și îi înlătură, se trece la nimicirea lor, prin acțiunea comună a tuturor forțelor care au realizat încercuirea.

Nimicirea unităților din cadrul unei încercuiri tactice se face cu toate mijloacele, de pe sol și din aer.

Dezvoltarea pe mai departe a ofensivei poate fi planificată în moduri diferite, pornindu-se întotdeauna de la principiul că esențialul constă în nimicirea unităților de partizani și nu în simpla cucerire a teritoriului. Se consideră că este deosebit de important să fie nimicite statele majore ale partizanilor, conducerile politice și distruse adăposturile și depozitele lor.

8. Rolul genurilor de arme în războiul împotriva partizanilor.

Infanteria are sarcina cea mai grea în războiul împotriva partizanilor. Operațiunile de pe un teren greu accesibil o lipsesc, deseori, de sprijinul artileriei, al blindatelor și chiar al aruncătoarelor și mitralierelor. Pentru a fi mobilă, ea trebuie să se mulțumească cu un armament ușor și să economisească muniția, ceea ce face ca puterea ei de foc să fie considerabil micșorată. Posibilitățile limitate pentru evacuarea rapidă a răniților pot avea influență asupra moralului de luptă, chiar și al unor unități bine instruite.

Artileria poate sprijini infanteria aproape totdeauna cînd ea se apără într-o fortificație sau în apropierea acesteia și mai rar atunci cînd atacă sau în zone greu accesibile. Artileria se utilizează ori de cîte ori este posibil acest lucru, chiar dacă efectul material nu este cel scontat, presupunîndu-se că are un puternic efect moral asupra partizanilor.

Unitățile blindate sînt folosite atît pentru asigurare, cît și în cursul ofensivei. Deseori se afirmă că ele demoralizează pe partizani, chiar și numai prin apariția lor. Totuși, utilizarea masivă a unităților blindate pe un teren greu accesibil este foarte anevoioasă.

Unitățile de desant aerian devin un mijloc tot mai important de luptă împotriva partizanilor, mai ales în pregătirea și executarea ofensivei, avînd în vedere că sînt deosebit de mobile și capabile să realizeze surprize. Ele pot fi dislocate și în interiorul teritoriului deținut de partizani, pentru ca, printr-o lovitură prin surprindere, să execute o misiune importantă, ca, de pildă, nimicirea unui stat major, a conducerii politice a mișcării etc.

Aviația devine un inamic periculos al partizanilor. Pentru serviciul de cercetare aeriană a teritoriului partizanilor se folosesc toate tipurile de avioane, avînd în vedere că ele nu sînt amenințate de nici un pericol, nici de pe sol și nici din aer. Totodată, aviația este în măsură să vină repede în ajutor coloanelor motorizate, care au fost atacate, și al eșaloanelor de pe căile ferate.

Pe lîngă suportul în luptă, aviația oferă forțelor terestre un uriaș ajutor, prin faptul că le asigură aprovizionarea în condițiuni

foarte grele (cînd se află în încercuire sau pe un teren greu accesibil etc.).

Elicopterele, pe lîngă multe alte servicii, contribuie la salvarea răniților și asigură chiar evacuarea întregii unități. Deocamdată, utilizarea largă a elicopterelor este limitată, datorită tonajului lor relativ mic, plafonului destul de jos la care zboară, costului lor ridicat și vulnerabilității față de focul de pe sol.

În sfîrșit, aviația este în cea mai mare măsură capabilă să zădărnicească aprovizionarea partizanilor pe calea aerului. Acest lucru se realizează prin distrugerea avioanelor de aprovizionare, care zboară, de obicei, noaptea, precum și a aerodromurilor improvizate și a locurilor pentru parașutarea materialelor.

9. Aprecieri critice asupra sistemului războiului dus împotriva partizanilor.

Doctrina contemporană a războiului împotriva partizanilor este rezultatul unor experiențe anterioare sistematizate și al ipotezelor privind influența noilor arme asupra acestui gen de război. Au fost studiate cu atenție războaiele de partizani și metodele de luptă împotriva lor. Rezultatele acestor studii nu trebuie deloc subapreciate. Nu s-ar putea face prea multe observații asupra lor, dacă le-am privi numai din punct de vedere tactic.

Slăbiciunile studiilor menționate constau însă în aceea că fac o apreciere politică total greșită a războiului contemporan de partizani și a caracterului forțelor care îl poartă.

Deseori, este subliniat principiul că, în lupta împotriva partizanilor, cel mai bine este să fie aplicată tactica lor proprie. Această afirmație este absurdă și este rezultatul viziunii că tactica partizanilor ar fi ceva cu totul independent de condițiile în care se poartă războiul. Detașamentele de luptă împotriva mișcării de rezistență pot obține anumite succese numai acolo unde slăbește vigilența partizanilor. Ele sînt însă incapabile să poarte un război de partizani. Asemenea detașamente acționează pe un teritoriu străin, care le este ostil. Proporțiile activității le sînt în mare măsură limitate și orice încercare a ocupantului de a folosi mai larg metodele de

luptă ale partizanilor este dinainte sortită eșecului. Detașamentele de luptă împotriva partizanilor nu pot transforma populația teritoriului înrobit într-o populație care să le fie prietenă ; nu pot cunoaște niciodată fiecare cărare de pe acel pămînt, așa cum o cunosc cei care s-au născut și au copilărit pe meleagurile respective ; nu pot avea moralul și spiritul de luptă și de sacrificiu pe care-l au partizanii. Din aprecierile politice greșite și schematice referitoare la condițiile generale ale mișcării de partizani și ale luptei împotriva ei, se nasc și concluzii strategice operative și tactice eronate. Atunci cînd, din cauza acestor greșeli, apar insuccese, cauzele se caută în teorii incoerente privind fatalismul partizanilor, terenul nefavorabil etc.

Se mai încearcă și strecurarea teoriilor, potrivit cărora, prin amenințări, presiuni și teroare, populația teritoriului ocupat poate fi intimidată și, astfel, fundamentul pe care se sprijină mișcarea de partizani este suprimat. Cel de-al doilea război mondial a spulberat peste tot aceste teorii.

PROBLEME GENERALE CU PRIVIRE LA TACTICA PARTIZANILOR

1. Retrospectivă privind dezvoltarea tacticii partizanilor.

Tactica constituie unul din elementele fundamentale ale războiului de partizani.

De la începutul secolului al XIX-lea, cînd a apărut războiul modern de partizani și pînă astăzi, tactica desfășurării lui se află într-o vie și neîntreruptă dezvoltare, determinată mai ales de creșterea conștiinței naționale și de clasă a popoarelor oprimate din întreaga lume.

În același timp, perfecționarea tehnicii militare influențează în mod hotărîtor asupra perfecționării luptei armate, în general, și, prin urmare, și asupra dezvoltării tacticii partizanilor.

Tactica partizanilor a depins și s-a aflat întotdeauna în strînsă legătură cu factorul moral-politic, cel strategic și geografic. Acest lucru rezultă și din compararea acțiunilor de partizani care s-au desfășurat în ultimele trei decenii în Europa, Asia și Africa, care, cu toate deosebirile dintre ele, au o seamă de trăsături comune, cum sînt : caracterul ofensiv, hotărîrea, elasticitatea, independența acțiunilor tactice, inexistența șabloanelor, inițiativa în realizarea supremației tactice pe cîmpul de bătălie ales etc.

2. Cu privire la conţinutul tacticii partizanilor şi dependenţa ei de strategie.

Războiul de partizani, ca şi alte războaie, are tactica şi strategia sa. Împărţirea iscusinţei militare a partizanilor în astfel de categorii nu se face însă absolut după aceleaşi criterii, ca în cazul războaielor clasice, date fiind elementele esenţiale care o separă de acestea.

Fiecare război de partizani îşi are propriile probleme strategice, care trebuie soluţionate încă la începutul războiului. Printre acestea, fac parte: determinarea precisă a scopului (sau scopurilor) războiului; modul de activitate a forţei vii (metodele de mobilizare); organizarea unităţilor de partizani şi planul dezvoltării lor; alegerea formelor de bază ale rezistenţei şi ale luptei armate; sistemul de conducere; modul de aprovizionare şi de dotare; determinarea duşmanului principal, în cazul că există mai mulţi; alegerea aliaţilor şi atitudinea faţă de ei; metodele de luptă faţă de un eventual inamic din interior; alegerea zonelor geografice unde se vor desfăşura cele mai importante acţiuni armate şi pe care se vor crea cu prioritate teritorii libere mai largi; formarea şi folosirea rezervelor strategice. În timpul războiului, în faţa conducerii supreme politice şi militare pot apare noi probleme de importanţă strategică, tot aşa cum dezvoltarea în continuare a evenimentelor poate impune modificarea radicală sau parţială a hotărîrilor adoptate anterior.

Războiul de partizani este un război de apărare, însă strategia partizanilor nu ar putea fi definită ca fiind doar defensivă. Pe de o parte, ea este strategia evitării înfrîngerii, la care s-ar putea ajunge dacă, imediat, ar fi acceptată bătălia hotărîtoare cu forţele inamicului. Pe de altă parte, este strategia iniţiativei permanente, lupta, în ansamblu, oferind tabloul unei contraofensive continue a partizanilor.

Hotărîrea ca pe întreg teritoriul sau pe cea mai însemnată parte a acestuia să se treacă la o activitate intensivă de partizani are o mare importanţă strategică. Prin înfăptuirea ei, se realizează dispersarea forţelor de bază ale ocupantului, pentru ca apoi, prin

tactica unor manevre rapide și a unor atacuri prin surprindere, să-i fie aduse pierderi cît mai mari.

Pe plan strategic și operativ, partizanii evită luptele de proporții. Ei preferă un număr mare de ciocniri tactice, în cadrul cărora pot să-și asigure superioritatea. Așadar, lupta de partizani are, cel mai adesea, un caracter ofensiv, realizat prin încleștări mai mici. Într-o orientare a sa, destinată luptei detașamentelor de partizani, tovarășul Tito a evidențiat bazele tacticii partizanilor : „Evitarea luptelor de durată ; organizarea de lovituri rapide și puternice, cu forțe reunite ; îndepărtarea rapidă de la locul atacului și dispersarea forțelor, pentru a se evita un atac organizat al dușmanului. Activitatea permanentă constituie legea de bază a luptelor de partizani, pe cînd tactica de apărare înseamnă moarte sigură".

Bătăliile duse de partizani nu îmbracă forme pe care le au cele din războiul clasic. Datorită caracterului lor independent și separat, ele au multe din trăsăturile unor operații.

Doctrina tactică a partizanilor are și un raport specific față de teren. Avînd în vedere că, întotdeauna, partizanii sînt stăpînii celei mai însemnate părți din teren, pe care-l cunosc foarte bine, cît și faptul că nu sînt legați de o anumită porțiune a acestuia, se străduiesc, atît în atac cît și în apărare, să aleagă singuri cîmpul de bătălie. Acesta este cu atît mai bun, cu cît va fi mai puțin propice pentru utilizarea tehnicii pe care o posedă dușmanul și mai favorabil pentru armamentul de care dispun partizanii. Același este raportul și în ce privește starea atmosferică. De aceea, lupta se desfășoară deseori noaptea, în condiții de vizibilitate redusă, pe timp nefavorabil etc. Nici terenul și nici condițiile atmosferice nu sînt folosite însă în mod șablonist. Aceasta ar reduce posibilitățile de realizare a surprizei, lucru pe care partizanii îl folosesc din totdeauna cu pricepere. În consecință, acțiunile partizanilor se disting prin îmbinarea rapidă a focului cu mișcarea. Focul îl folosesc cu chibzuință, sub forma unor lovituri scurte și năprasnice de la distanțe mici, după care, de regulă, pornesc la asalt, în vederea realizării misiunii principale.

Manevra tactică a partizanilor înainte și în timpul luptei are drept scop lovirea dușmanului în „flancuri", în „spate" și în locurile vulnerabile. Prin loviturile realizate în acest fel, dușmanul se paralizează și se dezorganizează încă înainte ca mecanismul său, lipsit de elasticitate, să se dispună pentru o reacție rațională și eficace.

Așadar, tactica partizanilor este elastică și, prin aceasta, oferă foarte multe posibilități pentru punerea în aplicare a inițiativei și inventivității comandanților și luptătorilor.

3. Particularitățile de bază ale acțiunilor de luptă ale partizanilor.

Acțiunile de luptă ale partizanilor se deosebesc de cele pe care le întîlnim la războiul clasic. Desigur, multe din principiile generale ale războiului clasic își găsesc aplicabilitatea și în cel dus de partizani, dar ele sînt adaptate condițiilor și necesităților mișcării de rezistență. Dintre aceste principii, cele mai importante sînt :

— Principiul preluării și menținerii inițiativei, care are cea mai largă aplicabilitate. În pofida superiorității strategice obținute în timpul invaziei, inamicul nu poate obține o victorie reală, atîta timp cît cel atacat dispune de voința necesară pentru a opune rezistență.

Mișcarea de partizani nu are voie să cedeze din mîini inițiativa pînă la eliberarea țării. În caz contrar, ea este supusă unui eșec inevitabil.

În războiul de partizani, inițiativa nu este numai un principiu tactic necesar, pentru a cărui realizare există condiții obiective generale, ci și un stil de muncă obligatoriu al unităților și al fiecărui luptător în parte. Comandanții și chiar luptătorii, fără a aștepta prea mult noi ordine, care în condițiile războiului de partizani pot deseori să lipsească sau să întîrzie, sînt datori să găsească singuri posibilități pentru a acționa cu succes, luînd asupra lor răspunderea în ceea ce privește oportunitatea și executarea cu succes a acțiunii de luptă pe care o întreprind.

— Principiul acțiunii de luptă neîntreruptă care, în fond, concretizează pe cel al inițiativei, îl silește pe inamic să se asigure permanent și în toate direcțiile, să se mențină în anumite puncte sau raioane și, în felul acesta, să nu afecteze forțe mai însemnate pentru acțiuni ofensive.

— Principiul mobilității unităților de partizani este rezultanta independenței amintite, urmarea unei bune cunoașteri a terenului și, în sfîrșit, a faptului că nu sînt supraîncărcate cu armament greu și cu materiale de aprovizionare. Asemenea unități sînt capabile ca, pe orice fel de teren, la orice oră din zi și în orice condiții climatice, să se îndepărteze rapid de locurile care sînt supuse loviturilor tehnicii militare superioare a inamicului.

— Surprinderea este un alt principiu, care permite partizanilor să desfășoare acțiuni deosebit de eficiente. Pentru a realiza surprinderea, trebuie ales un obiectiv pe care inamicul nu se așteaptă să fie atacat. Apoi este necesară o apropiere cît mai mare față de acest obiectiv. Atacarea lui trebuie făcută în momentul cel mai propice și din direcția cea mai neașteptată, acționînd energic și rapid prin aplicarea unor manevre lipsite de șablonism.

— Principiul acțiunilor pe timp de noapte are o importanță excepțională în războiul de partizani. Nu vom insista însă asupra lui, dat fiind faptul că, în mare, problemele pe care le conține au fost prezentate anterior. De regulă, marșurile se execută, de asemenea, pe timp de noapte, datorită folosirii masive a aviației în lupta împotriva partizanilor. Avînd în vedere faptul că ocupantul va utiliza tot mai mult mijloace de iluminat, va fi necesar ca mascarea să se realizeze și pe timp de noapte.

Acțiunile partizanilor sînt rapide și hotărîte. Ele constituie lovituri fulgerătoare, continuate prin exploatarea energică a succeselor și îndepărtarea rapidă de la locul de acțiune, pentru ca dușmanul să nu reușească să impună lupta în care el ar acționa potrivit cu planurile sale.

— În ce privește manevra — ca un alt principiu — ea presupune pătrunderea curajoasă în dispozitivul inamic, pentru a lovi părțile lui cele mai vulnerabile.

Partizanii mențin un contact permanent dar liber cu inamicul. Forțele ocupante nu trebuie deloc scăpate din vedere și nu au voie să facă nici un singur pas neobservat și fără sacrificii pe teritoriul liber și nici să se simtă măcar o clipă sigure în garnizoană. Dar nu este permis ca acest contact de luptă să reprezinte o înlănțuire pe aliniamente mai lungi și pentru un timp mai îndelungat. Unitatea de partizani trebuie să fie în stare să se „dezlipească“ de inamic de îndată ce comandanții consideră necesar acest lucru.

— Printr-un contact permanent și un serviciu de informații bine organizat, se înlătură și se reduce într-o măsură considerabilă pericolul surprinderii, adică se realizează principiul securității.

Se are în vedere și faptul că succesul deplin, chiar și într-o acțiune de proporții mici, are un efect negativ asupra moralului inamicului.

— Prin succese multiple se realizează un alt principiu de război și anume înfrîngerea continuă a inamicului.

Cea mai mare importanță trebuie acordată economisirii forțelor. Aproape întreaga forță a armatei de partizani se compune din oameni. De aceea, acest bun de mare preț, omul — partizanul, trebuie ocrotit cu grijă. Economisind forțele umane și materiale, lovind dușmanul permanent și necruțător, se asigură, în final, victoria deplină asupra lui.

4. Rolul armelor în războiul de partizani.

Mișcarea de partizani folosește pentru luptă armele care îi permit aplicarea în modul cel mai eficace a tacticii proprii. Arma cea mai răspîndită este însă infanteria.

În unitățile de partizani, armele și serviciile existente sînt însă integrate. Statele majore superioare ale partizanilor au în componența lor un număr strict necesar de ofițeri pe arme și servicii. Lor li se încredințează și instruirea profesională a unităților și a comandanților în domeniile respective.

Unele acțiuni importante ale unităților de partizani au în bună parte un caracter genistic. Aruncarea în aer a celor mai diferite obiective, diversiunile asupra mijloacelor de legătură, mași-

nilor și a altor instalații tehnice, de care se folosește ocupantul, nu se pot executa fără o bună pregătire genistică.

Alături de geniști, transmisioniștii reprezintă cea mai importantă specialitate în armata de partizani. În cadrul războiului național de eliberare din Iugoslavia au ieșit în evidență greutățile mari în exercitarea conducerii ca urmare a lipsei mijloacelor de legătură. Pentru armata de partizani, realizarea unor legături rapide și sigure are o mare importanță, atît pe plan central, cît și pe plan local.

Legăturile pe teritoriul ocupat au un caracter conspirat. De obicei, ele se realizează prin curieri, prin semnale și radio.

Pentru nevoile de comandă ale unor unități mobile se stabilesc legături cu Statul major superior, cu organul teritorial care se ocupă de aprovizionare, iar, uneori, și cu unitățile învecinate, pentru cooperare în acțiunile de luptă.

În cadrul dotării, deși artileria nu joacă un rol prea important în mișcarea de partizani, totuși, piesele ușoare și aruncătoarele de mine pot avea un rol foarte mare în acțiunile de luptă.

În viitor, pentru apărarea antiaeriană activă va fi necesară existența artileriei antiaeriene ușoare, precum și a mitralierelor antiaeriene. Aceste piese nu vor putea însoți mereu unitățile de partizani și, de aceea, vor fi dispuse în raionul bazei partizanilor, unde se vor pregăti din timp și condițiile pentru ascunderea lor în cazul unei ofensive a inamicului pe teritoriul respectiv.

Organizarea unităților de artilerie se face în funcție de condițiile în care acționează detașamentele pe lîngă care iau ființă. Un batalion va putea, deseori, să folosească cu succes două tunuri de munte.

Brigada va avea în cele mai dese cazuri bateria sa de munte, compusă din două pînă la patru piese, tunuri și un pluton de aruncătoare de calibru mediu, cu care va fi în stare să realizeze o anumită concentrare de foc asupra locului unde se hotărăște soarta luptei.

Uneori, partizanii vor avea posibilitatea să utilizeze în luptă carele blindate proprii sau pe cele capturate. De aceea, este necesar să se dispună de conducători și personal de deservire pentru dife-

rite tipuri de care de luptă, iar carburanţii să fie adăpostiţi în ascunzători, pentru a putea fi utilizaţi la timpul necesar. Utilizarea tancurilor este posibilă şi utilă în condiţiile existenţei unor vaste teritorii libere şi în cadrul unor acţiuni pe care le desfăşoară unităţile mai mari de partizani.

Partizanii pot utiliza cu succes tancurile, ca armă de surpriză, mai ales pentru atacuri asupra unor coloane sau a unor puncte ori raioane fortificate, care nu dispun de tunuri antitanc. Pentru a se economisi carburanţii şi a se evita depistarea de către inamic din cauza zgomotului motoarelor, carele de luptă mai uşoare pot fi aduse mascat sau în timpul nopţii, cu ajutorul tracţiunii la cîteva sute de metri de poziţia inamicului.

Luptătorii trebuie să cunoască caracteristicile de bază ale carelor blindate şi modul de luptă împotriva lor. Unitatea va fi înarmată într-o măsură mai mare sau mai mică cu armament antitanc, în funcţie de gradul în care se dispune de astfel de mijloace cît şi de măsura în care terenul unde acţionează este accesibil pentru tancuri.

La rîndul său, aviaţia poate oferi un mare sprijin unităţilor de partizani, atît în luptă, cît şi în acţiunile de aprovizionare, de salvare etc.

Unele tipuri de avioane şi elicoptere ar putea fi folosite permanent de către partizani, în cazul în care aceştia ar dispune de teritorii libere întinse. De o importanţă deosebită este colaborarea unităţilor de partizani cu aviaţia care îşi are bazele în spatele frontului. Ajutorul de bază pe care aviaţia îl poate acorda partizanilor constă în aprovizionarea cu mijloace de luptă şi materiale, scoaterea din încercuire etc.

Partizanii pot susţine acţiunile aviaţiei, indicîndu-i poziţia exactă a ţintelor cît şi rezultatele bombardamentelor. Uneori, înaintea atacului aviaţiei, este posibil ca, printr-o acţiune a partizanilor, să fie nimicită artileria antiaeriană sau avariat aerodromul de pe care decolează avioanele de vînătoare ale inamicului.

Marina, ca parte a forţelor armate ale mişcării de eliberare, este un fenomen de dată mai recentă.

Marina partizanilor poate fi formată din obiective plutitoare mai mici, de diferite tipuri, din bărci şi ambarcaţiuni civile şi militare etc. Acestea pot fi dotate cu armament de infanterie şi antiaerian mai uşor. Misiunile pe care le vor îndeplini unităţile navale ale marinei de partizani pot fi foarte diverse : execută transportul unor persoane, grupuri sau unităţi ; servesc pentru aprovizionarea şi evacuarea răniţilor ; efectuează atacuri asupra unor vase inamice mai mari aflate în diferite porturi ; dezorganizează transportul maritim al inamicului ; efectuează desantări de partizani în golfuri şi în garnizoanele ocupantului din apropierea coastei ; execută acţiuni diversioniste în porturi etc.

Bazele unităţilor de marină trebuie să se afle în locuri care oferă posibilităţi naturale de camuflare. Raionul celei mai importante baze poate fi apărat prin dispunerea pe uscat a unei unităţi de partizani întărită cu artilerie. În bazele relativ sigure se organizează ateliere pentru repararea vaselor. O atenţie deosebită trebuie acordată adăpostirii rezervelor de carburanţi, a muniţiei şi a minelor.

Legătura între unităţile navale cu cele de uscat şi cu bazele se menţine prin semnale şi mijloace radio, cît şi prin curieri sau bărci uşoare şi foarte rapide.

ATACURILE PARTIZANILOR

1. Caracterul ofensiv al tacticii partizanilor și particularitățile atacurilor.

Caracterul ofensiv este principala trăsătură a acțiunilor partizanilor. Întregul război de partizani se duce sub forma unei contraofensive a întregului popor împotriva forțelor ocupantului. Desigur că această contraofensivă strategică se desfășoară altfel decît în cazul războiului clasic. Ea nu durează cîteva zile sau săptămîni, ci luni și ani de zile, pînă la sfîrșitul războiului. Obiectivul ei îl constituie sistemul de ocupație, iar scopul eliberarea definitivă a țării. Ea este divizată în mii de atacuri tactice de cele mai diverse forme și proporții.

Pentru pregătirea atacurilor există, deseori, timp suficient și, de aceea, ele se pot executa temeinic. Pregătirile nemijlocite pot fi însă făcute și în timpul deplasării unităților spre locul de atac, dacă împrejurările cer acest lucru.

La atac se pornește, deseori, direct din marș care, uneori, durează mai multe ore, fără să se aștepte ca fiecare detaliu al dispozitivului de luptă să fie gata. Atacul se execută într-un singur eșalon, în urma căruia, în direcția cea mai vulnerabilă, poate fi instalată o mică rezervă, gata pentru a fi utilizată încă din primul moment al luptei. Cu toată rapiditatea și caracterul energic

al atacului, totdeauna se întreprind și măsuri de asigurare cu alte forțe a unității care face intervenția.

Forma manevrei depinde de felul atacului, de teren, de dispozitivul inamicului, de moralul acestuia, de gradul lui de fortificare și de multe alte împrejurări. Atunci cînd atacul frontal nu poate fi evitat, el se completează cu manevra de infiltrare și cu acțiuni în adîncime (din spate). Atacul din flancuri cu manevra de învăluire cuprinde și încercuirile și se întrebuințează, deseori, în cîmp deschis, asupra unei unități inamice izolate. Atacul prin ocolire se aplică, mai ales, în faza inițială a ofensivei inamicului, precum și în ansamblul unor contraofensive mai mari ale acestuia. În decursul executării atacului, după nevoi, fiecare formă de manevră dinainte stabilită poate fi modificată și adaptată la situația creată, fie printr-un ordin ulterior, fie din inițiativa executanților.

Partizanii atacă de la distanțe mici, prin lovituri surprinzătoare și de scurtă durată, cu focul întregului armament de care dispun, utilizînd frecvent manevra rapidă. Supremația pe care o creează pe locul loviturii concentrice o folosesc rapid și curajos pentru dezvoltarea succesului, precum și pentru obținerea victoriei depline. Dacă în timpul atacului rezultă că dușmanul este mai puternic decît s-a presupus sau că vreun alt element al situației a fost apreciat în mod greșit, astfel încît un succes rapid și hotărîtor nu poate fi obținut, comandantul poate lua fără întîrziere hotărîrea privind întreruperea luptei și scoaterea unităților de sub loviturile inamicului. În angrenajul de război complex al ocupantului se va găsi întotdeauna un alt loc unde se poate obține succesul fără jertfe grele. Atacul va fi continuat numai atunci cînd lichidarea obiectivului asupra căruia se acționează este excepțional de importantă și există perspective reale ca, după o luptă mai îndelungată, să se obțină victoria.

2. Alegerea obiectivelor pentru atac.

Obiectivul general al atacurilor partizanilor — instituțiile, forțele și mijloacele de luptă și materiale ale inamicului de pe te-

ritoriul ocupat — poate fi divizat într-un număr mare de părți componente, care trebuie nimicite în mod planificat. Contraofensiva generală nu se dezvoltă în mod spontan și nu lovește tot ceea ce i se ivește în cale, ci distruge angrenajul complex al puterii ocupantului în mod sistematic și pe baza unei pregătiri prealabile bine realizate.

În linii generale, o astfel de nimicire poate decurge după următoarea ordine : lichidarea instituțiilor administrative ale inamicului care nu sînt apărate sau sînt asigurate mai slab ; distrugerea mijloacelor de legătură ale inamicului ; anihilarea și distrugerea căilor de comunicație pe care le utilizează inamicul ; distrugerea sau capturarea depozitelor inamicului și scoaterea din funcțiune a fabricilor și întreprinderilor care lucrează pentru inamic ; nimicirea statelor-majore ale inamicului ; distrugerea forței vii a inamicului în cîmp deschis și în garnizoane fortificate.

Asupra obiectivelor care urmează să fie distruse se face o selecție, în raport cu importanța fiecăruia și cu condițiile care influențează succesul în atac.

Obiectivele pentru atac pot fi de ordin local sau pot avea o importanță mai mare, de natură operativă sau tactică. Printre obiectivele de ordin local fac parte : puncte de foc înaintate ale inamicului, orientate către teritoriul liber și liniile telefonice pentru legături locale ; obiective de transport de mai mică importanță și altele. Din obiectivele care au importanță tactică mai largă fac parte : garnizoanele din localitățile mai mari ; centrele de legătură mai mari ; statele majore ; magistralele care unesc centre importante sau duc spre front ș.a. Uneori, atacul nu are drept scop să realizeze nemijlocit scopul final, ci să creeze doar situația tactică favorabilă pentru o acțiune ulterioară. Un asemenea atac poate avea drept scop, de pildă, determinarea dușmanului să acționeze într-o direcție care corespunde planurilor partizanilor și să-i creeze o imagine greșită despre intențiile noastre, sau ca prin acest atac să ajungem în posesia datelor necesare despre inamic.

Acțiunile care vizează obiectivele economice pot produce efecte în două direcții : pe de o parte, permit aprovizionarea partizanilor, iar pe de altă parte, aduc pagube inamicului în acest domeniu.

Acţiunile care au cu precădere importanţă politică au o mare diversitate, scopul putînd fi atins direct sau indirect. Astfel, acţiunile îndreptate în direcţia apărării poporului au în mod direct un caracter politic. Printre acestea, se numără şi acţiunile pentru eliberarea celor internaţi sau a prizonierilor, de ocrotire a răniţilor ş.a.

3. Nimicirea aparatului administrativ al ocupantului şi a elementelor aparţinînd „coloanei a cincea".

Aşa cum s-a arătat, în vederea exercitării ocupaţiei, inamicul recurge la utilizarea unor persoane autohtone. La fel procedează şi în cazul unităţilor economice care prezintă interes pentru potenţialul său de război, unde va căuta să menţină forţa de muncă necesară şi mai ales pe cea calificată.

Rezistenţa începe, de obicei, prin acţiuni care au drept scop să-l împiedice pe inamic să-şi exercite deplin puterea pe teritoriul ocupat sau să-l exploateze din punct de vedere economic.

Mai întîi, se trece la lichidarea unor instituţii inferioare ale administraţiei ocupantului din localităţile mai mici, care nu dispun de o apărare prea puternică. Apoi, în mod progresiv, se procedează şi la distrugerea celorlalte instituţii ale puterii ocupanţilor.

În fiecare caz în parte se apreciază dinainte oportunitatea distrugerii. În prealabil, arhivele şi datele privind recensămîntul populaţiei se ascund, dacă acest lucru nu s-a făcut anterior.

Inamicul va insista prin toate mijloacele ca elementele din „coloana a cincea", pe care le-a folosit pînă la ocupaţie în scop de spionaj şi diversiune, să le utilizeze pe teritoriul ocupat în vederea îndeplinirii unor însărcinări care să-i uşureze realizarea scopurilor ocupaţiei. Înainte de toate, aceste elemente sînt o unealtă politică, deoarece, cu ajutorul lor, se preconizează anihilarea voinţei populaţiei de a opune rezistenţă. Totodată, atunci cînd mişcarea de rezistenţă ia proporţii, ele sînt folosite pentru asigurarea acţiunilor armate împotriva partizanilor.

Lupta împotriva „coloanei a cincea" este un proces continuu şi complex. Ea începe înainte de război, iar în timpul ocupaţiei se

lărgeşte şi se înăspreşte. Dacă încearcă să-şi acopere acţiunile trădătoare la adăpostul vreunui regim politic, atunci, paralel cu lichidarea fizică a „coloanei a cincea“, este necesar să fie demascată pînă la capăt şi din punct de vedere politic. Cei pe care „coloana a cincea“ reuşeşte să-i inducă în eroare, să-i împingă la acţiuni de colaborare mai puţin periculoase sau să-i determine la pasivitate, trebuie să fie scoşi de sub influenţa duşmanului prin muncă politică şi atraşi cît mai repede la rezistenţă activă.

4. **Nimicirea mijloacelor de legătură, a obiectivelor şi mijloacelor de transport.**

Administrarea teritoriului ocupat şi folosirea acestuia drept spaţiu organizat al frontului sau ca o sursă de bunuri materiale necesare pentru război sînt imposibil de realizat fără folosirea unui sistem dens de legături. Legăturile se realizează cu ajutorul unor mijloace mobile, prin fir şi cu ajutorul radioului. Curierii (cu excepţia celor care utilizează avionul) pot fi scoşi uşor din dispozitivul de luptă al inamicului, mai ales pentru faptul că se deplasează singuri. Mijloacele de legătură prin fir sînt, de asemenea, uşor de distrus, chiar şi cu ajutorul celor mai simple unelte (toporul, cleştele etc.). Unele linii de legătură prin fir nu vor fi distruse dacă pot fi folosite în vederea interceptării şi ascultării convorbirilor. Centrele de legătură prin fir mai mari sînt distruse prin acţiuni de diversiune. Mijloacele de legătură radio, fiind mai puţin vulnerabile, vor fi şi în viitor cel mai des utilizate de către ocupanţi. Dar şi acestea pot fi distruse, mai ales dacă se cunoaşte locul unde se află staţiile de radio. Funcţionarea mijloacelor de legătură prin radio mai poate fi deranjată şi în alte moduri, iar prin interceptări pot fi preluate şi descifrate anumite comunicări.

Sistemul căilor de comunicaţie pe teritoriul ocupat poate avea o dublă importanţă pentru ocupanţi. El poate servi atît pentru nevoile ocupaţiei, cît şi ale frontului. Transportul pe uscat are importanţă primordială pentru ocupant. Principalii lui purtători sînt căile ferate şi şoselele. Dacă se are în vedere că lungimea căilor

ferate şi a şoselelor, chiar şi în ţările slab dezvoltate, ajunge la zeci de mii de kilometri, este uşor să se conchidă că, pentru asigurarea lor, dacă s-ar face permanent, ar fi necesară o armată de milioane de soldaţi. Sistemul căilor ferate şi al şoselelor este, deci, foarte vulnerabil distrugerilor.

Principalele obiective ale atacurilor partizanilor pe căile de comunicaţie sînt următoarele: podurile, şoselele, gările şi instalaţiile acestora, căile ferate în locurile unde există tunele, porţiunile de şosele unde ocolul este greu de realizat ş.a. Întotdeauna se apreciază importanţa fiecărei căi de comunicaţie şi, în funcţie de aceasta, se aleg locul şi timpul de acţiune. Pentru a se realiza surprinderea, este necesar ca diversiunile pe căile de comunicaţie să se facă, de regulă, în acele locuri şi în timp la care duşmanul se aşteaptă cel mai puţin.

Scopul atacului asupra unui obiectiv de pe căile de comunicaţie este acela de a-l distruge sau de a fi scos din funcţiune pentru o perioadă de timp mai îndelungată. Atacul propriu-zis asupra obiectivului este alcătuit de cele mai multe ori din două părţi. În prima parte (tactică) încredinţată forţelor combatante se realizează atacul asupra forţelor care asigură paza obiectivului. În cea de-a doua, efectuată de genişti, se desfăşoară acţiunea propriu-zisă de distrugere.

Distrugerea căilor de comunicaţie se face în anumite limite, avîndu-se de fiecare dată în vedere faptul că, după eliberarea ţării, totul va trebui să fie refăcut şi reconstruit.

5. Atacurile prin surprindere asupra unor unităţi inamice, state-majore, centre de legătură şi lagăre de internare.

Atacurile prin surprindere asupra unei unităţi inamice care se află în spatele frontului în tabără sau la odihnă şi asupra unor puncte de comandă ori instituţii au drept scop : cauzarea de pierderi inamicului, întreruperea odihnei acestuia ; luarea de prizonieri, în scopul obţinerii de informaţii ; distrugerea tehnicii de luptă sau a unor mijloace de transport ori de producţie. Prin caracterul lor limitat, atacurile prin surprindere se deosebesc de

alte atacuri care, deseori, deşi încep sub forma primelor, urmăresc scopuri mai radicale.

Noţiunea de atac prin surprindere nu presupune supremaţie din punctul de vedere al raportului de forţe. Principalul constă în cauzarea de pierderi inamicului, prin foc puternic şi rapid, în evitarea unor pierderi mai mari în rîndul propriilor forţe şi în ruperea contactului cu duşmanul la timpul stabilit.

Atacul prin surprindere poate fi efectuat şi asupra unei unităţi în marş, printr-o lovitură din părţile laterale.

Statele-majore ale unităţilor de ocupaţie şi diferitele comenduiri teritoriale îşi au, de obicei, sediile în partea centrală a localităţii şi sînt păzite de garnizoane puternice. Statele-majore se [illegible]ă dispuse, de regulă, în clădiri mai mari. Ca urmare a existenţei garnizoanelor şi prestigiului clădirii în care se află, statele-majore nu sînt fortificate şi nici pregătite pentru o apărare nemijlocită. Dacă o astfel de pregătire există, ea este doar parţială.

Scopurile atacurilor asupra unor state-majore şi centre de legătură pot fi : nimicirea sau capturarea cadrelor de conducere ; procurarea arhivei ; distrugerea centrului de legătură (TT şi ra[illegible]) ; capturarea documentelor pentru menţinerea legăturii.

O astfel de misiune delicată se încredinţează unei grupări de şoc, special selecţionată şi pregătită. O parte a grupării trebuie să cunoască foarte bine localitatea în care se execută acţiunea. Grupul se infiltrează în localitate în întregime sau în părţi mai mici, în mod acoperit. Înainte de focul propriu-zis, se recomandă întreruperea legăturilor telefonice dintre clădirea statului-major [illegible]ntrului de transmisiuni şi exteriorul.

Intrarea în clădire se face, pe cît posibil, fără zgomot, iar misiunea se execută cu rapiditate maximă. Înainte de a fi părăsită, clădirea se incendiază cu mijloace dinainte pregătite. Scoaterea grupării care a executat atacul poate fi uşurată printr-un atac demonstrativ din afară.

Acţiunile pentru eliberarea prizonierilor şi a persoanelor internate au o mare importanţă, deoarece, pe lîngă faptul că ele sînt scoase din robie, contribuie şi la completarea rîndurilor parti-

zanilor. Deosebit de pozitive sînt urmările politice ale acestor acţiuni. Prizonierii pot fi eliberaţi în timpul transportării lor sau din lagăre. Deseori, în această acţiune este posibilă realizarea unei colaborări cu prizonierii înşişi.

6. Atacul din ambuscadă.

Ambuscada este o formă specifică a atacului. Ea este un atac cu mijloace de foc desfăşurate dintr-un anume loc asupra inamicului aflat în marş, care, datorită faptului că este lovit puternic şi de la mică distanţă, nu poate realiza cea mai eficientă apărare, contraatac sau retragere. De partea forţelor ce organizează ambuscade se află cîteva mari avantaje : ele aleg locul, iar parţial şi timpul pentru atac, intră primele în dispozitiv şi se folosesc de elementul surpriză.

Ambuscada poate fi folosită şi în cadrul măsurilor de apărare, cum sînt : apărarea teritoriului liber de infiltrările inamicului ; apărarea mobilă în timpul ofensivei inamice ; apărarea de intervenţia ocupantului, în timpul executării de atacuri asupra unor garnizoane etc.

Inamicul poate fi determinat, pe diverse căi, să ajungă pînă la locul unde poate fi atacat din ambuscadă. Acest lucru se poate realiza, de pildă, prin aşezarea unor tabele indicatoare false ; barearea drumului principal în locul în care ocolirea îl va duce pe inamic în ambuscadă ; retragerea sau „fuga" unor forţe mai mici, pentru a-l face pe inamicul angajat în urmărire să se trezească în faţa ambuscadei.

După modul în care se dispune faţă de calea de comunicaţie, ambuscada poate fi unilaterală, bilaterală şi sub formă de potcoavă.

Poziţia ambuscadelor se întinde paralel cu calea de comunicaţie sau sub un unghi mai mic. Ambuscada dispune, la extremităţi, în funcţie de nevoi, de puncte de observare şi o rezervă care să poată fi folosită, împreună cu forţele principale sau după începerea acţiunii, la una din extremităţi. Distanţa de la calea de comunicaţie nu depăşeşte, de obicei, 200—300 de metri. Cînd

terenul este acoperit, partizanii se pot afla şi la distanţa care se poate atinge prin aruncarea unei grenade.

La ambuscada organizată cu forţele dispuse pe o latură a căii de comunicaţie, una sau mai multe arme automate pot fi aşezate în partea opusă, pentru ca, de acolo, să se acţioneze numai cu foc.

Ambuscada organizată cu forţele dispuse pe cele două laturi ale căii de comunicaţie se foloseşte atunci cînd terenul permite bătaia cu foc asupra acesteia, fără a exista pericol ca acţiunea uneia din părţi s-o stînjenească pe cealaltă. În acest caz, poziţiile ambuscadei, de obicei, nu sînt paralele, ci oblice. Poziţiile se dispun după sistemul grupelor, prin adaptare desăvîrşită la teren, avîndu-se în vedere, în primul rînd, ca de pe poziţii să se poată acţiona cu un foc cît mai precis asupra căii de comunicaţie.

Poziţia ambuscadei trebuie să fie complet mascată, deoarece surpriza constituie condiţia de bază pentru reuşita acesteia. După ce se intră în dispozitiv şi este aşteptat inamicul, trebuie să înceteze orice mişcare şi activitate care ar putea trăda existenţa ambuscadei. Este necesară o disciplină desăvîrşită deoarece, deseori, cea mai mică neatenţie îl poate avertiza din timp pe inamic, ceea ce ar cauza nereuşita ambuscadei.

Într-o ambuscadă pe care a descoperit-o, inamicul nu numai că nu va intra, ci este posibil ca, printr-o avertizare a eşaloanelor celor mai apropiate, cît şi prin manevră, să pună unitatea de partizani care îl aşteaptă într-o situaţie foarte grea.

Cu ajutorul primei lovituri de foc, inamicului îi sînt cauzate mari pierderi, care-l paralizează într-o însemnată măsură din punct de vedere material şi moral. Imediat ce se realizează acest lucru, care se poate petrece încă în primele minute de acţiune, unitatea trece la asalt, pentru a bara orice încercare a inamicului de a reacţiona în mod organizat.

Trebuie avut în vedere că aproape fiecare coloană mai mare va avea, pe timpul deplasării, legătură prin radio cu cea mai apropiată garnizoană a ocupantului şi că este posibilă o intervenţie rapidă pentru a se veni în ajutorul celor atacaţi. Prima intervenţie poate să apară din aer, apoi prin foc de artilerie şi,

în sfîrşit, printr-un atac care va căuta să zădărnicească procurarea capturilor şi să impună ambuscadei o luptă în cîmp deschis. Atunci cînd direcţia de evacuare a ambuscadei este supusă pericolului de intervenţie, în punctele ameninţate trebuie prevăzute măsuri de asigurare.

În planul de acţiune al ambuscadei trebuie prevăzute şi acţiunile ce se vor întreprinde în cazul în care inamicul descoperă locul ambuscadei şi încearcă s-o atace din spate sau lateral, precum şi cele cînd unitatea va fi nevoită să se retragă sub focul duşmanului sau să respingă atacul. Atunci cînd ambuscada are o poziţie avansată sau nefavorabilă în raport cu cea a garnizoanelor sau punctelor întărite ale inamicului, este necesar să fie desemnate forţe separate, care să dea sprijinul necesar în cazul unei retrageri pe timp de luptă. Uneori, pentru situaţiile cînd se impune retragerea ambuscadei, este util să se prevadă ca aceasta să se facă eşalonat şi în direcţii diferite.

7. Atacul asupra unor puncte fortificate.

Un punct fortificat se atacă, de obicei, cu un pluton sau o companie şi, în cazuri mai rare, cu un batalion. Atacul asupra unui punct fortificat nu are drept scop doar cauzarea de pierderi inamicului şi luarea unor capturi, ci, mai mult decît atît, cucerirea obiectivului pe care acesta îl apără, direct sau indirect.

Atacul asupra unui punct fortificat trebuie să fie pregătit minuţios. De obicei, cu ajutorul cercetării pot fi stabilite exact sistemul de apărare, posibilităţile de apropiere acoperită pînă la obstacole şi altele. La atac se porneşte, de cele mai multe ori, în timpul nopţii. Unitatea care execută misiunea trebuie să fie instruită în privinţa trecerii obstacolelor, a executării deminărilor şi a utilizării grenadelor şi explozivilor. Ea trebuie întărită cu piese de artilerie şi tunuri antitanc, precum şi cu mijloace pentru nimicirea cazematelor. Dacă este vorba de un depozit cu materiale inflamabile, atunci trebuie utilizat armamentul cu proiectile incendiare. Atacul se efectuează sistematic dar şi energic, deoarece, în mod normal, trebuie terminat în cursul aceleiaşi nopţi. Pătrun-

derea în interiorul punctului fortificat trebuie executată pe direcţia stabilită, prin utilizarea grupei de asalt şi a mijloacelor de întărire.

Pentru a se preîntîmpina intervenţia unor forţe ale inamicului din afară, se pot dispune elemente de siguranţă în direcţiile ameninţate.

8. Atacul asupra garnizoanelor aflate în localităţi sau puncte populate.

Reţeaua de garnizoane ale inamicului aflate în localităţi constituie principalul reazim pe care se sprijină forţele acestuia în realizarea ocupaţiei.

Prin atacurile ce se înfăptuiesc asupra unor garnizoane se realizează scopuri diferite ale războiului de partizani. Astfel, cu ajutorul lor se nimiceşte forţa vie a inamicului şi aparatul lui administrativ, se procură diferite mijloace materiale pentru ducerea războiului, se întrerup căile de comunicaţie care trec prin localităţi, se lărgeşte teritoriul liber şi se creează condiţii pentru o mai largă mobilizare a populaţiei.

Garnizoanele aflate în localităţi şi puncte populate nu constituie întotdeauna cele mai pretabile obiective pentru a fi atacate, deoarece, aici, inamicul este bine fortificat şi dispune de condiţii favorabile pentru a se feri de surprindere. Condiţiile de apărare sînt mai slabe atunci cînd inamicul se află în afara garnizoanelor sau cînd este în marş. Principiul caracterului activ al luptei de partizani cere însă ca ocupantul să fie atacat şi în garnizoane. Asemenea atacuri se întreprind, mai ales, în zonele în care mişcarea de partizani este dezvoltată şi s-a întărit, iar unităţile sînt consolidate şi bine înarmate. La început, sînt atacate garnizoanele mai mici, neconsolidate, mai îndepărtate de marile garnizoane care ar putea să le trimită ajutor.

Atacul poate fi întreprins în scopul lichidării complete a garnizoanei, al cauzării unei lovituri cu caracter limitat sau în

scop demonstrativ, pentru a o menține pe loc și a nu fi folosită, o anumită perioadă, în acțiuni ofensive. În sfîrșit, este posibil și un atac care să aibă drept scop provocarea unei anumite reacții din partea ocupantului, în sensul ca el să disloce forțele din garnizoanele învecinate în ajutorul celor atacați, acestea putînd fi astfel întîmpinate și bătute în cîmp deschis. Momentul atacului poate fi fixat și în mod independent. În acest caz, poate fi considerat favorabil pentru atac timpul care se succede imediat după schimbarea serviciilor în garnizoană ; cînd garnizoana slăbește ca urmare a scoaterii unor efective pentru acțiuni ofensive ; cînd se pot obține informații detaliate cu privire la dispozitivul din cadrul garnizoanei ; cînd poate fi asigurată colaborarea cu anumite persoane sau grupuri de persoane aflate în interiorul garnizoanei.

De îndată ce se ia hotărîrea referitoare la lovirea unei garnizoane, este util ca la întrunirea comandanților unităților participante la acțiune, aceștia să ia cunoștință de ideea călăuzitoare a atacului și să-și spună părerile privind folosirea cea mai eficientă a efectivelor.

Forțele necesare se aduc în raioanele din care pot ca, în decurs de 2—5 ore de marș, să ajungă în punctul de plecare la atac. În raioanele respective se efectuează ultimele pregătiri, iar unitățile se odihnesc și se alimentează. Apoi, fiecare din ele pornește în misiune în direcțiile stabilite. Planul marșului din raioanele de pregătire pînă la punctul de plecare la atac trebuie să fie minuțios elaborat, calculat și executat, deoarece orice întîrziere sau sosire înainte de timpul stabilit poate să compromită foarte ușor întreaga acțiune.

De obicei, atacul se execută în timpul nopții. De aceea, pregătirile trebuie să fie făcute cît mai atent.

Ori de cîte ori este posibil și necesar trebuie realizată o superioritate dublă, triplă și chiar mai mare asupra inamicului.

Avînd în vedere faptul că atacul asupra unor localități mai mari este o acțiune destul de complicată, care poate dura de la cîteva ore la cîteva zile, este necesar să se aibă dinainte în vedere

și situațiile în care statul-major va trebui să intervină cu forțe din rezerva sa. De aceea, este necesar ca, în fiecare caz, să se treacă la formarea unei rezerve puternice, care poate fi împărțită, pentru a se putea interveni cu ajutorul ei pe direcția de străpungere, în scopul realizării siguranței, precum și în punctele pe unde garnizoana inamică ar încerca să iasă, în mod organizat, din încercuire, pentru a evita nimicirea.

În acțiunile pe direcția de străpungere, un rol foarte important îl pot juca piesele de artilerie antitanc. Ele trebuie folosite în momentul asaltului și nu mai devreme, spre a evita desconspirarea direcției loviturii principale.

Atacul trebuie concentrat nemijlocit asupra liniei principale de apărare. În cazul în care localitatea are și un cerc exterior de apărare, atacul trebuie concentrat asupra lui numai în măsura în care trebuie realizat un spațiu mai larg de trecere spre linia principală de apărare.

Pentru anihilarea apărării exterioare se desemnează forțe mai mici, iar cele principale se angajează imediat în sectorul ales pentru străpungerea liniei principale.

Direcția loviturii principale trebuie să fie bine marcată, așa încît, în sensul respectiv, să acționeze permanent peste o jumătate din forțe și întregul armament greu. Unitățile trebuie să se străduiască să pătrundă neobservate cît mai aproape de pozițiile inamice, dacă este posibil pînă la distanța de plecare la asalt, astfel încît, după un foc scurt, dar puternic, din întregul armament, să se treacă la acțiune. Piesele de artilerie se aduc la distanțe apropiate și, printr-un tir rapid, susțin atacul.

Trebuie insistat ca ocuparea localității să se realizeze întotdeauna încă în timpul primei nopți. Dacă nu se reușește, iar elementele de siguranță sînt în măsură să prevină o intervenție din afară, existînd perspective reale de succes, atacul poate fi continuat și în timpul zilei, respectiv în noaptea următoare. Întotdeauna este mai bine ca atacul să fie oprit atunci cînd continuarea lui oferă șanse mici de succes, decît să se transforme într-o blo-

cadă strînsă, de mai multe zile, în care se înregistrează doar pierderi, inclusiv în timp.

Imediat după străpungerea liniei principale de apărare, este necesar să fie atacată energic partea centrală a localității, prin introducerea în luptă și a rezervei, astfel încît, inamicul să nu poată închide breșa formată prin utilizarea resurselor sale suplimentare.

Din momentul intrării în contact cu inamicul, datorită rapidității cu care se execută atacul, este greu să fie date ordine suplimentare în ceea ce privește cooperarea. De aceea, este necesar să se precizeze dinainte direcțiile de atac, pe care unitățile trebuie să le respecte întocmai, pentru a nu crea greutăți efectivelor învecinate.

Pentru a se preveni trimiterea de ajutoare din garnizoanele învecinate, se întrerup legăturile cu acestea, iar în direcțiile probabile de intervenție se dispun elemente de siguranță. În vederea păstrării secretului, ele se trimit în misiune ceva mai devreme sau concomitent cu forțele care efectuează atacul.

9. Atacurile asupra aerodromurilor.

În planurile de acțiune ale partizanilor, atacul asupra aerodromurilor ocupă o importanță tot mai mare. Pentru aceasta, există mai multe motive. Rețeaua aerodromurilor pe teritoriile ocupate devine tot mai densă, deoarece, în fața pericolului nuclear, marile baze aeriene se divid în altele tot mai mici. Pe de altă parte, aerodromurile, ca reazem al inamicului împotriva frontului aliaților și al partizanilor înșiși, devin obiective importante care trebuie nimicite.

Atacurile asupra aerodromurilor întrunesc o parte din caracteristicile atacurilor asupra localităților, deoarece apărarea inamicului în cadrul acestora este asemănătoare unor garnizoane întărite. Avînd în vedere faptul că aerodromurile se află, de obicei, în apropierea unor garnizoane puternice, atacul asupra lor trebuie

să fie puternic și neașteptat, să dureze cîteva ore sau cel mult o noapte, întrucît lupta continuată și pe timpul zilei s-ar desfășura în condiții nefavorabile pentru partizani. Pentru succesul atacului, de mare importanță este cunoașterea detaliată a sistemului de apărare al inamicului.

În orice caz, legăturile dintre aerodrom și garnizoană trebuie să fie paralizate încă înainte de atac.

TACTICA PARTIZANILOR ÎN APARARE

1. Folosirea apărării în războiul de partizani.

Strategia şi tactica războiului de partizani presupun activităţi, acţiuni şi iniţiative permanente. Numai în mod excepţional, la nevoie, pentru o perioadă scurtă şi în limite cu totul restrînse, se aplică unele forme ale apărării în cadrul tactic şi operativ. Războiul de partizani este o răscoală armată.

2. Caracteristicile generale ale apărării partizanilor.

Apărarea partizanilor se desfăşoară cu succes atunci cînd se realizează în spiritul principiilor generale ale tacticii partizanilor (activitate, maleabilitate, hotărîre, iniţiativă), cînd se asigură o bună cunoaştere a acţiunilor şi intenţiilor inamicului şi, în sfîrşit, atunci cînd acţiunilor de atac ale inamicului partizanii le opun mijloace adecvate de apărare. Buna informare despre inamic şi cunoaşterea terenului permit partizanilor să realizeze în timp util manevra cea mai corespunzătoare şi să evite situaţiile grele din apărare, cum este, de pildă, apărarea în cadrul unei încercuiri tactice rigide.

În funcţie de tactica, forţele şi mijloacele pe care probabil ocupantul le va folosi în atac, apărarea partizanilor trebuie să fie de aşa manieră, încît să reuşească să se opună nu numai acţiunilor infanteriei, artileriei şi trupelor blindate, ci şi celor ale aviaţiei şi unităţilor de desant aerian. Acest lucru se realizează prin dispunerea adecvată a unităţilor, printr-o manevră corespunzătoare şi prin acţiuni de luptă energice.

În apărare, dispozitivul de luptă al unei unităţi mai mici de partizani, de obicei, nu are mare adîncime. El este constituit într-o linie, cu o rezervă care poate fi împărţită dacă frontul este larg. Gruparea forţelor în funcţie de punctele topografice şi de drumuri depinde, în primul rînd, de faptul dacă inamicul atacă cu forţe motorizate sau cu infanterie, precum şi de faptul dacă este susţinut de artilerie şi de aviaţie. În cele mai dese cazuri, mijloacele de foc ale unităţii de partizani sînt dispuse în prima linie de luptă sau, nemijlocit, în urma ei, pentru ca, în decursul unei apărări de scurtă durată, să poată fi utilizate la capacitatea lor maximă. Flancurile liniei de apărare sînt asigurate prin puncte de observare avansate şi cu patrule. Cu toate că, de obicei, staţionarea pe o linie de apărare este de scurtă durată, întotdeauna se trece la efectuarea unei mascări atente şi la consolidarea poziţiilor.

Pe o linie de apărare, unităţile mai mari de partizani (brigada, divizia), de regulă, nu dispun mai mult de o jumătate din forţele lor, pentru ca, cu ajutorul celeilalte jumătăţi, să pregătească pentru apărare linia următoare şi, totodată, să execute contraatacuri mai mari asupra punctelor slabe din dispozitivul de atac al inamicului, care în mod obligatoriu se creează în timpul înaintării acestuia.

Manevra abilă, rapidă şi hotărîtă în apărare are o importanţă şi mai mare decît cea în atac. Ea constă în executarea de mişcări mascate, cu ajutorul cărora se evită loviturile de foc ale inamicului şi asaltul mijloacelor sale tehnice, iar forţele noastre sînt aduse

în poziția de a putea executa atacuri în flancuri și pătrunderi în dispozitivul de luptă al dușmanului. Scopul principal al manevrei în apărare constă, așadar, în aceea ca unitățile de partizani să fie aduse într-o poziție favorabilă pentru acțiuni active și, totodată, ca toate punctele topografice și tactice mai importante să fie folosite în vederea rezistenței și producerii de pierderi cît mai mari inamicului.

ACȚIUNILE DE LUPTĂ ALE UNITĂȚILOR DE PARTIZANI ÎN SPATELE FRONTULUI INAMIC

1. Importanța și scopul acțiunilor partizanilor în spatele frontului.

Așa cum s-a arătat, în timpurile noastre, luptele de partizani sînt purtate, de obicei, în cadrul unor mari războaie de coaliție și mondiale, dar apar și ca fenomen izolat, mai ales în colonii, ca un mod de acțiune armată dintre agresor și poporul din țara ocupată. Despre mișcarea de partizani care este purtată în cadrul unui război de coaliție se poate spune că se desfășoară în spatele forțelor ce au înfăptuit ocupația, iar apoi au continuat lupta pe alte fronturi.

Unele din mișcările de partizani, atît în ce privește spațiul și ponderea lor, sînt legate continuu și nemijlocit de operațiunile de pe front, în timp ce altele au legătură cu frontul numai la începutul și sfîrșitul războiului ; în intervalul respectiv avem de-a face cu un cîmp de bătălie mai mult sau mai puțin de sine stătător. În cele ce urmează, vor fi analizate acțiunile partizanilor care se desfășoară în spatele operativ al frontului și, de aceea, au o influență nemijlocită asupra desfășurării lui, ele însele fiind, într-o măsură mai mare, dependente de mersul operațiunilor de pe front.

Se numește **spate operativ** al frontului fîșia care se află între zona tactică, adică locul în care sînt dislocate părțile unor divizii din eșalonul întîi și spațiul adînc (strategic) al frontului. Această fîșie poate cuprinde mari întinderi, deoarece adîncimea ei, la marile grupări operative, poate fi și de peste o sută de kilometri. Ea cuprinde partea cea mai însemnată a teatrului de luptă. Cînd frontul se află în mișcare, această fîșie se modifică, iar cînd el se stabilizează, și spatele operativ primește anumite granițe. Atunci cînd se întinde peste teritoriul ocupat, fîșia este împărțită pe zone de exploatare, astfel încît fiecare unitate a ocupantului folosește izvoarele materiale din partea care i-a fost repartizată. Peste spatele operativ se întind căile de comunicație, prin care se scurge tot ceea ce este necesar pentru acțiunile de pe front: forța vie, hrana, muniția, tehnica și carburanții. În limitele ei se află dislocate statele majore ale unităților operative, bazele de aprovizionare și de rachete, aerodromurile, rezervele operative, depozitele de materiale, efectivele care asigură căile de comunicație și diferitele instituții de servicii. În condiții anume determinate, toate acestea constituie obiective pretabile pentru acțiunile partizanilor.

Spatele operativ al frontului este o parte foarte vulnerabilă a mașinii de război a inamicului. De aceea, din totdeauna, toți comandanții au tins către situația care să le permită să acționeze nemijlocit asupra întregului dispozitiv al inamicului și a spatelui său. În diferite timpuri, ei au reușit, într-o oarecare măsură, să realizeze acest lucru pe diverse căi. Mai întîi, au fost folosite raidurile cavaleriei, iar apoi cele ale mijloacelor motorizate rapide, focul artileriei cu tir îndepărtat, atacurile aviației, desanturile aeriene, rachetele și acțiunile partizanilor. Mijloacele și metodele menționate constituie importante surse de completare a acțiunilor de pe front, deseori avînd chiar o influență hotărîtoare asupra rezultatelor acestora.

De obicei, sînt folosite, concomitent, mai multe din mijloacele amintite, dar există și situații în care este posibil sau util să fie utilizat doar unul dintre ele.

Unitățile de partizani, infiltrate, lăsate sau izolate în zona operativă din spatele frontului inamic, au sarcini și acționează în mod asemănător. Unitățile de partizani infiltrate sosesc în spatele frontului inamic pentru a executa una sau mai multe misiuni ordonate de statul major care le-a trimis, după care se reîntorc la bază. În cazul în care condițiile de reîntoarcere devin grele, ele pot trece la acțiuni de partizani sau pot intra în componența mișcării de rezistență. Unitățile infiltrate nu acționează în mod independent. Ele însă pot și trebuie ca, în situațiile ce li se oferă, să manifeste inițiativă maximă.

Unitățile de partizani pot trece, de asemenea, linia frontului, fie cu intenția de a executa imediat activități de partizani, alegîndu-și singure raioanele de ședere și obiectivele pentru acțiune, fie ca după îndeplinirea misiunii pe care le-a stabilit-o conducerea superioară să întrerupă legătura cu ea și să se pună la dispoziția celui mai apropiat stat major al partizanilor. Ele pot să apară în spatele frontului și pe multe alte căi : se pot forma acolo, pot veni din adîncimea spatelui, pot fi parașutate sub formă de desant, se pot forma dintr-o unitate încercuită sau destrămată, care nu are posibilitatea să răzbată spre front etc.

2. Colaborarea partizanilor cu frontul în timpul celui de-al doilea război mondial.

În decursul celui de-al doilea război mondial au existat mai multe cazuri de folosire cu succes a unităților de partizani în spatele operativ al inamicului. Acțiunile de partizani în spatele frontului și pentru nevoile planurilor operative ale unităților de pe front au fost utilizate cu succes în Uniunea Sovietică. Unitățile de partizani au fost active în toate părțile ocupate ale U.R.S.S. — de la Leningrad pînă în Caucaz. În anul 1943, în Bielorusia, unitățile de partizani controlau mai bine de o jumătate din teritoriul „ocupat", deși în acest sector, naziștii dispuneau pentru lupta împotriva partizanilor de un efectiv de peste o sută de mii de soldați. În timpul operațiunii de la Kursk (vara anului 1943), unitățile de partizani au executat un atac general asupra căilor

ferate, contribuind considerabil la înfrîngerile nemților de pe front. Mari forțe germane, printre care trei divizii speciale de siguranță, întărite cu aviație destinată luptei împotriva partizanilor, cărora li s-au alăturat cinci divizii maghiare aduse ulterior, nu au fost în stare să apere căile de comunicație, nemaivorbind de faptul că nu au putut nimici detașamentele de partizani.

În vara anului 1940, cînd frontul de est se afla pe rîul Bug, unitățile poloneze de partizani s-au trezit în spatele operativ german. În cooperare cu unitățile sovietice infiltrate, ele au desfășurat o foarte vie activitate asupra căilor de comunicație, care porneau din Polonia de mijloc și de sud și duceau spre răsărit. Deși nemții resimțeau o mare criză de forțe pe front, ei au rezervat pentru acțiunile împotriva partizanilor din zona Dublinului peste trei divizii, întărite cu cavalerie, tancuri, aviație etc., dar fără să obțină rezultate deosebite.

În anul 1944, în timpul înaintării aliaților prin Franța, Belgia, Olanda și Italia, unitățile de partizani au cooperat cu succes cu frontul în mai multe locuri, desfășurînd lupte și acțiuni diversioniste în spatele operativ al inamicului. Astfel, Divizia 17 germană a fost reținută pentru mai mult timp între Bordeaux și Monotieux, în vreme ce aveau loc debarcările aliaților pe malul Atlanticului. Prin acțiunile lor, partizanii francezi au reușit să rețină și alte forțe importante ale nemților.

Războiul de eliberare din Iugoslavia s-a dezvoltat în adîncurile spatelui fronturilor fasciste. Toate fronturile (cel de răsărit, de apus și cel din Africa) au fost de la începutul războiului și pînă în a doua jumătate a anului 1944 la distanțe de mai multe mii de kilometri de Iugoslavia, așa încît nici nu putea fi vorba de vreo colaborare operativă directă cu ele. La o colaborare cu autoritățile și fronturile aliate s-a ajuns abia la sfîrșitul războiului. Atunci cînd frontul aliat din Mediterană a ajuns în Italia mijlocie și de nord, adică la 300—500 km de malul adriatic, s-a realizat cu acesta o cooperare sporadică. O cooperare nemijlocită de proporții mai mari s-a realizat cu forțele sovietice (unitățile Frontului II ucrainean) abia la sfîrșitul anului 1944 și începutul anului 1945.

Încă din timpul cînd au fost formate primele teritorii libere stabile (anul 1942), pe care își aveau bazele marile formații de partizani iugoslavi (diviziile și corpurile), colaborarea acestora cu unitățile similare de pe teritoriile cu o rețea densă de garnizoane ale ocupanților poartă anumite caracteristici ale cooperării dintre unitățile de pe front și partizanii din spatele operativ al frontului. Detașamentele de partizani culegeau date amănunțite cu privire la garnizoanele inamicului care atacau marile unități de partizani, cooperînd cu acestea în timpul atacurilor menționate. Cînd dușmanul a declanșat ofensiva împotriva teritoriului eliberat și a unităților regulate, detașamentele de partizani, prin acțiunile lor în spatele grupărilor folosite în operațiune, au contribuit considerabil la eșecul acesteia.

3. Caracteristicile generale ale acțiunilor pe care partizanii le întreprind în adîncimea operativă a spatelui frontului.

Încă la prima vedere se pot distinge deosebirile importante ce există între condițiile în care acționează partizanii în spatele strategic al inamicului și cele în care luptă în spatele operativ. Din cauza condițiilor diferite de viață și de luptă, unitățile de partizani din spatele operativ se deosebesc de cele din spatele aflat în adîncime mai ales din punct de vedere al organizării, modului de a fi comandate, alegerii obiectivelor, modului de acțiune și de aprovizionare.

Cînd partizanii se află aproape de front, inamicul reacționează cu mai multă promptitudine, avînd forțe sporite la îndemînă. În afara unităților destinate asigurării raionului de spate și luptei împotriva partizanilor, dușmanul mai are la dispoziție rezervele tactice și operative, unitățile care se îndreaptă sau vin de pe front, precum și aviația. Ca urmare a împrejurărilor menționate pe spațiul respectiv pot acționa, ca un tot, doar unități mai mici de partizani. Ele trebuie să fie deosebit de mobile și capabile pentru o dispersare rapidă în scopul evitării tentativelor inamicului de a le încercui.

Obiectivele către care se orientează, în primul rînd, unitățile de partizani sînt coloanele inamicului, care pot fi atacate prin surprindere. Luptele sînt de durată mai scurtă și mai hotărîte decît în alte condiții. În cazul în care ele s-ar prelungi, asigurarea asupra intervenției forțelor inamice din apropiere și a aviației, de regulă, este imposibilă.

Unitățile de partizani, avînd în vedere faptul că trebuie să se afle într-o permanentă mișcare și că popasurile pot fi făcute numai pe un teren de unde observarea lor terestră și aeriană este mai dificilă, se opresc destul de rar în localități. Aprovizionarea o vor realiza cu ajutorul populației, iar muniția o vor procura, cu precădere, prin capturi. Ele nu pot sconta pe rezerve ascunse de hrană și muniție, iar posibilitățile de aprovizionare regulată cu ajutorul aviației vor fi mici. Răniții, neputînd fi luați, vor fi lăsați la populația locală sau trimiși în adîncimea spatelui frontului.

Unitățile de partizani trebuie să mențină o permanentă legătură cu frontul, în scopul unei strînse cooperări, care conferă caracteristica de bază tuturor acțiunilor pe care le întreprind. Din partea partizanilor, cooperarea se realizează prin culegerea și transmiterea de informații despre inamic, prin întreruperea căilor de comunicație, prin împiedicarea manevrei dușmanului, prin reținerea unei părți a efectivelor lui, angajînd lupte cu acestea etc. Din partea frontului, cooperarea se manifestă prin fixarea misiunilor, transmiterea acelor date despre inamic obținute prin cercetarea aeriană sau pe alte căi și care sînt importante pentru planificarea acțiunilor ce urmează să le întreprindă partizanii ș. a. Uneori, frontul poate oferi partizanilor ajutor în muniții și hrană, atunci cînd acest lucru devine necesar. În situațiile tactice critice pentru unitățile de partizani (încercuirea) le poate oferi ajutor pe calea aerului, iar dacă condițiile de teren sînt favorabile, le sprijină în evacuarea răniților.

În vederea dotării și orientării asupra felului cum să acționeze împotriva celor mai importante obiective, unitățile de partizani dintr-un anumit sector pot fi subordonate, în mod temporar, statului major operativ respectiv de pe front. În cele mai dese cazuri, acesta va fi statul major al armatei, care are o privire destul

de largă asupra posibilităţilor şi a celor mai stringente nevoi de utilizare a unităţilor de partizani pe un teritoriu mai larg. În anumite situaţii, pot fi subordonate şi unui stat major inferior (al corpului de armată sau al unei divizii).

Direcţia în care va fi orientată activitatea de cercetare şi de luptă a unităţilor de partizani va depinde de situaţia de pe front şi de planurile operative ale acestuia. Ne vom referi, pe scurt, la sarcinile lor în situaţia în care frontul propriu se află în apărare şi în atac.

Acţiunile partizanilor în spatele operativ al frontului inamic au o mare importanţă, mai ales în perioada iniţială a războiului. În această perioadă, forţele agresoare tind să realizeze lovituri puternice şi rapide, precum şi pătrunderi adînci, pentru a învinge armata celor care se apără şi a înfrînge rezistenţa marilor unităţi operative, înainte ca ele să se reculeagă după primele lovituri de pe sol şi din aer. De aceea, este deosebit de important ca unităţile de partizani să intre în acţiune în spatele frontului inamic încă în primele zile ale invaziei şi, prin lovituri energice pe căile de comunicaţie, să stînjenească planul transportării rapide a rezervelor motorizate în inima teritoriului ţării atacate.

Într-o astfel de situaţie, de o mare importanţă va fi, de asemenea, activitatea largă, rapidă şi precisă a serviciului de informaţii. Prin observări, investigaţii, cît şi prin folosirea datelor în posesia cărora intră populaţia, se poate forma o imagine clară despre manevrele pe care le preconizează inamicul. Atunci cînd unitatea de partizani va fi încunoştinţată la timp despre planul ofensivei inamice, şansele pentru o apărare cu succes vor creşte considerabil.

În timpul concentrării, pregătirii şi declanşării ofensivei inamice, densitatea forţelor sale în zona imediată a spatelui operativ va creşte, iar forţele lui se află în stare de luptă. De aceea, condiţiile pentru acţiunile partizanilor în spaţiul respectiv sînt destul de grele. Aceste acţiuni vor trebui să fie orientate spre spatele operativ mai adînc, iar spre front vor fi trimise numai unităţi mai mici, cu sarcini diversioniste bine definite, precum şi pentru executarea unor atacuri prin surprindere din ambuscade.

Printr-o distrugere sistematică a căilor de comunicaţie, întregul mers al pregătirilor pentru ofensivă poate fi încetinit în mod considerabil. Mişcarea unităţilor şi a comandamentelor se va face prin aplicarea măsurilor de siguranţă, iar acest lucru va încetini deplasările, va duce la oboseală, la dispersarea forţelor şi va micşora puterea de şoc a efectivelor. Cu ajutorul diversiunilor şi al atacurilor prin surprindere, sistemul de aprovizionare poate fi adus într-o adevărată criză. Nesiguranţa generală în spatele frontului creează perturbaţii şi nervozitate în statele majore, iar în cadrul unităţilor micşorează avîntul de luptă. În cazul în care agresorul se hotărăşte încă în această fază să aplice represalii faţă de populaţie, unităţile de partizani trebuie să fie pregătite să o ia sub ocrotire, menţinînd în rîndul ei un moral ridicat şi hotărîrea pentru continuarea luptei.

În spatele operativ mai îndepărtat, inamicul va avea dispuse aerodromuri, bazele de rachete şi diferite depozite. Pentru a se acţiona asupra acestora, pot fi folosite unităţi mai mari de partizani, iar atacul poate fi corelat, uneori, cu cel din aer, pe care l-a pregătit unul din comandamentele de pe front.

Acţiunile partizanilor în spatele operativ al inamicului pot contribui într-o măsură considerabilă la succesul acţiunilor ofensive ale armatei proprii. Condiţiile de acţiune şi obiectivele asupra cărora sînt îndreptate sînt într-o oarecare măsură diferite de cele cînd inamicul se află în ofensivă. Deoarece forţele ocupantului sînt legate într-o măsură mai mare de front, iar instituţiile de spate sînt mai rare, există mai puţine forţe neangajate şi, de aceea, inamicul găseşte mai greu unităţile necesare pentru reprimarea detaşamentelor de partizani pe care le descoperă.

Unităţile de partizani au mai multe posibilităţi să se apropie de front şi, în subunităţi mai mici, să facă incursiuni chiar în zona tactică, pentru a ataca statele majore, depozitele, bazele de rachete şi diverse instituţii de spate ale diviziilor şi corpurilor de armată. În asemenea situaţii datele culese de serviciul de informaţii pot fi de mare folos.

Este posibilă şi o cooperare de luptă nemijlocită dintre unităţile de partizani şi cele de desant aerian, precum şi cu subunităţile motorizate, care execută pătrunderi rapide şi adînci în aşa-numitul spaţiu operativ liber etc. Distrugerea căilor de comunicaţie şi a obiectivelor aflate pe ele se face atunci cînd acest lucru poate stînjeni în mod serios manevrele inamicului sau retragerea lui rapidă. Uneori, însă, obiectivele menţionate, mai ales podurile, pot fi ocupate şi păzite de distrugere, pentru a servi forţelor proprii care înaintează.

MARŞURILE PARTIZANILOR

1. Importanţa marşurilor în cadrul războiului de partizani.

Mobilitatea este una din trăsăturile fundamentale ale unităţilor de partizani. Pe de o parte, ea înseamnă pregătire şi capacitate pentru mişcări rapide pe orice teren, la orice oră şi pe orice timp, iar pe de altă parte, este o activitate tactică foarte importantă şi necesară, pe care unităţile de partizani o efectuează cel mai des şi cu o durată mai mare decît oricare alta. Pentru a executa un atac prin surprindere asupra inamicului, ele fac marşuri de la bazele lor pînă la locul luptei care, deseori, este îndepărtat.

După executarea atacului, de obicei, nu aşteaptă reacţia forţelor inamice din împrejurimi, ci se îndepărtează cît mai repede de pe cîmpul de luptă.

Prin marşuri rapide şi curajoase, unităţile de partizani se avîntă în spatele forţelor inamice, care pregătesc sau execută o ofensivă. Ele fac marşuri din locurile de pe teritoriul liber, unde au fost descoperite de inamic, şi merg în altă parte a teritoriului menţionat, pentru a se odihni în linişte şi a pregăti noi atacuri.

2. Pregătirea şi executarea marşurilor.

Modalităţile şi volumul pregătirilor pentru marş depind de lungimea şi scopul acestuia, de eventuala încărcare a unităţii cu

diverse materiale. Un marş lung, care nu poate fi terminat în cursul unei nopţi, are o coloană în a cărei componenţă există răniţi şi materiale de aprovizionare şi se efectuează pe un teren greu accesibil şi prin locuri ameninţate de inamic, necesită pregătiri foarte atente şi o activitate permanentă plină de eforturi din partea comenzii.

Ori de cîte ori este posibil, se impune ca, înainte de marş, răniţii să fie adăpostiţi în locuri sigure. De greutatea itinerarului şi de pericolul inamic depinde hotărîrea referitoare la ce se va lua din armamentul greu, muniţie şi hrană şi ce anume se va lăsa şi adăposti în bordeie. În funcţie de traseu, materialele se transportă în căruţe sau pe animale, iar în cazuri excepţionale ele se împart pe luptători sau se formează o coloană specială de transport. Ca parte a hranei de rezervă se pot lua animale vii. Uneori, traseul marşului se stabileşte astfel încît să se treacă prin sau pe lîngă localităţi, în care se va putea procura hrana.

Luptătorii se pregătesc pentru marş prin aceea că le este controlată şi reparată îmbrăcămintea şi încălţămintea, sînt selecţionaţi cei care nu vor putea rezista (în care sens este consultat şi medicul) şi iau cunoştinţă cu îndatoririle ce le revin în timpul acestuia. Dacă marşul se execută pe un strat gros de zăpadă, trebuie asigurate schiuri, iar pentru punctul sanitar o sanie. În funcţie de nevoi, se face, în mod separat, şi o pregătire moral-politică.

Înainte de a se porni, trebuie să se dispună de cele mai noi date cu privire la inamic şi modul în care forţele sale sînt dispuse în raport de traseul marşului. Dacă nu se cunoaşte bine drumul, trebuie găsite călăuze corespunzătoare.

Timpul pentru începerea marşului poate fi stabilit în mod independent sau poate fi impus de situaţie. În primul caz, se alege timpul între zi şi noapte. Atunci cînd nu există pericolul observării din aer, deplasarea de pe teritoriul liber va începe ziua, pentru a fi continuată noaptea prin zonele din apropierea teritoriului ocupat, peste raioanele prin care se mişcă mai des unităţile inamice sau pe care-şi instalează ambuscadele. Dacă terenul este acoperit, iar traseul trece peste teritoriul liber sau cînd, din

cauza ceții, ploii sau ninsorii, vizibilitatea este scăzută, deplasarea se va face ziua, pentru ca, spre seară, să se ajungă în punctul final, adică în raionul de unde vor porni în acțiune.

De obicei, eșaloanele unităților care pleacă în marș nu se adună într-un loc, pentru a forma întîi coloana și apoi să pornească. Se vor aduna numai atunci cînd au fost dispuse pe un spațiu mai îngust, fiind încă de la început necesar un marș atent cu rîndurile mai strînse. În toate celelalte cazuri, coloana se formează din marș sau într-un punct de trecere ordonat de pe traseu, unde sosește mai întîi statul major pentru a influența asupra formării ei și pentru a da eventual ordine suplimentare.

Ordinea în timpul marșului este de așa natură încît să asigure cea mai bună securitate față de un atac prin surprindere și să ofere o desfășurare rapidă pentru luptă în toate direcțiile. Pe timp de zi, unitatea care are rolul de avangardă (companie sau batalion) se deplasează în fața coloanei principale la aproximativ 1 km, iar noaptea această distanță se micșorează sau, în general, nu se face nici un fel de întrerupere a coloanei. Statul major se deplasează, de obicei, în fruntea coloanei principale. Punctul sanitar și cel de aprovizionare se află la sfîrșitul coloanei principale. În urma coloanei principale, la o distanță de aproximativ 500 m (noaptea la un interval mai mic), se deplasează ariergarda, de tăria unui pluton sau a unei companii, cu compartimentul de pioneri cu mijloacele de barare și cu cele antitanc.

Avangarda și ariergarda sînt asigurate în frunte și în părți cu patrule. Coloana principală se poate asigura temporar sau permanent și cu flancgardă. În locurile deosebit de periculoase pentru flancuri, se pot instala și elemente de siguranță fixe. Întreg sistemul de siguranță poate fi modificat în timpul marșului, în funcție de poziția coloanei față de garnizoanele inamice și direcțiile probabile de apariție a acestora pe traseul marșului. Uneori, pentru a se realiza asigurarea față de un atac din flancuri, atunci cînd există drumuri corespunzătoare, marșul poate fi executat în coloane paralele.

Marşurile de partizani sînt cunoscute prin aceea că viteza de deplasare în cadrul lor este mai mare decît cea obişnuită. În războiul popular de eliberare, brigăzile de partizani parcurgeau în timpul unei nopţi, respectiv în decurs de 9—12 ore, distanţe care atingeau chiar şi 40—50 km sau, pînă la miezul nopţii, 20—30 km, ceea ce le-a oferit posibilităţi ca să execute atacuri în locurile în care inamicul nu se aştepta deloc.

Totuşi, fără motive temeinice, viteza de deplasare nu trebuie să depăşească 5 km pe oră, deoarece pasul foarte accelerat sau alergătura duce la o oboseală accidentală şi chiar la incapacitate pentru luptă sau asalt. La fel, fără motive, nu trebuie eliminate opririle după fiecare oră de marş.

Secretul marşului se asigură prin rapiditatea cu care este pregătit şi executat, printr-o bună alegere a traseului, a timpului şi a perioadei din zi, necomunicarea datelor cu privire la direcţia şi scopul marşului acelora care nu trebuie să le ştie, prin măsuri de mascare, de înşelare a inamicului, menţinerea ordinei şi disciplinei în timpul marşului. Atunci cînd se alege traseul marşului, se au în vedere, pe lîngă considerentele de securitate, de economie de timp şi de forţe, avantajele pentru hrănire şi odihnă şi cele privind asigurarea secretului. Este cel mai bine ca traseul marşului să fie cît mai departe de localităţile ocupate sau de zonele periclitate, ziua să treacă prin locuri împădurite sau pe terenuri însămînţate cu culturi înalte (porumb). Pe timp de noapte, satele din apropierea teritoriului ocupat fie că se ocolesc, fie că în ele se organizează închiderea cîinilor înainte de sosirea coloanei, pentru ca lătratul să nu trădeze prezenţa unităţii.

Este necesar să se aibă în vedere că, în garnizoanele mai mari, ocupantul va dispune de instalaţii radar, care sînt în stare să descopere şi să urmărească deplasarea coloanei de partizani şi, de aceea, prin alegerea unui traseu ferit, precum şi cu ajutorul mascării antiradar, trebuie înlăturat şi acest pericol.

Atunci cînd, pe timpul zilei, există o cercetare aeriană intensă, la amiază se pot executa cîteva mişcări demonstrative într-o direcţie opusă celei în care se va face deplasarea, pentru a-l induce

în eroare pe inamic. Mascarea operațiunilor în timpul marșului propriu-zis se poate face și prin aprinderea unor focuri de tabără, pe care inamicul le poate vedea și din garnizoană, dar pe care coloana le-a părăsit deja sau pe lîngă care n-a trecut deloc. În decursul marșurilor pe timp de zi, cînd aviația inamică observă coloana, ea intră în zonele pretabile de mascare și se oprește. Căruțele și încărcăturile se maschează cu verdeață încă înainte de plecare în marș. Iarna, peste îmbrăcăminte, pot fi folosite halate albe, iar căruțele pot fi acoperite cu huse de aceeași culoare. Odihna care durează timp mai îndelungat se dă în locurile unde se poate face și o bună adăpostire.

În timpul marșului trebuie să domnească ordinea și disciplina. Orice oprire a unei părți din coloană are influență asupra întregii coloane, ceea ce duce la întreruperea ei, iar după aceea la necesitatea ajungerii din urmă, fapt care provoacă la oameni o mare oboseală. Pe timp de noapte, întreruperea coloanei poate însemna, deseori, și întreruperea legăturii în cadrul acesteia, din care cauză este necesară oprirea întregii coloane, în vederea restabilirii legăturii. De aceea, atunci cînd deplasarea se face noaptea și pe un teren greu, fiecare luptător trebuie să verifice mereu dacă este urmat de către ceilalți, iar atunci cînd observă că a survenit o întrerupere a coloanei pronunță cuvîntul „legătură".

În timpul marșurilor de zi, odihna de 2—3 ore se dă la amiază sau după-amiază, în locuri pretabile pentru odihnă și servirea mesei principale. De obicei, asemenea puncte sînt cîte o localitate sau o pădure înaltă. În timpul pauzei se pot strînge unele informații, medicul poate acorda ajutor celor bolnavi, iar statul major poate opera modificări în ceea ce privește modul de continuare a marșului. Locul ales pentru odihnă trebuie să corespundă și cerințelor tactice (ca pe el să poată fi angajată lupta, în cazul unui eventual atac).

Atunci cînd odihna se acordă noaptea, timpul afectat acestui scop trebuie să fie mai scurt, pentru ca luptătorii să nu adoarmă. Pentru înnoptare sînt valabile aceleași condiții tactice și logistice.

3. Marşurile-manevre ale partizanilor.

O însemnătate deosebită o prezintă marşurile partizanilor de mari proporţii (sau marşurile-manevră), care au importanţă strategică pentru întreg războiul de partizani. Cu ajutorul lor, pe baza unui plan stabilit, se strămută centrul de greutate al mişcării dintr-o regiune a ţării în alta. Un asemenea caracter a avut Marele marş al partizanilor chinezi din anii 1934—1935. O mare grupare, de o tărie de 90.000 luptători la început, fiind ameninţată în China de Sud (Fucien) de concentrarea unor forţe ale Gomindanului, a pornit spre nord-vest în regiunea Sensi. Marşul a durat un an de zile, fiind parcurs un drum foarte greu de cca 6000 de mile. Au fost învinse mari masive muntoase, râuri largi, iar deseori au fost străpunse linii fortificate ale Gomindaniştilor. La destinaţia finală au ajuns doar 20.000 luptători, dar cu toate acestea marşul respectiv a reprezentat un mare succes, deoarece a salvat nucleul armatei revoluţionare, iar în timpul marşului a fost propagată mişcarea revoluţionară, fiind pricinuite mari pierderi inamicului.

În războiul popular de eliberare din Iugoslavia au fost executate mai multe marşuri-manevre de mare importanţă strategică. Primul marş mai mare a fost executat în vara anului 1942 din zona de confluenţă a Bosniei, Serbiei şi Muntenegrului spre Bosnia de nord-vest. A fost executat de către brigăzile proletare 1, a 2-a, a 3-a, a 4-a şi a 5-a. A durat de la 24 iunie pînă la începutul lunii septembrie 1942, itinerarul avînd o lungime de peste 400 km. Acest marş a fost executat în etape, paralel cu întreprinderea a numeroase acţiuni pe căile de comunicaţie şi de eliberare a unor localităţi mai mari. La începutul anului 1943 a fost executat un mare marş al unităţilor care alcătuiau principala forţă operativă a Statului major suprem, din Bosnia de vest în Herţegovina, unde, printr-o contraofensivă puternică, au fost zdrobite forţele italiene şi cele ale cetnicilor în valea rîului Neretva. Dintre celelalte marşuri-manevră mai importante, trebuie amintite : marşul grupei operative din Bosnia de vest în Dalmaţia,

în iulie 1943 ; marşul brigăzilor I şi a II-a macedonene din Macedonia Egeică în Macedonia mijlocie, în februarie 1944 ; marşul diviziilor a 2-a şi a 5-a din Bosnia în Serbia mijlocie şi apuseană (15 martie—20 mai 1944), în care, în decurs de 65 de zile şi prin numeroase lupte, a fost parcurs un drum de cca 400 km ; marşul diviziilor a 2-a, a 5-a şi a 17-a din Muntenegru în Serbia mijlocie (Kopaonic), de la 18 iulie pînă la 6 august 1944.

SIGURANŢA

1. Necesitatea şi principalele feluri ale siguranţei de luptă.

În război există întotdeauna în mod iminent o oarecare necunoaştere referitoare la poziţia, acţiunile şi intenţiile inamicului. Această necunoaştere poate fi mai mare sau mai mică, în funcţie de succesul cu care se culeg informaţiile despre inamic. Situaţia ideală ar fi aceea cînd despre inamic s-ar cunoaşte tot ceea ce prezintă interes pentru ducerea luptei, iar informarea lui despre noi ar fi cu totul greşită. Practic, acest lucru nu se întîmplă şi, de aceea, calculele trebuie făcute ţinînd seamă de faptul că există anumiţi factori necunoscuţi, iar strîns legat de aceasta şi un anumit risc. Riscul se micşorează prin realizarea unei bune siguranţe de luptă şi prin organizarea unui serviciu de informaţii corespunzător. În felul acesta, ceea ce este „întîmplător" fie că se elimină, fie că influenţele negative ale unor astfel de fenomene se reduc la minimum.

Măsurile de siguranţă pot avea caracter general sau pot fi speciale. Primele reprezintă apărarea generală de acţiunile de surprindere întreprinse de inamic. Ele cuprind măsuri, cum sînt : ocuparea dispozitivului care oferă cea mai mare siguranţă cînd este vorba de odihnă, deplasare sau luptă ; asigurarea nemijlocită a unităţii sau a clădirilor în care se află cu santinele ; culegerea

în timp util a unor informații despre inamic; măsurile de mascare și zădărnicirea activității serviciului de informații al inamicului.

Unitățile de partizani trăiesc și acționează în condiții care le obligă să fie mereu vigilente, gata de luptă. Niciodată și nici un loc de pe teritoriul liber nu este atît de inaccesibil pentru inamic încît măsurile de siguranță să poată fi neglijate. Siguranța unei unități se realizează prin buna ei dispunere în teren, care trebuie să fie de așa natură, încît să asigure intrarea rapidă a unității în acțiune în cazul unui pericol apărut pe neașteptate.

Acele părți ale unității care sînt vulnerabile la loviturile inamicului și care au nevoie de mai mult timp pentru a întreprinde măsuri de autoapărare (artileria, punctul sanitar, statul major, centrul de legătură) trebuie să fie în interiorul dispozitivului unității. Acele părți însă, care sînt gata oricînd să intre rapid în acțiune (unitățile de pușcași) se pot afla la periferia dispozitivului, cînd unitatea staționează, și în direcția de unde poate apare pericolul, în cazul în care unitatea se află în marș.

Atunci cînd unitatea se află de mai mult timp pe același loc (în cantonament sau în tabără) sporește și posibilitatea ca dușmanul să încerce să o nimicească, atacînd-o prin surprindere și, de aceea, măsurile de siguranță trebuie să fie, în acest caz, multilaterale.

În primul rînd, unitatea nu trebuie să fie grupată pe o porțiune restrînsă de teren, chiar și atunci cînd o anumită localitate mai concentrată sau vreun loc pretabil pentru tabără îi oferă avantaje în privința cazării, hrănirii etc.

O atenție deosebită trebuie acordată siguranței comandamentelor, statelor majore, instituțiilor și comitetelor executive, deoarece acestea constituie, deseori, obiective ale atacurilor prin surprindere întreprinse de inamic. Ele trebuie să fie asigurate cu santinele și să dispună de o legătură sigură cu cea mai apropiată unitate. Întotdeauna trebuie să fie prevăzut tot ceea ce este necesar pentru apărare : fortificarea, o eventuală retragere, în caz că se ajunge la un atac, în pofida tuturor măsurilor directe și indirecte de siguranță etc.

2. Mascarea.

În sens mai restrîns, mascarea presupune confecționarea și folosirea elementelor necesare unui astfel de scop, adăpostirea unităților, a tehnicii și diferitelor obiective de observarea terestră și aeriană a inamicului. În sens mai larg, mascarea cuprinde și utilizarea unor obiective fictive, precum și întreprinderea unor măsuri de inducere în eroare a inamicului (mascarea operativă), astfel încît manevrele să fie asigurate. Mascarea este un element permanent și obligatoriu al siguranței de luptă.

Acest lucru trebuie să devină o obișnuință fermă. El este strîns legat de buna folosire a mascării naturale a solului și reprezintă o completare a acesteia. Luptătorul, armamentul, obiectivul etc. trebuie astfel dispuși și mascați, încît înfățișarea și culoarea lor să fie adaptate la mediu și să poată fi remarcate și recunoscute cu greu. Pentru partizani a devenit deosebit de importantă mascarea împotriva observării aeriene, deoarece acesta este, de cele mai multe ori, unicul mod de a evita lupta inegală cu aviația. Ea trebuie să fie diversificată, de la folosirea crengilor pînă la utilizarea plaselor de mascare sau a fumului artificial. Pe cea tehnistică o efectuează subunitățile speciale de mascare, cînd este necesară ferirea unui spital, a statului major sau a altui obiectiv important. Prin folosirea unor legături radio fictive, goniometrate de dușman, sau prin transmiterea unor emisiuni de radio, de asemenea fictive, unitățile de transmisiuni pot determina serviciul de informații al inamicului să adopte hotărîri greșite. Mascările operative prin executarea de atacuri și mișcări demonstrative fac parte din șireteniile de război și pot contribui în mare măsură la dezinformarea inamicului și realizarea unor manevre care vor constitui pentru el surprize.

3. Culegerea și exploatarea informațiilor cu privire la inamic.

Buna informare despre inamic constituie o condiție vitală pentru desfășurarea unor acțiuni împotriva acestuia în orice situație. Principiul potrivit căruia dușmanul trebuie atacat acolo

unde este cel mai vulnerabil şi mai slab poate fi înfăptuit numai atunci cînd se cunoaşte bine întregul dispozitiv al forţelor inamicului şi atunci cînd se poate prevedea modul lui de a reacţiona în anumite situaţii. Atacul din ambuscadă poate avea cel mai mare succes atunci cînd se desfăşoară asupra unei coloane despre care se ştie dinainte ce componenţă are şi din ce direcţie vine. La fel în toate situaţiile de apărare pentru obţinerea succesului este vital să se cunoască forţele inamicului care atacă, descoperirea dispozitivului şi aflarea intenţiilor lor. Aşadar, regula generală constă în buna cunoaştere a inamicului, urmărirea vizibilă a mişcărilor şi acţiunilor sale, ceea ce sporeşte şansele pentru o luptă care să fie încununată cu succes. Marile posibilităţi ale unităţilor de partizani, în privinţa activităţii serviciului lor de informaţii, avînd în vedere că acesta se sprijină pe activitatea informativă a maselor populare, constituie unul din elementele de bază ale superiorităţii lor asupra ocupantului. Dar acest uriaş avantaj poate fi util numai dacă se folosesc cu pricepere şi în mod organizat posibilităţile de care dispune serviciul de informaţii şi rezultatele muncii lui. Dacă toate observările mărunte, dar la număr de ordinul milioanelor, se vor scurge necontenit şi rapid în statele majore ale partizanilor, atunci acolo va exista mereu un tablou fidel şi proaspăt al întregii maşini de război a ocupantului.

Reţeaua de informaţii de pe teritoriul ocupat şi de pe cel liber trebuie să fie orientată spre cele mai importante obiective. Ea trebuie să fie suficient de pregătită din punct de vedere profesional pentru a putea face distincţie între elementele de ordin militar importante şi mai puţin importante şi a nu fi descoperită sau sesizată de inamic.

Dacă în imediata apropiere a obiectivului supus observării există un organ care însemnează numeroase date culese prin observarea individuală, din partea populaţiei locale sau a cercetărilor, el este în măsură să realizeze rapid imaginea de ansamblu. Pe calea cea mai bună şi mai rapidă, datele culese la „punct“ pleacă spre centrul de informaţii teritorial sau la cel al unităţii, pentru a fi prelucrate, folosite nemijlocit sau trimise mai departe. Comandantul unităţii care se află în apropierea inamicului organi-

zează o observare permanentă şi planificată, atît pentru nevoile proprii, cît şi pentru cele ale comandamentului ierarhic superior.

Fiecare partizan trebuie să fie un bun cercetaş şi conştient mereu de faptul că tot ceea ce vede, aude sau află şi este important pentru luptă trebuie să transmită rapid comandantului său. El trebuie să fie antrenat să lucreze în cadrul patrulelor de cercetare, să ştie cum să se informeze despre inamic de la populaţie, cum să întocmească un raport despre cele aflate şi cum să-l transmită.

Pentru nevoile serviciului de informaţii al unităţilor mai mari de partizani este necesar să fie formate şi subunităţi speciale de cercetare, în care să fie incluşi şi specialişti pentru unele genuri de arme ale inamicului şi cunoscători ai limbii forţei ocupante. Asemenea subunităţi trebuie, desigur, să dispună de mijloace de observare şi de legătură, iar la nevoie şi de mijloace de transport şi de transmisiuni.

În serviciul de informaţii al partizanilor, un mare rol îl joacă lucrătorii de informaţii, care, în mod individual, cîte doi sau cîte trei, aflîndu-se în mod clandestin în garnizoana inamicului sau în apropierea acesteia, culeg şi transmit nemijlocit, în calitate de profesionişti, informaţii despre duşman. Aceştia transmit, de obicei, prin radio mesaje cifrate de mare însemnătate şi, de aceea, ei nu trebuie să fie angrenaţi în executarea unor sarcini mărunte, pentru a nu fi descoperiţi şi anihilaţi.

Statul major al detaşamentului, iar în limita posibilităţilor şi statele majore inferioare trebuie să aibă un translator pentru audierea prizonierilor, care să aibă suficiente cunoştinţe din domeniul serviciului de informaţii, cît şi al armatei inamicului. Date importante cu privire la intenţiile inamicului pot fi obţinute, deseori, din documentele capturate. Se poate organiza şi ascultarea convorbirilor ce se efectuează prin mijloacele de legătură.

Intrarea în posesia unor date importante despre duşman în orice loc şi de la orice cetăţean sau organ de informaţii al partizanilor poate fi de mare folos pentru acţiunile partizanilor numai cu condiţia ca datele respective să ajungă rapid la locul unde pot fi verificate, interpretate (prelucrate) şi date în folosinţă nemij-

locită. Serviciul de informaţii trebuie să dispună de un sistem de legătură rapid şi sigur. El se poate sprijini parţial pe sistemul de legătură al comandamentului, iar în parte poate fi independent. Datele obţinute dintr-o singură sursă, dacă nu sînt pe deplin sigure (fie cu privire la sursă, fie cu privire la conţinutul lor), se verifică. Verificările se fac prin compararea acestora cu datele de care se dispune din alte surse, prin solicitarea confirmării lor rapide de la aceeaşi sursă sau de la o sursă apropiată şi prin alte procedee. Există unele date care prin ele însele nu oferă un tablou suficient de clar despre o anumită situaţie. De aceea, ele trebuie să fie interpretate fie de către organul de informaţii erarhic, fie de către comandamentul superior.

Un număr mai mare de date selecţionate oferă tabloul situaţiei despre inamic, iar o astfel de imagine foloseşte comandamentului drept bază pentru luarea hotărîrii.

De o mare importanţă sînt transmiterea şi punerea la dispoziţie a unor date prelucrate cu caracter informativ tuturor unităţilor cărora le pot fi de folos. Nu este obligatoriu ca transmiterea să se facă întotdeauna prin statul major ierarhic superior. Cînd există pericolul ca datele să se învechească, acestea se pun în mod nemijlocit la dispoziţia celor interesaţi. Trebuie să se prevină mereu dezinformările şi provocările serviciului de informaţii al inamicului.

În cadrul războiului popular de eliberare din Iugoslavia, posibilităţile mari de care a dispus serviciul de informaţii n-au fost întotdeauna folosite bine şi pe deplin.

Deseori, activitatea organelor de informaţii s-a limitat doar la a afla efectivele şi dotarea unei garnizoane, starea pregătirii genistice pentru organizarea apărării şi moralul soldaţilor. Abia în faza ulterioară a războiului (începînd din 1943), serviciul de informaţii a fost dezvoltat pe un plan mai larg, reuşindu-se să fie descoperit întreg ansamblul aparatului de ocupaţie şi administrativ al inamicului, creîndu-se canale permanente şi sigure care porneau de la centre de informaţii profesioniste şi duceau la statele majore ale partizanilor.

4. **Anihilarea cercetării inamice.**

Ocupantul este conştient că, într-o ţară străină, el se aseamănă cu un uriaş orb, care pipăie în jurul său pentru a-i prinde pe atacanţii dîrji şi nevăzuţi, ce se avîntă asupra sa necontenit şi din toate părţile. El ar dori să vadă, să lumineze mediul din jurul său, lucru pe care-l poate face numai dacă organizează cu succes o reţea informativă. În acest sens, întotdeauna, fiecare ocupant a făcut tot ceea ce i-a stat în putinţă, fără a-şi economisi mijloacele. El pretinde, înainte de toate, servicii de natură informativă de la toţi colaboraţioniştii sau de la cei care-i împărtăşesc concepţiile, iar apoi de la toţi aceia care, pentru bani sau din lăcomie, sînt gata să trădeze cauza naţională. Dacă toţi aceştia nu se dovedesc a fi suficienţi, atunci ocupantul trimite pe teritoriul partizanilor spionii şi informatorii săi pregătiţi, care sosesc acolo pozînd că trec de partea partizanilor sau se infiltrează în mod secret în rîndul populaţiei de pe teritoriul liber, dîndu-se drept refugiaţi din localităţile ocupate etc. Datele pe care le obţine de la informatorii săi, ocupantul le completează şi cu date procurate prin cercetare, mai ales cea aeriană.

Avînd în vedere că partizanii vor folosi în viitor tot mai mult mijloacele de legătură radio, serviciul de informaţii al ocupantului va încerca tot mai des să intre în posesia cifrului folosit de partizani şi, cu ajutorul staţiilor sale, să se infiltreze în reţeaua radio a partizanilor.

Vigilenţa faţă de activitatea informativă a duşmanului trebuie să fie dezvoltată în unităţile de partizani şi în rîndul populaţiei. Dezvoltarea acestei vigilenţe constituie o sarcină importantă a comandanţilor, a puterii populare şi a conducătorilor politici. Pentru rezolvarea unor sarcini din domeniul contrainformativ (lupta împotriva fenomenelor de lipsă de vigilenţă, descoperirea şi prinderea agenţilor inamicului etc.) trebuie utilizat şi un serviciu contrainformativ separat, cu colaboratori pe teritoriul liber şi cel ocupat. Această organizaţie colaborează strîns cu organizaţia similară subordonată puterii populare.

Toţi partizanii trebuie să cunoască bine pericolul pe care-l reprezintă spionajul ocupantului, precum şi bazele organizării şi metodele de activitate ale serviciului său de spionaj. Organele de securitate trebuie să cunoască, pe lîngă aceasta, sistemul serviciului de spionaj al inamicului şi scopurile pe care acesta vrea să le realizeze în diferite situaţii concrete.

Serviciul de spionaj al ocupantului caută să afle toate amănuntele posibile despre mişcarea de partizani şi unităţile acesteia şi, de aceea, este deosebit de important ca acestuia să i se acorde cea mai mare atenţie şi, încă din primele ore, să i se taie orice posibilităţi de acţiune. Orice interes pe care-l manifestă vreo persoană care nu trebuie să cunoască date cu privire la efective, organizarea, planurile de activitate ale unităţilor de partizani trebuie privit cu atenţie, analizat în mod critic şi stabilite motivele unei astfel de curiozităţi. Chiar şi interesul pentru date cu caracter general despre unii partizani, dar mai ales despre conducători, trebuie considerat drept un pericol, deoarece în spatele lor se poate afla spionajul ocupantului. Cercetarea inamică poate fi îngreunată într-o măsură considerabilă printr-o mascare executată cu grijă, prin aplicarea măsurilor de conspirativitate în ceea ce priveşte folosirea mijloacelor tehnice de legătură, prin vigilenţă în cadrul discuţiilor referitoare la problemele de natură militară, cît şi prin grija de a nu se lăsa nicăieri urme pe baza cărora cercetaşii inamicului ar putea afla locul de şedere sau mişcările unităţilor de partizani. Notiţele importante, jurnalele de zi pe care le fac anumiţi partizani şi arhivele unităţilor trebuie păstrate cu cea mai mare grijă în faţa pericolului de a cădea în mîinile duşmanului.

În cazul în care ocupantul află, măcar şi parţial, modul în care este organizat serviciul de informaţii al partizanilor, cine îl încadrează şi cu cine menţine legătura, îi va fi uşor să descopere centrele informative din localităţile ocupate şi va fi în măsură să le interpună date de dezinformare şi să le distrugă. El nu se

va da înlături nici de la atentate la viața conducătorilor mișcării de rezistență.

În cadrul războiului popular de eliberare din Iugoslavia, datorită situației politice peste care au dat, fasciștii au avut importante posibilități de a-și organiza rețeaua informativă. Totuși, ei n-au putut obține rezultate mari, deoarece au subestimat vigilența partizanilor și experiența Partidului Comunist din Iugoslavia în lupta împotriva agenților infiltrați.

DIN ŞIRETENIILE PARTIZANILOR

Şireteniile partizanilor constituie una din virtuţile luptătorilor din detaşamentele de partizani. De aceea, fiecare şiretenie constituie, în acelaşi timp, şi un act de curaj, de perseverenţă şi hotărîre de a se învinge toate greutăţile şi a se obţine victoria.

De regulă, luptătorii care s-au dovedit şireţi au fost întotdeauna şi înţelepţi, curajoşi, perseverenţi şi rezistenţi.

Războiul popular de eliberare dus de popoarele Iugoslaviei cotropite de trupele germano-fasciste în timpul celui de-al doilea război mondial oferă numeroase exemple în care şiretenia luptătorilor a contribuit la inducerea în eroare a duşmanului, la înfrîngerea lui, prin cruţarea cît mai multor vieţi omeneşti din rîndurile partizanilor.

Iată cîteva exemple:

1. Lucrătorul de informaţii devine „ministru".

Era abia la începutul toamnei anului 1944 cînd unităţile Armatei populare de eliberare au pătruns în regiunea Şumadia. Printre ele se afla şi divizia I proletară. Unităţile Armatei populare de eliberare înaintau vertiginos şi primeau în rîndurile lor mii de luptători.

Încă în vremea aceea, gîndurile erau îndreptate spre operaţiunile ce urmau să fie întreprinse pentru eliberarea Belgradului.

Din ordinul statului major al corpului de armată, comandamentul diviziei I proletare a trimis un grup de lucrători de informaţii cu misiunea de a pătrunde în Capitala ocupată a Iugoslaviei, pentru ca, în colaborare cu organizaţia de partizani şi cu simpatizanţii mişcării naţionale de eliberare, să ajute acţiunile de luptă ale unităţilor ce urmau să atace Belgradul. Această sarcină a fost încredinţată maiorului Miloş Vucikovici Vuciko, ofiţer de informaţii în divizia I proletară.

Vuciko era un experimentat luptător şi lucrător de informaţii. În cursul războiului a executat un mare număr de misiuni grele, dar aceasta din urmă era mai dificilă şi mai complexă decît cele de pînă atunci. Era necesar să dezbrace uniforma de ofiţer şi, ca un civil obişnuit, să treacă în Belgrad printre ambuscadele ocupanţilor. Dar pentru Vuciko nu existau obstacole şi nici nu cunoştea ce este teama. El şi-a pregătit repede grupul cu care a pornit spre Capitală.

Încă din primele clipe, evenimentele neprevăzute au început să se înşire unul după altul. În felul său, fiecare dintre acestea era amuzant, iar cîte unul parcă era regizat, pentru un film de aventuri. Astfel, într-o zi, în apropierea localităţii Ralia, lucrătorii de informaţii au capturat un automobil. În maşină se afla nimeni altul decît ministrul Ionici, din guvernul lui Nedici. Împreună cu ministrul a fost capturat şi şoferul. Dar, în clipele respective, ministrul nu era atît de important ca atare, pe cît de importante erau actele şi documentele sale personale. Din ordinul lui Vuciko, toate acestea i-au fost luate, iar ministrul predat unei unităţi care a rămas ceva mai departe de Belgrad. Maşina, tot din ordinul lui Vuciko, a făcut doar „la stînga împrejur". Şoferul maşinii a rămas în continuare la volan. S-a hotărît, totuşi, să conducă el automobilul, întrucît era mai experimentat. Ulterior, pentru o mai mare siguranţă, a fost necesar ca la volan să se aşeze unul din lucrătorii de informaţii.

În ceea ce priveşte utilizarea legitimaţiei ministrului, acest lucru n-a fost atît de uşor. La început, lui Vuciko i s-a părut că, însuşindu-şi legitimaţia ministrului, ulterior nu vor mai apare

nici un fel de dificultăţi. Totuşi, deosebirea în ceea ce priveşte fizionomia era atît de evidentă, încît nici prin machiajul şi deghizajul făcute la repezeală nu se putea realiza nimic. Ministrul era bătrîn, foarte gras şi complet chel. Vuciko, în schimb, era tînăr, chiar foarte tînăr, pentru a se putea compara cît de cît cu el. De aceea, a hotărît să se folosească doar de celelalte documente pe care le-a avut ministrul asupra sa şi doar în caz de extremă necesitate să facă uz şi de legitimaţie.

Pînă la cabana Avala, grupul lucrătorilor de informaţii a ajuns cu bine. Staţia de radio şi cele cîteva arme automate, pistoale şi grenade erau bine ascunse. Şoferul din rîndul lucrătorilor de informaţii conducea maşina excelent. Pe drum, undeva lîngă Lacul Alb, a apărut pe neaşteptate un grup de militari ai guvernului Nedici. S-au aşezat în calea maşinii făcînd semn să oprească. Conform înţelegerii însă, şoferul a accelerat şi a trecut fulgerător prin faţa lor ; după ce şi-au revenit, au tras cîteva gloanţe, dar totul era tîrziu. Vuciko şi grupul său s-au pierdut după o curbă.

Se lăsa întunericul. Vuciko şi ai săi au ajuns în preajma Belgradului. Aici s-au oprit. Conform celor convenite anterior, trebuiau să intre în Belgrad în puterea nopţii, deoarece atunci şi patrulele nemţeşti erau mai puţin atente. S-au înţeles, de asemenea, că în cazul în care încearcă să-i reţină la intrarea în oraş să deschidă foc din arme automate şi să le lichideze. Se înţelege că aceasta era cea din urmă alternativă.

A trecut de miezul nopţii cînd automobilul lui Vuciko s-a apropiat de cartierul Baniţa. Becuri obscure luminau santinelele germane şi o barieră din sîrmă ghimpată pusă de-a curmezişul drumului. Văzînd maşina, santinela a ieşit în mijlocul drumului. Alţi doi au început să dea la o parte obstacolele din sîrmă ghimpată. Chiar în clipa aceea, motorul automobilului a încetat să funcţioneze. Şoferul încerca în zadar să-l pornească. Vuciko a avut grijă să ascundă staţia de radio pe care a împins-o într-un colţ al maşinii şi a acoperit-o cu cîteva pături. Şoferul se învîrtea pe lîngă motor. În sfîrşit, motorul a pornit totuşi. Iar Vuciko, ori de cîte ori se apropia neamţul de maşină, lua o poziţie onorabilă, jucînd

foarte bine rolul de ministru. La volan s-a așezat din nou șoferul-prizonier al partizanilor. În fața santinelei, la mijlocul drumului, stăteau doi nemți avînd pe piept plăcuțe care indicau apartenența lor la gestapo. Cu toate acestea, Vuciko a ordonat șoferului să nu oprească dacă nemții vor cere acest lucru, ci să treacă peste oricine i-ar sta în cale. Șoferul, însă, fie că a hotărît așa, fie de frică, a oprit în fața nemților.

Bineînțeles, nemții au cerut legitimațiile. Vuciko și tovarășii săi au hotărît să tragă cîteva rafale asupra nemților, dacă nu vor putea intra altfel în oraș. Le-au arătat nemților documentele cu semnătura ministrului, cu ștampile și sigilii. Apoi le-au arătat permisele („auswaisurile" pentru liberă circulație pe timp de noapte). Nemții s-au tot uitat și-au examinat documentele în timp ce Vuciko era gata să apese pe trăgaci. Pînă la urmă, unul din ei începu să împăturească actele spunînd :

— Gut, gut ! Ionici, ministrul...

Ceilalți nemți au ridicat de îndată bariera, arătînd că drumul este liber.

Vuciko și toți care se aflau în mașină au răsuflat mai ușurați. Mașina a pornit în goană. Cu farurile mari aprinse, goneau în Belgrad. Era întuneric. Și, totuși, pentru Vuciko și tovarășii săi nu era întuneric. Pentru ei era, propriu-zis, începutul unei vieți noi. Au reușit să evite o ciocnire nemijlocită cu nemții și încă atunci cînd erau cu toții în mașină. Acum întîlneau prin oraș, ici-colo, cîte o patrulă, care însă nu-i mai oprea.

Au reușit să ajungă cu bine la adresa unde au petrecut prima noapte în Belgradul ocupat. A doua zi și în zilele următoare au intrat în acțiune cu alte grupe care au sosit din alte direcții. Împreună cu activiștii de partid din oraș pregăteau grupuri de tineri și-i înarmau la un punct aflat în apropierea gării feroviare. Unii din tinerii aceștia formau grupări de șoc, iar alții se pregăteau să apere unele obiective importante : centrala electrică, apeductele, postul de radio, poarta principală.

Pentru paza centralei electrice au fost repartizate două puști mitraliere care, în luptele ulterioare, cînd unitățile de partizani

pătrundeau în oraş, au jucat un rol important în anihilarea încercării nemţilor de a arunca în aer acest obiectiv.

Aşadar, maiorul Vuciko a jucat excelent rolul de ministru.

2. Drumul parcurs de „inginerul“ Petrovici.

Era vara anului 1941. În Serbia, cît şi în alte părţi ale Iugoslaviei, lupta partizanilor era în toi. În inima Belgradului ardeau autocamioanele nemţeşti. În oraşul Kraguevaţ, în mijlocul unei pieţe, membrii Uniunii Tineretului Comunist au dat foc unei uriaşe hărţi pe care nemţii însemnau pînă unde au pătruns în Rusia. Aveau loc diversiuni în toate părţile. Luptele nu conteneau.

Într-o astfel de situaţie, comandantul suprem al detaşamentelor de partizani a luat hotărîrea ca din Belgrad, unde se afla în ilegalitate, să plece pe teritoriul liber şi să conducă nemijlocit luptele pe care le purta armata populară de partizani. Cu încă trei însoţitori — curiera Vera, Veselina Malinski şi Iaşa Raiter — Tito a plecat cu trenul din gara Belgrad şi a ajuns în localitatea Stulaci. În aşteptarea trenului spre localitatea Ciaciac, s-a întîlnit cu preotul Milutinovici din Ivaniţa, de fapt o cunoştinţă a sa.

...Cu cîtva timp în urmă, la Belgrad, într-o vilă din cartierul Dedinie, serveau împreună masa : Tito, Ivan Milutinovici, Ivo Lola Ribar, Vladislav Ribnikar şi respectivul preot — Dragoslav Milutinovici. Ribnikar, care cu cîtva timp înainte făcuse cunoştinţă cu preotul, l-a dus direct la Tito. Preotul venise la Belgrad, la trădătorul Nedici, pentru a cădea la înţelegere asupra unui ajutor care-i era necesar în vederea aprovizionării detaşamentului său de cetnici, [1] ce se formase deja în împrejurimile localităţii Ivaniţa. În discuţiile ce au avut loc în timpul prînzului, s-a căzut repede de acord ca, recurgînd la ajutorul preotului, Tito să plece pe teritoriul liber. Pe loc, imediat după prînz, au fost completate legitimaţiile cu ştampila „Detaşamentul cetnicilor din Iavor“, avînd şi semnătura preotului. Tito a primit legitimaţia pe numele inginerului Petrovici, comandantul detaşamen-

[1] Elemente trădătoare, care s-au pus în slujba ocupanţilor germano-fascişti.

tului cetnicilor din Iavor. Acum, în localitatea Stulaci, Tito s-a întîlnit din nou, pe neașteptate, cu preotul și a continuat drumul cu el.

În gara Ujicika Pojeja au coborît din tren, deoarece acesta nu mergea mai departe. Spre orașul Valievo se putea merge doar pe jos. Aici Tito și preotul s-au despărțit. Preotul a plecat la Ivanița, iar Tito împreună cu însoțitorii săi au început să caute un loc unde să fie găzduiți în timpul nopții. Au trecut pe la o cîrciumă, unde se afla și un vechi hotel dărăpănat. Li s-a spus că nu mai sînt locuri pentru cazare, dar i-a ajutat faptul că Tito a făcut referire la cunoștința sa cu preotul Milutinovici. Au trebuit să se înregistreze. N-au avut altă ieșire decît să se prezinte ca două familii.

Toți au intrat în cameră, doar Iașa a rămas, șoptind lui Tito:

— Bătrîne, duceți-vă voi în cameră să dormiți iar eu o să rămîn. Voi rămîne puțin în cafenea — pentru orice eventualitate.

N-a trecut mult timp și în cafenea au intrat jandarmii nemți. Iașa vorbea bine nemțește și a înțeles imediat că nemții au aflat de sosirea unor oaspeți și au venit să se intereseze cine sînt. Iașa i-a salutat imediat, s-a așezat cu nemții la masă și a comandat băutură. A început discuția. Iașa le-a arătat înainte de toate „auswaisul" și le-a povestit în mod amănunțit că a sosit împreună cu inginerul Petrovici și soțiile lor. Le-a mai spus că deocamdată inginerul nu are de lucru, dar are mulți bani și, de aceea, se ocupă cu achiziții de vite. Nemții s-au interesat de fiecare amănunt. L-a auzit pe unul dintre ei că a întrebat pe stăpînul cafenelei cum este îmbrăcat inginerul Petrovici, iar acesta a făcut o descriere foarte fidelă. Într-adevăr, Tito era îmbrăcat impecabil, foarte elegant. Avea pălărie neagră de velur, palton de piele, pantofi și pantaloni negri. După îmbrăcăminte semăna cu un comerciant bogat, plin de bani...

Abia după două ore de discuții, nemții au plecat.

A doua zi, Tito și însoțitorii săi au căutat un birjar care să-i ducă în localitatea Kosierici. Abia au găsit unul. Acesta cerea destui bani, deoarece, așa cum spunea, îi era teamă să nu pățească ceva „în aceste vremuri atît de tulburi". Pe drum, între Tito și

birjar s-a închegat o discuţie vie şi amuzantă. Birjarul era supărat pe toate. De îndată ce birjarul dădea peste o groapă sau porţiune rea de drum, îi înjura pe comunişti, spunînd că ei sînt de vină pentru toate. La un moment dat, i s-a adresat lui Tito, spunîndu-i :

— Să nu fi şi tu, cumva, vreun comunist ?

— Păi, oare comuniştii se îmbracă ca mine ? Toţi sînt oameni săraci, muncitori, ţărani... a răspuns în mod convingător Tito.

— Ehe, poartă ei şi jobenuri şi alte drăcovenii — spunea birjarul, dînd neîncrezător din cap.

Tito a zîmbit, spunînd :

— Asta nu ştiam pînă acum.

În localitatea Kosierici, birjarul a declarat că nu merge mai departe cu nici un preţ. Călătorii au fost nevoiţi să se descurce. Au căutat de mîncare însă au găsit doar smîntînă. Mai tîrziu au găsit o căruţă ţărănească, în care şi-au încărcat bagajele. Au mers pe jos lîngă căruţă pînă în satul Rajane. După ce s-au odihnit, au continuat să urce brusc în sus pe malul Bukovului. Cînd au ajuns pe vîrful dealului au intrat într-o cîrciumă sătească, care era plină de cetnici. Călătorii s-au aşezat la o masă liberă, dar deîndată în jurul lor au început să se adune cetnici, punîndu-le tot felul de întrebări. Plictisit de suspiciunile cetnicilor, Tito a întrebat care este mai marele lor, retrăgîndu-se cu acesta într-o parte. După o scurtă discuţie, Tito a scos din buzunar legitimaţia sa de comandant al multora din companiile „Detaşamentului de cetnici din Iavor". Văzînd cu cine are de-a face, şeful cetnicilor a salutat, iar la despărţire a desemnat doi cetnici ca să-l conducă pe Tito şi pe însoţitorii săi.

În şcoala din Bukovo, drumeţii au dat pentru prima oară peste partizani. De fapt, aici se găseau împreună şi partizani şi cetnici. Tito a cerut să fie conduşi pînă la statul major al detaşamentului din Valievo. Comandantul plutonului a desemnat o patrulă. În timp ce se pregăteau, Tito a auzit cum comandantul de pluton a ordonat patrulei că respectivii drumeţi sînt suspecţi, iar în cazul în care încearcă să fugă să fie omorîţi. Astfel, această

coloană neobişnuită a plecat spre statul major al detaşamentului din Valievo.

Chiar în ziua aceea, în satul Roboie, în care se afla pe atunci statul major, a fost chemat şi Milan Drakulici, comisarul uneia din companiile detaşamentului, din cauza unui manifest pe care l-a întocmit el împreună cu Radivoi Ioknovici şi Milika Minici, instructoare a comitetului judeţean din Valievo al Partidului Comunist din Iugoslavia. Seara, abia după ce sosise Drakulici, în camera în care se afla statul major a intrat plutonierul Iovanovici şi i-a raportat lui Drakulici :

— Tovarăşe comisar, am adus nişte oameni suspecţi !

Oamenii „suspecţi" au intrat împreună cu plutonierul. Acesta nici n-a reuşit să rostească ultimele cuvinte, iar de Drakulici s-a apropiat unul din călători, i-a întins mîna şi i-a spus :

— Sînt secretarul Comitetului Central al Partidului Comunist din Iugoslavia.

Fîstîcit, Drakulici n-a putut să rostească nici un cuvînt. I-a condus pe „suspecţi" la comisarul batalionului, iar el a ieşit afară, în întuneric, să-l găsească pe partizanul Solarici, care a stat mulţi ani în închisoare. Presupunea că fostul deţinut va recunoaşte dacă într-adevăr acesta este secretarul C.C. al P.C. din Iugoslavia care, ca şi el, a petrecut cîţiva ani încarcerat. Solarici a intrat în camera comisarului de batalion şi l-a recunoscut deîndată pe tovarăşul Tito. După aceea, i-a spus lui Drakulici :

— Desigur, acesta este Iosip Broz Tito, secretarul Comitetului Central al Partidului. Dar acest lucru n-ai voie să-l spui. Acest lucru constituie un secret !

Abia după aceea Drakulici s-a liniştit oarecum. Totuşi, s-a dus într-o altă cameră, în care dormea Miloş Minici. L-a trezit şi i-a spus, fiind încă emoţionat, cum că o patrulă a adus nişte persoane „suspecte" printre care s-ar afla, chipurile, secretarul C.C. al Partidului Comunist din Iugoslavia. Minici a sărit imediat din pat, iar cînd a intrat în camera în care se aflau călătorii a strigat încă din uşă, privindu-l pe Tito :

— A, tu eşti acea persoană „suspectă" ?

După ce s-au salutat, Tito a cerut să i se prezinte situația din detașament și din împrejurimile orașului Valievo. Ceva mai tîrziu, a întrebat :

— Cine a emis acel manifest împotriva lui Draja Mihailovici ? [1]

— Eu sînt unul dintre autori, a spus Drakulici !

— Nu-i bine așa... Ați greșit !

Apoi, și Miloș Minici a scos din buzunar o proclamație adresată poporului după eliberarea localității Krupani. Tito a citit-o încet și a făcut observații la un alineat care se referea la Draja Mihailovici și la cetnici, spunînd că este aspru și că trebuie să se tindă ca tot mai multe forțe să fie unite în lupta împotriva ocupanților.

Încetul cu încetul, la început cu mai multă abținere, iar apoi tot mai curajos, toți cei prezenți au început să-i adreseze lui Tito întrebări cu privire la situația pe diferitele fronturi, despre lupta împotriva ocupanților în celelalte colțuri ale țării etc. Cineva a întrebat ce planuri există pentru la iarnă. Tito a rîs, spunînd :

— Abia am început, iar voi v-ați speriat de iarnă.

Au discutat pînă noaptea tîrziu. Cînd au plecat la culcare, Tito n-a vrut nicidecum să se culce în pat. A cerut ca și din acel unic pat să fie luată o saltea și să se culce cu toții pe podea.

A doua zi, tovarășul Tito a plecat în localitatea Stoliţe. La Stoliţe a venit și Ivan Milutinovici, Ivo Lola Ribar și alții. Acolo a avut loc o consfătuire militară. La începutul lui octombrie, Tito împreună cu statul major și Comitetul Central al P.C. din Iugoslavia s-au stabilit în localitatea eliberată Unite, care a devenit prima metropolă a partizanilor.

Așa s-a despărțit „inginerul" Petrovici de ilegalitate, a călătorit din Capitală în provincie și de acolo, comandînd o armată nouă, creată în țara ocupată, a zdruncinat încă din primele zile temeliile regimului ocupanților. A început crearea noii Iugoslavii.

---

[1] Draja Mihailovici, fost general în armata regalistă a Iugoslaviei monarhice, comandant al cetnicilor care au colaborat cu ocupanții germano-fasciști.

3. Răpire înaintea executării sentinţei prin spînzurare.

În februarie 1942, în localitatea Bielina şi în împrejurimi se vorbea că ustaşii [1] se pregătesc s-o spînzure în public pe Latifa Lipinovici, o fată curajoasă, membră a comitetului de partid local, care a fost arestată. Fusese fixată chiar şi ziua execuţiei.

Această veste despre apropiata spînzurare a curajoasei Latifa era adevărată. Organizaţia de partid şi partizanii din Bielina au întreprins o acţiune energică pentru răpirea Latifei din închisoare. În timpul zilei, era imposibil un atac asupra închisorii, deoarece localitatea Bielina era plină de soldaţi germani, de ustaşi şi alţi trădători. Era necesar să se recurgă la o şiretenie pentru răpirea Latifei din închisoare.

A fost luată următoarea hotărîre: 11 partizani, conduşi de Hamza Hamzici (care a fost declarat ulterior erou naţional), s-au îmbrăcat în uniforme de ustaşi şi au pornit spre Bielina. „Ustaşii noi născuţi" nu ştiau la început încotro merg. Se deplasau în linişte. Ştiau un singur lucru şi anume că merg să execute o misiune specială. În satul Glogovat, care se afla la circa 6 km de Bielina, Hamza Hamzici le-a comunicat „ustaşilor" misiunea:

— Voi o cunoaşteţi cu toţii pe Latifa?

— O cunoaştem, au răspuns cu toţii în cor.

— Aţi auzit, desigur — continuă Hamza — că ea se află în închisoare şi că ustaşii o vor spînzura în public zilele acestea în mijlocul localităţii Bielina...

— Am auzit — adăugă unul din luptători.

— În această noapte, noi trebuie s-o scoatem pe Latifa din închisoare. Mergem la Bielina. Direct la închisoare. Cunoaştem parola de recunoaştere a ustaşilor. Vom încerca să dezarmăm santinela şi să pătrundem rapid în închisoare. Dar trebuie să fim precauţi şi să ne batem pînă la capăt. Căci în garnizoana duşmanului nu vor fi numai din cei care pot fi biruiţi. Va trebui ca după executarea misiunii ori să ne strecurăm neobservaţi ori să ne batem pînă la capăt.

---

[1] Colaboraţionişti ai nemţilor în timpul ocupaţiei din Iugoslavia.

Partizanii, toți din Bielina și buni cunoscuți ai Latifei, au înțeles ce au de făcut.

— În Bielina se află o mulțime de ustași, nemți și polițiști. Închisoarea este păzită de către ustași. Nici o clipă nu trebuie să uităm că misiunea noastră este foarte serioasă și grea...

Era o iarnă cumplită, iar zăpada mare. Grupul de partizani, transformat într-o patrulă a străzilor, a pornit în amurg pe ascuns spre Bielina. Pe neobservate, au intrat în casa lui Bokan. În ce-l privește, Bokan era un simpatizant verificat al mișcării populare de eliberare. Abia la miez de noapte, patrula a părăsit neobservată curtea lui Bokan și s-a îndreptat spre piața centrală a orașului, în apropierea căreia se afla închisoarea centrală. Partizanii se bucurau că li s-a oferit posibilitatea s-o ajute pe Latifa, să o salveze de la moarte. În acea noapte, unii dintre ei treceau chiar pe lîngă casele lor. Dar nici unuia nu-i trecea prin minte, nici pentru o clipă, să-și viziteze rudele. Trebuia salvată Latifa.

Santinela din fața închisorii, văzînd în fața sa o patrulă de ustași, ce-i drept puțin mai numeroasă decît cele obișnuite, n-a bănuit nimic. Doar șeful patrulei i-a spus adevărata parolă de recunoaștere pentru noaptea aceea. Nu bănuia că, în clipa aceea, fără nici un fel de discuții, va fi dezarmată, iar apoi executată. Ofițerul de serviciu dormita, iar toți ceilalți dormeau. În cîteva minute, toți au fost dezarmați și nici unul nu putea să-și revină din surprindere.

Rămînea doar să fie găsită și descuiată celula în care se afla Latifa. Polițistul Suraio, care păstra cheile, s-a speriat mai tare decît toți ceilalți. Desigur, credea că el era cel mai vinovat dintre toți, fiind cel care avea în păstrare cheile.

— Deschide celula ! — i-a ordonat Hamza.

— Îndată, îndată, se bîlbîia Suraio, de parcă își pierduse graiul. Nu mai știa care este. Se tot învîrtea pe lîngă ușile celulelor, apoi a descuiat prima, a doua... a treia. Se înjura pe sine cît este de uituc și de fîstîcit. Și, în sfîrșit, a descuiat și ușa celulei în care se afla Latifa. Ea stătea nedumerită într-un colț al celulei. Nu înțelegea deloc ce se petrecea acum în puterea nopții. Se gîndea la ce poate fi mai rău. Poate au venit s-o ducă la execuție ? Dar în-

dată frica s-a transformat în bucurie. Mai întîi l-a recunoscut pe unul dintre partizani și s-a bucurat atît de mult încît au început să-i curgă lacrimile.

Partizanii au descuiat ușile și de la alte celule.

— Tovarăși! Cu toții sînteți liberi. În oraș a pătruns doar un grup de partizani. Cine dorește, poate să fugă din închisoare — a strigat unul dintre partizani.

Apoi coloana de partizani a părăsit orașul Bielina tot travestită ca o patrulă de ustași. Deținuții s-au împrăștiat fiecare pe unde a putut și cum s-a priceput. Garnizoana ocupanților, în schimb, s-a trezit și și-a revenit foarte tîrziu în noaptea aceea. Latifa și tovarășii ei erau deja departe de oraș.

4. Partizanii pătrund în trenul blindat al ustașilor.

Evenimentul a fost unic în războiul de partizani din Iugoslavia : partizanii îmbrăcați în uniforme de ustași au ocupat, prin atac, o mică gară feroviară și de acolo au trimis un mesaj să le vină în ajutor un tren blindat, avînd un echipaj format din ustași. Și, într-adevăr, trenul a venit, iar partizanii au pătruns în el în calitate de ustași, după care au dezarmat întreg echipajul.

Această faptă de arme a fost săvîrșită de un grup de partizani din regiunea Kozara, pe calea ferată dintre localitățile Bosanski Novi—Priedor. Omul care a conceput și a condus această acțiune curajoasă a fost eroul național Ivița Marușici Ratko, comandantul batalionului 1 din detașamentul II de partizani din Kozara.

Înainte de a porni în această acțiune, el și-a adunat batalionul și i s-a adresat astfel :

— Am nevoie de cinsprezece voluntari pentru o acțiune din care, desigur, mulți nu ne vom mai întoarce...

Din formația batalionului au început să iasă luptătorii și comandanții. Ieșeau unul după altul și aproape întreg batalionul s-a aliniat din nou în fața comandantului. Ratko își cunoștea luptătorii. Știa că fiecare dintre ei ar dori să plece cu el în misiune,

oricît de grea ar fi aceasta. Nu avea altceva de făcut decît să ordone unui comandant de subunitate :

— Numără de la capul formației !

În felul acesta, fără dificultate, s-au desprins din formație cinsprezece luptători.

— Tovarăși, trebuie să oprim trenul blindat al ocupanților, să pătrundem în el și să dezarmăm sau să lichidăm echipajul. Mult rău ne aduce această fiară blindată.

Membrii statului major al batalionului încercau să-l înduplece pe comandantul Ivița Marușici să nu plece într-o acțiune atît de periculoasă. El, în calitate de comandant al batalionului, le este indispensabil. Comandantul avea însă răspunsul său :

— Tocmai pentru faptul că misiunea este grea și periculoasă, comandantul trebuie să fie alături de luptătorii săi. Ei trebuie să se convingă că comandantul este un om curajos.

Grupul de luptători s-a travestit în uniformele de ustași. Sub protecția nopții, Ivița Marușici și tovarășii săi au ajuns repede pe calea ferată Priedor—Bosanski Novi, între stațiile Dragotinia și Svodna. Într-unul din punctele de control, Ivița Marușici a ordonat paznicului de cale ferată, surprins și mirat, să cheme prin telefon stațiile Dragotinia și Svodna și să întrebe ce noutăți sînt pe acolo. În timp ce paznicul de cale ferată vorbea la telefon, Marușici stătea lîngă el. După un timp oarecare, grupul de partizani a întrerupt legătura cu Svodna. Apoi Marușici a luat receptorul și, în postura de ofițer de ustași, a chemat stațiile Priedor și Dragotinia, anunțîndu-le că stația Svodna a fost atacată de partizani și că în direcția aceea trebuie trimis de urgență trenul blindat.

De acolo i-au promis că vor trimite trenul. Așteptarea s-a prelungit însă. Trenul nu venea. Comandantul Marușici îi zorea mereu pe cei din Priedor :

— Unde este trenul ? De ce nu-l trimiteți ?... Ne vor captura partizanii.

— Îl vom trimite deîndată ce va fi pregătit. Țineți-vă curajos !

Abia după două ore s-a anunțat că sosește trenul. Din fiecare gară personalul îl anunța pe Marușici pînă unde a ajuns trenul.

Cînd trenul a ajuns la Dragotinia, impiegatul de mișcare, din ordinul lui Marușici, l-a anunțat pe comandantul trenului blindat:

— În cabina numărul zece se află un grup de vreo zece ustași fugiți din Svodna, pe care în noaptea aceasta au ocupat-o partizanii. Ustașii cer ca trenul să oprească la cabină pentru a se îmbarca și ei...

Și, într-adevăr, trenul a oprit în fața cabinei. Din el au coborît un ofițer și un soldat. Marușici l-a salutat milităreşte pe ofițer:

— Domnule, abia am reușit să fugim din fața atacului partizanilor. Sînt foarte mulți. În curînd poate vor sosi și aici. Vă sînt recunoscător pentru că ați oprit trenul...

În timp ce Marușici vorbea cu ofițerul, un grup de partizani dinainte desemnat a început să intre deja în tren fără a aștepta comanda. Într-o clipă, doi partizani au pus mîinile pe ofițer și pe soldat și i-au dezarmat. Marușici s-a grăbit să urce și el în tren. Șapte partizani erau deja înăuntru printre ustași. Potrivit planului, mai trebuia să intre încă doi. În timp ce Marușici a pus piciorul pe scara vagonului, cineva a strigat, îndemnîndu-i și pe cei care încă nu urcaseră în tren:

— Urcați, tovarăși!

Aceste cuvinte n-au fost bine gîndite. De fapt, acel „tovarăși" i-a trădat pe partizani. Acest lucru l-a înțeles foarte repede mecanicul, un oarecare Burazorovici, care a închis dintr-o dată ușa blindată a locomotivei și a pornit trenul înapoi spre Priedor, cu toată viteza. Partizanii n-au reușit să intre în locomotivă. Ustașii și-au dat seama că „ustașii" din Svodna sînt de fapt partizani pătrunși în trenul blindat printr-un șiretlic. A început o luptă dramatică pe întuneric. Lupta s-a dat cu grenade, pistoale și cuțite. Echipajul trenului blindat număra mai bine de 20 de oameni, iar în tren au reușit să urce în total opt partizani. Raportul de forțe a fost inegal, însă partizanii erau mai curajoși și mai descurcăreți.

În scurt timp, ei au dezarmat întregul echipaj al trenului, lichidîndu-i cu această ocazie pe cei mai înrăiți, care n-au acceptat să se predea. Apoi au aruncat prin geam întreg armamentul de care dispunea echipajul. În apropiere de stația Dragotinia, partizanul

Mile Bielat a sărit din tren pentru a strînge acest armament. În trenul blindat au rămas doar mitralierele grele, dar fără închizătoare, deoarece din grabă n-au putut fi demontate. Din tren a fost scos şi corpul neînsufleţit al partizanului Milan Krnetici.

Comandantul Maruşici a rămas cel mai mult în tren. După ce echipajul rămas în viaţă a fost dezarmat, el a început să discute cu acesta. I-a vorbit convingător despre scopurile luptei de eliberare naţională, despre frăţia popoarelor iugoslave, despre drumul greşit pe care l-au apucat acei ce s-au pus în slujba ocupanţilor, despre crimele acestora. Abia la periferia oraşului Priedor a sărit şi el din trenul blindat.

Poporul a întîmpinat cu însufleţire pe bravii partizani care au ocupat trenul blindat al ustaşilor şi au dezarmat echipajul acestuia. De îndată au început să se creeze legende despre partizani, care nu se tem de nimeni şi de nimic. Ei pot face totul! Biruie chiar oţelul şi fierul. De peste tot oamenii le-au adus cadouri. La scurt timp le-au fost dedicate şi cîntece.

Ulterior, statul major suprem al detaşamentelor de partizani din Iugoslavia a evidenţiat această curajoasă acţiune a partizanilor. În buletinul său se arăta că partizanii din Kozara „au întreprins unul din cele mai mari fapte eroice din războiul de partizani".

După război, despre acest act eroic al partizanilor conduşi de Iviţa Maruşici Ratko a fost turnat cunoscutul film „Trenul blindat".

CUPRINS

Responsabil de carte :
mr. CONSTANTIN DOBRE
Corector :
a.c. RADU STOIAN

*Dată la cules 10.XI.1970. Bun de tipar 28.XII.1970.
Tiraj 1600 ex. din care 1500 ex. hîrtie semivelină și
100 ex. hîrtie velină, format 16/16×86.
Lucrarea conține 148 pagini.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 992 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918"
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București
Republica Socialistă România